

नरहरिनाथ गाउँपालिका आपतकालिन शिक्षा (विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य) योजना २०८१

Education Emergency (Disaster Preparedness and Response) Plan 2081

Naraharinath RM Kalikot

नेपाल सरकार
नरहरिनाथ गाँउपालिका
कार्यालय कालिकोट

विषय सूची

परिच्छेद १	.....	69.१ गाउपालिकाको परिचय
	.....	ट
१.२. शिक्षा समुहको पृष्ठभुमी :	.....	7
१.३. लक्ष्य र उद्देश्यहरु	.....	7
१.४. योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन विधि र कार्यपद्धति	.....	8
परिच्छेद २ शिक्षा क्षेत्रमा प्रकोप, संकटासन्नता र जोखिम विश्लेषण	.....	8
२.१ समग्र विपद जोखिम	.....	8
२.२. विद्यालयको विपद् संकटासन्नता	.....	9
२.३. विद्यार्थीको विवरण	.....	9
२.४. शिक्षकको विवरण	.....	10
२.५. शिक्षा क्षेत्रका कर्मचारीको विवरण	.....	10
२.६. शिक्षण सामाग्रीको लेखाजोखा	.....	10
परिच्छेद ३ विपद्को परिदृश्य र पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना	.....	11
१.१ परिदृश्य १ भूकम्प	.....	11
१.२. भूकम्पको घटना विवरण	.....	11
१.३ भूकम्पवाट शिक्षा क्षेत्रमा परेको असर	.....	12
१.४. भूकम्पको प्रतिकार्य रणनिति	.....	12
१.५. भूकम्पको सामना गर्न आवश्यक विद्यमान क्षमता विश्लेषण	.....	13
१.६. भूकम्पका परिदृष्टिका लागि शिक्षा क्षेत्रको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना	.....	15
१.६.१ आधारभूत र सामान्य पूर्व तयारी कार्ययोजना	.....	15
१.७. सामान्य पूर्व तयारी योजना कार्यान्वयन गर्न अनुगमन स्रोत्र व्यवस्थापन	.....	17
१.८ भूकम्पको प्रतिकार्य योजना	.....	19
१.९ भूकम्पको प्रतिकार्य अवधिमा शिक्षा निरन्तरता योजना	.....	20

१.१०. भूकम्पको अनपेक्षित विपद् परिस्थितीमा भैपरि योजना	21
१.११. भूकम्पको प्रतिकार्यमा लैङ्गिक, सामाजिक एवम समावेशिता र अपाङ्गता भएका विशिष्ट व्यक्तिहरुको सम्बोधन गर्ने क्रियाकलापहरु र रणनितीहरु	21
१२. संचार तथा पैरवी योजना.....	22
१. पूर्व तयारीको चरणमा संचार तथा पैरवी	22
२. आपतकालिन समयमा संचार तथा पैरवी	22
परिदृश्य २ महामारी परिदृश्य पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना.....	22
२.१ महामारीको परिदृश्य	23
२.२. परिदृश्य २ घटना विवरण	23
२.३. महामारीवाट शिक्षा क्षेत्रमा परेको प्रभाव	23
२.४. महामारी प्रतिकार्य रणनिती	23
२.५. महामारी सामना गर्न आवश्यक विद्यमान क्षमता विश्लेषण	24
२.६. महामारी परिदृश्यका लागि शिक्षा क्षेत्रको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना	26
२.७. सामान्य पूर्वतयारी कार्ययोजना कार्यन्वयन गर्न स्रोत्र व्यवस्थापन	27
२.८. कोभिड १९ पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना	28
१.९. कोभिड १९ प्रतिकार्य अवधिमा शिक्षा निरन्तरता लागि योजना	29
१.१०. महामारी अनपेक्षित विपद् परिस्थितीमा भैपरि योजना	31
१.११. महामारी प्रतिकार्यमा लैङ्गिक, सामाजिक एवम समावेशिता र अपाङ्गता भएका विशिष्ट व्यक्तिहरुको सम्बोधन गर्ने क्रियाकलापहरु र रणनितीहरु	31
१.१२. संचार तथा पैरवी योजना	31
३.१. परिदृश्य १. नरहरीनाथ गाउपालिकाको वाढी र पहिरो	33
३.२. परिदृश्य २ वाढी पहिरो घटना विवरण	33
३.३. वाढी पहिरोवाट शिक्षा क्षेत्रमा परेको प्रभाव	33
३.४. वाढी र पहिरो प्रतिकार्य रणनिती	34
३.५. वाढी र पहिरो प्रतिकार्य सामना गर्न स्रोत्रसाधनको आवश्यक र विद्यमान क्षमता विश्लेषण	34

३.६. वाढी र पहिरो परिदृश्यका लागि शिक्षा क्षेत्रको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना.....	35
३.६.१.आधारभुत र सामान्य पूर्वतयारी योजना.....	36
३.६.२.सामान्य पूर्वतयारी कार्ययोजना कार्यन्वयन गर्न सोत्र व्यवस्थापन योजना र रणनिती	36
३.६.३.पूर्वानुमान एंव परिदृश्यमा आधारित पूर्वतयारी र अग्रिम कार्य योजना.....	38
३.६.४. वाढी र पहिरोको प्रतिकार्य योजना	38
३.६.५ वाढी र पहिरो प्रतिकार्य / आपतकाली समयमा पठनपाठन तथा सिकाई निरन्तरताका लागि योजना	39
३.६.६ वाढी र पहिरो अनपेक्षित विपद् परिस्थितीमा भैपरि योजना	40
३.६.७.वाढी र पहिरो प्रतिकार्यमा लैङ्गिक, सामाजिक एवम समावेशिता र अपाङ्गता भएका विशिष्ट व्यक्तिहरुको सम्बोधन गर्ने क्रियाकलापहरु र रणनितीहरु	40
३.६.८. संचार तथा पैरवी योजना.....	40
क) पूर्व तयारीको चरणमा संचार तथा पैरवी.....	40
ख) आपतकालिन अवस्थामा संचार र पैरवी	41
परिच्छेद ४ कृतिम घटना अभ्यास तथा योजनाको	41
४.१. कृतिम घटना अभ्यास.....	41
४.२. कृतिम घटना अभ्यास कार्यतालिका	41
४.३.कृतिम घटना अभ्यासका लागि सन्दर्भ सामाग्री	43
परिच्छेद ५ समन्वय र सहकार्य	43
५.१. संघ,प्रदेश र स्थानिय तह र शिक्षा समुह संग समन्वय र सहकार्य	43
५.२. अन्तर विषयगत तथा निकायगत समन्वय र सहकार्य	43
परिच्छेद ६ सुचना व्यवस्थापन, संचार तथा पैरवी	43
६.१.सुचना व्यवस्थापन	43
६.२.संचार तथा पैरवी.....	43
६.३. संचार र पैरवी कार्ययोजना	44
परिच्छेद ७ अनुगमन र समिक्षा	44
७.१. अनुगमन संयन्त्र र कार्यसुची	44

७.२.अनुगमन र मूल्यांकन कार्ययोजना	44
७.३. योजनाको समिक्षा र परिमार्जन.....	44
अनुसुची १.....	45
१. गाउँ शिक्षा समितीको विवरण	45
२. स्थानिय शिक्षा समुहको सम्पर्क व्यक्तिको सूची	45
३ पालिकामा र विद्यालयमा विपद् सम्पर्क व्यक्तिको विवरण	45
४.अन्य समुहका सम्पर्क व्यक्तिको विवरण.....	Error! Bookmark not defined.
५.पालिकाको जनप्रतिनिधीहरुको विवरण.....	46
६.अस्थायी सिकाई केन्द्रका नमुना ढाँचाहरु	46
७.सुरक्षित स्थानको पहिचाहन	46
८.संरचनागत लेखाजोखा (गैरसंरचनागत तथा संरचनात्मक लेखाजोखा	47
९. विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी, पश्चात र पुनलाभको चरण	48
१०.विद्यालय आपत्कालीन स्थानान्तरण योजनाका चरणहरु	48
११.विद्यालयमा भुकम्पको नमुना अभ्यास	49
१२.बाढी र पहिरोवाट बच्ने उपायहरु	49
१३.महामारी वाट बच्ने उपायहरु	49
१४.अनुगमन तथा मूल्यांकन फाराम	50
१५. सर्वभ सामाग्रीहरुको सूची	50

परिच्छेद १

१.१. गाउपालिकाको परिचय

आपतकालीन अवस्थामा आपतकालीन शिक्षा योजना (पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य र पुनर्लाभका चरणहरु) ध्यान दिनु यस योजनाको मुख्य उद्देश्यका साथ नरहरिनाथ गाउपालिकाले आपतकालीन शिक्षा योजना बनाउन लायेको हो । आपतकालीन शिक्षा योजना भौगलिक स्वरूपमा विभक्त कर्णाली प्रदेशको १० वटा जिल्लाहरु मध्ये कालिकोट जिल्ला कृषि र पर्यटनको हिसावले एक महत्वपूर्ण जिल्ला हो । यस जिल्लाका ९ वटा स्थानिय तह मध्ये पूर्वमा खाडाचक र सान्नी त्रिवेणी गाउपालिकाका, पश्चिममा सुदूर पश्चिम प्रदेश, उत्तरमा सुदूरपश्चिम प्रदेश, दक्षिणमा सुदूर पश्चिम प्रदेश र दैलेख जिल्लाको सिमाना जोडिएको नरहरिनाथ गाउपालिका स्थानिय तहको पुन संरचनामा साविकका ५ वटा गाविस क्रमशः : कोटवाडा, कुमालगाउ, रूप्सा, मालकोट र लालु गाविसहरु मिलि २०७३ सालमा स्थानिय तहको यो पालिका बनेको हो । भौगलिक अवस्थितीको हिसावले कुल १४३.८६ वर्ग किमी क्षेत्रफलमा फैलिएको यो पालिका वर्तमान संविधानले परिकल्पना गरेको संघिय शासन प्रदूती को मुल मर्म अनुरूप स्थानिय वासीको घरदैलो सम्म सेवा प्रवाह गर्ने गरी आन्तरिक प्रशासनिक, सेवा प्रवाह र छिटो छारितो बनाउन ९ वटा बडामा विभाजन गरिएको थियो ।

आपतकालीन शिक्षाले प्रारम्भिक बालविकास, आधारभूत, माध्यमिक, अनौपचारिक, प्राविधिक, व्यावसायिक, उच्च र वस्यक शिक्षा लगायत सबै उमेरका बालबालिकाको गुणस्तरीय शिक्षाको अवसरलाई प्रदान गर्न जोड दिन्छ । यसले शारीरिक, मनोसामाजिक र सञ्जानात्मक सुरक्षा प्रदान गरी जीवनलाई सुरक्षित, भयरहित बातावरण प्रदान गर्दै बालबालिकाको सिकाइ प्रक्रियालाई निरन्तरता दिने भएकाले आपतकालीन अवस्थामा बालबालिकालाई आफ्ना कुराहरु आदान प्रदान गर्न, खेल र सिकन सुरक्षित ठाउँहरूमा बस्नका लागि शिक्षाले सुरक्षा र संरक्षण प्रदान गर्दछ । बालबालिकाले विद्यालयमा विपद भएको बेलामा शिक्षा पाउनु आधारभूत अधिकार मानिन्छ । आपतकालीन अवस्थामा शिक्षाले ढन्द्द व्यवस्थापन र सहिष्णुता वृद्धि गराउनमा पनि महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ भएकोले यस पालिकाले आपतकालीन शिक्षा योजना निर्माण कार्यलाई प्रथामिकता दिएको हो । शिक्षाले सामाजिक पुनर्निर्माण र आर्थिक सुधारमा पनि महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ । शिक्षाले जीवन रक्षा गर्ने ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ । विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका र युवाहरुलाई शिक्षामा प्रवेश गर्ने अवसर प्रदान गर्दछ/ अवसर उपलब्ध गराउँछ । शिक्षाले अन्य मानवीय राहत कार्यमा संलग्न निकायहरुसंग सम्बन्ध स्थापित गराउँछ । सन २००० मा गठन भएको INEE ले सबै व्यक्तिहरूलाई गुणस्तरीय, सुरक्षित, सान्दर्भिक र समतामूलक शिक्षाको अधिकार सुनिश्चित गर्न मानवीय र विकास ढाँचाभित्र मिलेर काम गर्ने सरकारी, गैरसरकारी, यूएन, शिक्षा क्षेत्रका सरोकारवाला सदस्यहरूको खुला, विश्वव्यापी सञ्जाल हो । आपतकालीन अवस्थामा शिक्षाका न्यूनतम मापदण्डहरु मा आधारभूत मापदण्ड (समुदायको सहभागिता र स्रोतसाधन, समन्वय, विलेश्लेषण (लेखाजोखा, प्रतिकार्यको रणनीति, अनुगमन, मूल्यांकन) लाई मुख्य जोड दिनु पर्दछ । दोस्रो मापदण्डमा (सरल पहुँच र सिकाइको बातावरण अन्तर्गत (समान पहुँच, संरक्षण, उचित रेखदेख, सेवा र सुविधा लाई ध्यानमा राखेको हुन्छ भने तेस्रोमा शिक्षण सिकाइ, पाठ्यक्रम, तालिम पेशागत विकास र सहयोग, शिक्षण र सिकाइ प्रक्रिया, परिक्षण र सिकाइ अपलब्ध लाई मध्यनजर गरि शिक्षण गरिनु पर्छ । चौथो मापदण्डका हिसावले आपतकालीन शिक्षा योजना तयार गर्दा शिक्षक र शिक्षाकर्मीहरु छनौट र नियूक्ति, सेवाका सर्त र सुविधाहरु, सुपरिवेक्षण र सहयोगलाई प्रथामिकतामा राख्नु पर्दछ । पाँचौ मापदण्डमा आपतकालीन शिक्षा योजना तयारी गर्दा शिक्षा नीति निमयको तर्जूमा, योजना र कार्यन्वयन लाई आधार गरि आपतकालीन शिक्षा योजना निर्माण गर्न यस पालिकाले विषयगत क्षेत्रका सरोकारवाला राखि व्यापक छलफल गरि यो योजना तयार पारिएको थियो ।

क) भौगलिक अवस्था :

भौगलिक अवस्थितीको हिसावले ७२० देखि ४११० मिटर सम्मको उचाइमा रहेको नरहरिनाथ गाउपालिका समग्ररूपमा पहाडी भुभागमा पर्दछ । यो पालिका क्षेत्रफलको हिसावले १४३.८६ वर्ग किमी क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । यहाँको कुल क्षेत्रफलको २०.२४ प्रतिशत कृषि उत्पादनमा र ७८.१३ प्रतिशत भुभाग बन जंगलले ओगटेको छ । पानीले(खोला, तलाउ र पोखरी) १.५२ प्रतिशत ओगटेको छ । यस पालिकाको कुल भुभाग मध्ये हवाई मैदान, व्यापारिक क्षेत्र, उत्पादनमूलक क्षेत्र, धार्मिक तथा सास्कृतिक क्षेत्र । शैक्षिक क्षेत्र, वित्तीय क्षेत्र, सरकारी क्षेत्र, स्वास्थ्य, उचोग, विद्यालय क्षेत्र, वसोवास क्षेत्र लगाएत मिश्रीत क्षेत्र समेत भौगलिक संरचना निर्माण भएको ०.१२ प्रतिशत रहेको छ भने ०.२३ प्रतिशत सडक पूर्वधारले ओगटेको छ । यस पालिकामा भौतिक पूर्वधारको निर्माण कार्यमा आवासले मात्र ०.३३ प्रतिशत क्षेत्र ओगटेको छ । यस पालिकाको किनारमा वर्दै आएको कर्णली नदी यस पालिकाको प्रमुख नदीको रुपमा चिनिन्छ । यहाँको तापक्रम औषतमा ११.७ डिग्री सेलसियस रहेको छ भने औषत पानी ७३० मिलि लिटर वर्षात हुने गरेको छ ।

ख) शैक्षिक परिवेश

संघिय संरचना अनुसार यो गाउपालिका जम्मा ९ वटा बडामा विभाजन गरिएको छ । यस पालिकामा हाल जम्मा ५३ वटा विद्यालय रहेका छन् । जम्मा ५३ वटा मध्ये ३८ अभ्यारभूत तह १-८ र १० विद्यालय माध्यमिक तह सम्म र १. क्याम्पस हाल संचालित भएका छन् । यहाँ जम्मा ५२ वटा वालविकास केन्द्र र समुदाय स्तरमा ४ वटा विद्यालय सञ्चालन भएको पाइन्छ । एकिकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको आधारमा शैक्षिक सत्र २०८१ मा सामुदायिक विद्यालयमा ४००३.....छात्र र ४२९१ छात्रा गरि जम्मा ८२९४ जना अध्ययन गरि रहेका छन् । यस्तै गाउपालिकामा सामुदायिक विद्यालयहरुमा, आधारभूत तहमा १९६ जना र माध्यमिक तहमा ४५ जना गरि जम्मा २४१ शिक्षक, शिक्षिक जना कार्यालय सहयोगी र ५१ जना लेखा सहायक यस पालिकामा कार्यरत छन् ।

क्र.सं	विवरण	शिक्षक संख्या				कैफियत
		जम्मा	महिला	पुरुष	अन्य	
१	सार्वजनिक तर्फ					
क	वाल विकासकेन्द्र	५१	५१	०	०	
ख	आधारभूत तर्फ	१९६	३६	१६०	०	
ग	माध्यामिक तर्फ	४५	४	४१	०	
घ	सामुदायिक सिकाई केन्द्र	५	५	०	०	
ड	विद्यालयमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्राप्त शिक्षक	१	०	१	०	
२	निजी तर्फ					
क	वाल विकास केन्द्र	०	०	०	०	
ख	आधारभूत तर्फ	१५	५	१०	०	
ग	माध्यामिक तर्फ	४	०	४	०	
घ	सामुदायिक सिकाई केन्द्र	०	०	०	०	
ड	अपाङ्गता भएका	०	०	०	०	
च	विद्यालयमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्राप्त शिक्षक	०	०	०	०	

१.२. शिक्षा समुहको पृष्ठभुमी :

समय संग प्राकृतीले सुजना गर्ने आपतकालिन समयमा शिक्षा क्षेत्रमा अध्ययन गर्ने र त्यस वर्मोजिम प्रतिकार्य योजना बनाउन शिक्षा समुह विकास तथा उच्च रुमा परिचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता हुन्छ । यसको दृष्टान्त विकतको विपद् कोरना माहामारी र भुकम्पले शिक्षा क्षेत्रमा पारेको क्षती र गर्नु परेको सामानाले गर्दा हामीलाई थुप्रै महसुस भई सकेको छ । यसका लागि स्थानिय सरकार, प्रदेश सरकार र संघिय सरकार लगायत दातृत्विकायहरूले पनि यसमा प्रतिकार्य योजना र पुनर्स्थापन गर्नका लागि विद्यार्थीहरूका लागि सिकाई निरन्तरत गर्नका लागि विभिन्न खालका आपतकालिन शिक्षा शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गरिएका थिए । यस पालिकामा आएको वाढी पहिरो र महामारीले शिक्षा क्षेत्रमा पारेको असर र क्षेत्रीवाट रोकनका लागि कार्यपालिकाको वैठक वाट मिति २०८१ साल ..... महिना ..... को गतेका दिन ..... सदस्य शिक्षा समुह गठन गरिएको थियो । जसले यस पालिकको आपतकालिन शिक्षा योजना मार्फत सिकाईमा हुने क्षेत्री वाट जोगाउन आवश्यक कदम चाल्ने जिम्मेवारी रहेको छ । जसले गर्दा विद्यालयमा वालवालिकालाई सिकाई निरन्तरता गर्ने आशा लिएको छ ।

१.३. लक्ष्य र उद्देश्यहरु

क) लक्ष्य :

शिक्षा क्षेत्रको आपतकालिन योजना मार्फत विपद्को प्रभाव कम गरी, विपद्को अवस्थामा पनि वालवालिकाको सिकाईलाई निरन्तरता दिई उनीहरूको शारीरीक मानसिक र वौद्धिक विकासमा सहयोग पुर्याउने ।

ख) उद्देश्यहरु

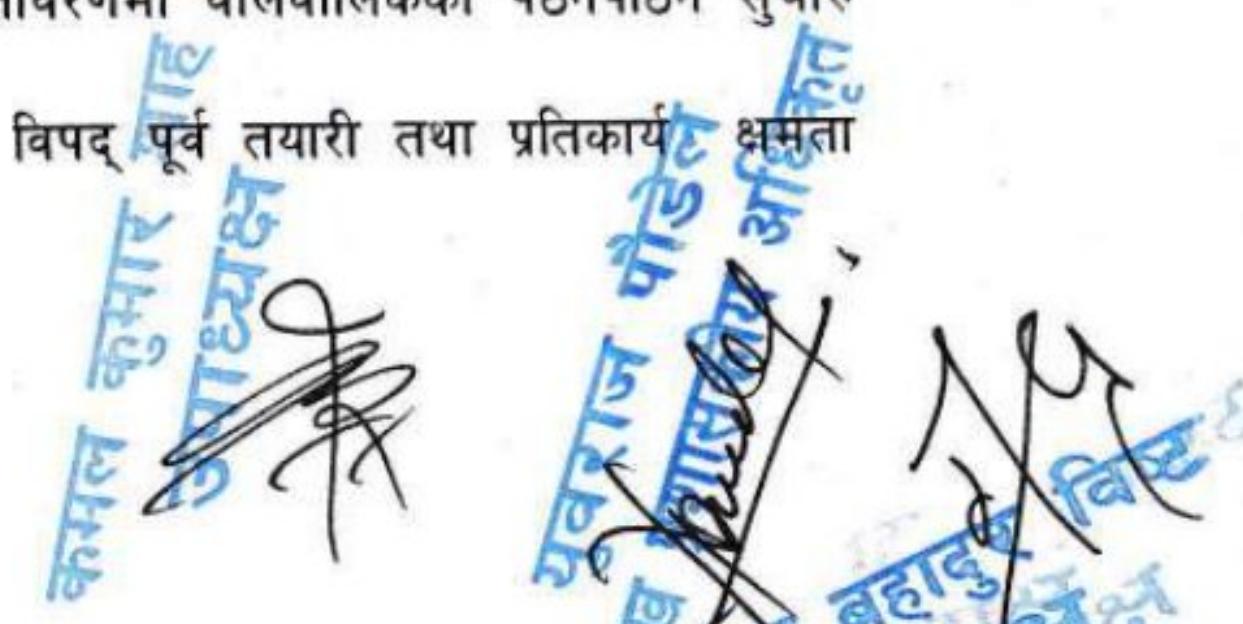
यस योजनाको समग्र उद्देश्य गाउपालिकाको शिक्षा विपद् पूर्व तयारी गरि आपतकालिन अवस्थामा वालवालिकाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणमा सिकाई निरन्तरता गर्नु हो । यसका विशिष्ट उद्देश्यहरु निम्न अनुसार छन् ।

१. सम्भावित विपद् तथा संकटको पूर्व सावधानी र तयारीको वातावरण तयार गर्नु ।
२. प्रकोप पछिको १५ दिन भित्रमा शिक्षक तथा वालवालिकाहरूलाई सामान्य अवस्थामा पुनर्स्थापना गर्नु ।
३. वालवालिकाहरूलाई सुरक्षित वातावरणमा वैकल्पीत माध्यमवाट पठनपाठनलाई निरन्तरता गर्नु ।
४. सिकाईको समावेशी ढाँचा अनुसार गुणस्तरिय शिक्षाका अवसरहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्नु ।
५. वालवालिकाको उमेर साथै शारीरीक, मानसिक आस्था अनुसार प्रभावकारी रूपमा विपद्को सामना गर्नि आफ्नो जीउधनको रक्षा गर्न उपयूक्त सिप, स्रोतको धन, शिक्षण एंव सिकाई वातावरण, मनोसामाजिक परामर्श, शैक्षिक सामग्री साथै स्वास्थ्य र सरसफाईको माध्यमवाट समुदायको विपद् उत्थानशिलता विकास गर्नु ।

(ग) अपेक्षित प्रतिफल : यस योजनाको कार्यन्वयवाट देहायका प्रतिफल हासिल हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

१. स्थानिय तहवाट विपद् प्रतिकार्य भई विपद् पश्चात सुरक्षित वातावरणमा वालवालिकको पठनपाठन सुचारू भएको हुने छ ।

२. स्थानिय तहवाट सम्बन्धीत निकाय, समुदाय तथा सरोकारवालाहरूको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता सुदृढिकरण भएको हुनेछ ।

३. सबै प्रकारका विपद्वाट शिक्षा क्षेत्रमा हुने प्रभाव न्युन गर्न र सुरक्षित वातावरणमा पठनपाठनलाई निरनतरता दिन शिक्षा क्षेत्रको उत्थानशील क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने छ ।

४. आपतकालिन अवस्थामा वालवालिकाहरुमा हुन सक्ने जोखिमहरु शोषण, दुरुपयोग, हिंसा यौन शोषण जस्ता अवान्धित किर्यकलापमा कमी भएको र सुरक्षित वातावरण सृजना भएको हुने छ ।

१.४. योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन विधि र कार्यपद्धति

विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि नेपाल शिक्षा समुह संचालन कार्यवित्री २०७९ वर्षमोजिम स्थानिय तहको नेतृत्वमा स्थानिय शिक्षा कलस्टरले तयार गरेको आपतकालिन शिक्षा भैपरी योजनालाई सरोकारवालाहरुको सहभागितामा परिमार्जन गरि यो योजना तयार गरिएको छ । यस योजनामा नेपालको विपद् जोखिम र विगतका घटनाका आधारमा शिक्षा क्षेत्रको समग्र प्रकोप सम्मुखता, संडकतासन्तार र विपद् जोखिम अवस्थाको विश्लेषण गरिएको छ । विस्तृत एवम् विशिष्टकृत तथ्याङ्क विवरणका आधारमा विपद् जोखिम अवस्था सम्बन्धी जानकारी अध्यावधिक गर्दै लिग्ने छ । यस योजनालाई हरेक वर्ष पुनरावलोकन गरी अध्यावधिक गरिने छ ।

योजना तर्जुमा विधि

चरण १	कार्य विधि वर्षमोजिम योजनाको प्रारूप मस्यौदा गरी शिक्षा समुहमा छलफल र परिमार्जन
चरण २	शिक्षा क्षेत्रको विपद् जोखिम विश्लेषण
चरण ३	सबै भन्दा बढी सम्भावना भएको स्तरको विपद् परिदृश्य विवरण तयारी
चरण ४	सबै भन्दा बढी सम्भावना भएको स्तरको विपद् मध्येवाट पूर्व तयारी गर्न विपद् परिदृश्य छनौट
चरण ५	छानीएको परिदृश्य अनुसार आवश्यक पर्ने स्रोत साधन लगाएतका क्षमताको आँकलन
चरण ६	शिक्षा समुहमा उपलब्धसाधन र विद्यमान क्षमताको मूल्याङ्कन
चरण ७	अपुग स्रोतसाधन र क्षमताको विश्लेषण
चरण ८	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना मस्यौदा
चरण ९	सरोकारवालाहरु संग मस्यौदा योजना माथी छलफल
चरण १०	सरोकारवालाहरुको सुझावका आधारमा परिमार्जन गरि अन्तिम मस्यौदा तयारी

योजना कार्यान्वयन विधि

चरण १	योजनालाई गाँउ कार्यपालिकावाट स्वीकृत भए पछि, कियाकलापमा तोकिएका शाखा तथा कार्यालयवाट कार्यान्वयन गर्ने ।
चरण २	योजनाका कियाकलापहरु पालिका स्तरिय आपतकालिन शिक्षाका लागि विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा एकीकृत गरि पेश गर्ने ।
चरण ३	योजना कार्यान्वयनको आवधिक रूपमा अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ।
चरण ४	योजनालाई हरेक वर्ष अध्यावधिक गर्ने ।

परिच्छेद २ शिक्षा क्षेत्रमा प्रकोप, संकटासन्तार र जोखिम विश्लेषण

२.१ समग्र विपद् जोखिम

नेपाल विपद्को दृष्टिकोणले अति जोखिमपूर्ण देश मध्ये नेपाल एक हो । विश्वका १७८ मूलुक मध्ये नेपाल भुकम्पको दृष्टिकोणले ११ औ, वाढी र पहिरोको हिसावले ३० औ स्थानमा र जलवायू परिवर्तका हिसावले विश्वमा चौथा, एशिया स्तरमा छैटौ जोखिमपूर्ण रूपमा रहेको छ । नेपालमा विशेष गरि नियमित रूपमा हुने वाढी पहिरो, हुरी वतास, आगलागी, चट्याड, सडक दुघटना, असिना, हिम पहिरो र माहामारीवाट वर्षेनी २० हजार परिवारहरु प्रभावित भएको पाइन्छ । विपद्वाट नेपालको शैक्षिक क्षेत्र प्रत्यक्ष एंवम् अप्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित हुने गर्दछन् । विक्रम सम्वत् २०७२ सालको भुकम्प, २०७४ को वाढीपहिरो, और्ध्वावेरी र २०७७ देखि २०७८ सम्मको कोभिड १९ का कारणले शिक्षा क्षेत्रको भौतिक, आर्थिक तथा शैक्षिक नोक्सानीका साथै पठनपाठनमा लामो समय अवरुद्ध भएको थियो । वि.सं. २०७२ मा नेपालमा आएको भुकम्पले अशिक र पूर्ण रूपमा ३५००० कक्षाकोठा क्षेत्रीग्रस्त भए । भुकम्पले ३५०००० भन्दा बढी कक्षाकोठा धवस्त पारेपछि ३ देखि १८ वर्ष उमेरका समुहका करिव ११ लाख वालवालिकाहरु पठनपाठनमा असर पारेको थियो । जसको कारण लामो समय सम्म स्थायी कक्षा कोठामा पढन पाएनन । वि.सं. २०७४ सालमा तराईमा आएको वाढी र पहिरोका कारणले २ लाख २० हजार वालवालिकालाई शिक्षामा असर पारेको थियो । सोही वर्ष वारा र पर्सामा आएको आधि र हुरीका कारण धेरै विद्यालयहरु क्षेत्री पुगेको थियो । त्यसता विपद्वाट विद्यालयलाई जोगाउन, ति विपद्को सामाना गर्न र असर न्यूनीकरण गर्न विपद् नियन्त्रणका उपायहरु आवश्यक हुन्छन् । कोभिड १९ को संडकमणका कारण २०७६ फल्गुन देखि २०७८ फल्गुन सम्म सबै तहका शैक्षिक कियाकलापहरु पूर्ण वा आशिक रूपमा वन्द रहयो । यसवाट देश भर ८३ लाख भन्दा बढी वालवालिकाहरु पठनपाठनमा प्रभावित भए । साथै परिक्षा प्रणालीमा समेत आपतकालिन व्यवस्था लगाउनु पर्यो । कोभिडका कारणले शिक्षा क्षेत्रमा दुरगामि प्रभाव पारेको छ । भुकम्पको मात्रा, जाने समय र ऋतुअनुसार यसको क्षेत्री र प्रभाव फरक हुन्छ । वि.सं. २०७२ सालको वैषाखमा पहिलो विद्यालय वन्द भएकोर दोस्रो समयमा भुकम्पको कारण विद्यालय वन्द भएकोले मानविय क्षेत्रीको हिसावले नराम्रो प्रभाववाट जोगिएको थियो । विद्यालय संचालन भएको वेलामा मानसिय

क्षेत्री वाढी हुन्छ । यसवेलामा आगलागि ,पहिरो ,भुकम्प ,महामारी लगाएतका अन्य प्रकोपहरु वाढी हुने सम्भावना हुन्छ । निरन्तर हुने भुचाल ,कमजोर भुवनोट, अत्याधिक वाढी र पहिरोका जस्ता प्रकोपले जोखिम बढाउन्छ । नेपालमा धेरै मौसम एंवम जलउत्पन्न हुन्छन् । जलवायु परिवर्तनले यी प्रकोपको जोखिमलाई प्रत्यक्ष रूपमा बढाएको हुन्छ । हावा हुरीले वर्षेनी विद्यालय भित्रको छाना उडाउन्छ । वाढी र पहिरोले विद्यालय भित्र जाने वाटो ,पर्खाल र परिसरमा बगाउने र भत्काउने गर्दछ । वाढी र पहिरोका कारण विद्यालय जाने वाटो बन्द भएर विद्यालयको पठनपाठनमा असर गर्दछ ।

यस पालिकामा पनि भुकम्प, वाढी, पहिरो हुरी बतास ,चट्याड, जमिन भासिने, आगलागि हुने ,सबारी दुरघटना र रोग व्यथा जस्ता प्राकृतिक र गैर प्राकृतिक प्रकोप उच्च जोखिम छ । यी प्रकोपवाट वर्षेनी साना ठुला विपदका घटना भई रहन्छन् । विपदवाट नेपालको शैक्षिक क्षेत्र प्रत्यक्ष एंवम अप्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित हुने गर्दछ । वि.संस २०७२ भुकम्प, विभिन्न समयको वाढी र पहिरो र २०७७ देखि २०७८ सम्मको कोभिड १९ का कारणले शिक्षा क्षेत्रमा भौतिक, आर्थिक क्षेत्रीका साथै पठनपाठनमा लामो समय अवरुद्ध भएको थियो । २०७९ सालको अविरल वर्षकका कारण आएको वाढी पहिरोले धेरै विद्यालय मा क्षेत्री पुगेको थियो । कोभिडका कारण २०७६ देखि २०७८ फागुन सम्ममा सबै तहको शैक्षिक क्रियाकलाप पुर्ण र आसिक रूपमा अवरुद्ध भयो । यस गाउपालिका भित्र पनि अध्ययनरत ..... भन्दा वाढी बालबालिकाको पठनपाठन प्रभावित भयो । साथै परिक्षा प्रणलीमा आपतकालिन व्यवस्था गर्नु पर्यो । यस गाउपालिकामा धेरै विद्यालय भुकम्प, हावाहुरी , चट्याड , आगलागि , जमिन भासिने, पहिरो वाढी लगायतका जोखिम उच्च रहेको छ । कमजोर भौतिक संरचना भएका विद्यालयमा भुकम्पको जोखिम पनि उच्च हुन्छ । २०७९ साल असोजमा आएको वाढी र पहिरोको बेलामा दशैका कारणले विद्यालय बन्द भएकाले मानविय क्षेत्रीवाट जोगिएको थियो । विगतलाई हेर्दा यस गाउपालिकामा विभिन्न समयमा आएको वाढी र पहिरो मध्ये सबै भन्दा वाढी २०७७ सालमा आएको पहिरोले असर गरेको थियो । यस बेलामा ..... घर प्रभावित भएका थिए । मानव वस्तीमा जाने कैयौं वाटाहरु बन्द भने ..... हेक्टर जती खेती योग्य जमिन आसिक र पुर्णरूपमा क्षेत्री भएको थियो ।

२.२. विद्यालयको विपद् संकटासन्ताता

तालिका २.१. विपद जोखिमका दृष्टिले विद्यालयको विवरण :

क्र.सं	विद्यालय भवनको विवरण	एकाइ	जम्मा विद्यालय	कैफियत
१	सामुदायिक विद्यालय	विद्यालय	३७	
क	कच्ची भवन (दुङ्गा,माटो वा इट्टा)	भवन	९०	
		कक्षाकोठा	३६०	
ख	पक्की भवन	भवन	२५	
		कक्षाकोठा	८४	
ग	भुकम्प जोखिममा रहेका विद्यालय	भवन	५१	
		कक्षाकोठा	४४४	
घ	वाढी जोखिममा रहेका विद्यालय	भवन	२	
		कक्षाकोठा	६	
ঢ	पहिरो जोखिममा रहेका विद्यालय	भवन	११	
		কক্ষাকোঠা	২৬	
চ	चट्याङ्ग जोखिममा रहेका विद्यालय	भवन	५१	
		কক্ষাকোঠা	৪৪৪	
ছ	हावाहुरी जोखिममा रहेका विद्यालय	भवन	९०	
		কক্ষাকোঠা	৩৬০	
জ	आगलागिवाट जोखिममा रहेका विद्यालय	भवन	९०	
		কক্ষাকোঠা	৩৬০	
ঝ	জमिन भासिने जोখिममा रहेका विद्यालय	ভবন	০	
		কক্ষাকোঠা	০	
ঞ	विद्यालय जानेबाटो प्रकोपको जोখिममा रहेका विद्यालय	ভবন	৩০	
		কক্ষাকোঠা	৮০	
ট	विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना लागु भएका विद्यालय	विद्यालय	০	

२.३.विद्यार्थीको विवरण

तालिका २.२ उमेर,समुह, लिङ्ग ,अपाङ्गतका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको विवरण :

ক.স	विद्यार्थी उमेर समुह	विद्यार्थी संख्यা				কैफিযত
		জম্মা	মহিলা	পুরুষ	অন্য	

१	वाल विकास केन्द्र	१०१९	५२९	४९०		
२	आधारभुत तह	४९५१	२५४५	२४०६		
३	माध्यामिक तह	१९५०	९९९	९५१		
४	क्याम्पस	४०२				
	जम्मा					

२.४. शिक्षकको विवरण

तालिका नं २.३ नरहरिनाथ गाउपालिका पालिकाको शिक्षक विवरण

क्र.सं	विवरण	शिक्षक संख्या				कैफियत
		जम्मा	महिला	पुरुष	अन्य	
१	सार्वजनिक तर्फ					
क	वाल विकासकेन्द्र	५१	५१	०	०	
ख	आधारभूत तर्फ	१९६	३६	१६०	०	
ग	माध्यामिक तर्फ	४५	४	४१	०	
घ	सिकाई केन्द्र	५	५	०	०	
ड	विद्यालयमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्राप्त शिक्षक	१	०	१	०	
२	निजी तर्फ					
क	वाल विकास केन्द्र	०	०	०	०	
ख	आधारभूत तर्फ	१५	५	१०	०	
ग	माध्यामिक तर्फ	४	०	४	०	
घ	सामुदायिक सिकाई केन्द्र	०	०	०	०	
ड	अपाङ्गता भएका	०	०	०	०	
च	विद्यालयमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्राप्त शिक्षक	०	०	०	०	

२.५. शिक्षा क्षेत्रका कर्मचारीको विवरण

तालिका २.४. नरहरिनाथ गाउँउपालिका अन्तर्गत कार्यरत शिक्षा क्षेत्रका कर्मचारीहरुको विवरण :

पालिकाका जम्मा कर्मचारी	विद्यालयमा कार्यरत			स्थानिय तहमा कार्यरत (शिक्षा अधिकृत र प्राप्त)		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
लेखापाल र कार्यलय सहयोगी	७	४९	५६	१	१	२
जम्मा	७	४९	५६	१	१	२

२.६. शिक्षण सामाग्रीको लेखाजोखा

क्र.सं	शिक्षण सामाग्री	जम्मा संख्या	एक सेट किति वालवालिकाका लागि	पहुँचमा रहने जम्मा वालवालिका	नोट
१	ECD किट	२५	४५	११२२	४-५ वर्षका वालवालिकाका लागि १ अस्थायी केन्द्रका लागि २५ जना वरावर १ सेट
२	स्कूल किट	१२५	४०	४९९९	कक्षा १- ८ (४० जना विद्यार्थीका लागि १ सेट)
३	विद्यार्थी किट आधारभूत तह	३३९९	१	३३९९	कक्षा १- ५ (१ जना विद्यार्थीका लागि १ सेट)

४	विद्यार्थी किट (माध्यमिक तह छात्र र छात्राहरुका लागि)	५००	१	५००	६-८ (१ जना विद्यार्थिका लागि १ सेट)
५	पाठ्यपुस्तक १ - ५	३३९१	१	३३९१	कक्षा १-५ (१ जना विद्यार्थिका लागि १ सेट)
६	पाठ्यपुस्तक ६ - १०	३२२९	१	३२२९	(१ जना विद्यार्थिका लागि १ सेट)
७	पाठ्यपुस्तक ११ - १२	१३०५	१	१३०५	(१ जना विद्यार्थिका लागि १ सेट)
	जम्मा				

परिच्छेद ३ विपद्को परिदृश्य र पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

१.१ परिदृश्य १ भुकम्प

..... २०७९ महिनाको... १७... गते (६ नोवेम्बर २०२३) को राती २.०० बजेर ३० मिनेट जादा कर्णाली प्रदेशको जाजरकोट जिल्लाको रामीडाडा गाउमा केन्द्र विन्दु बनाएर ५.८ रेक्टरको भुकम्प गएको थियो । उक्त भुकम्पको धक्का करिव ५० सेकेन्ड सम्म रहयो । जुन पूर्वमा इलाम , पश्चिममा भारतको उत्तराखण्ड, उत्तरमा चिनको गेर्टस र दक्षिणमा भारतको मध्ये प्रदेशका जिल्लाहरुमा महशुस भएको थियो । उक्त भुकम्पले पश्चिम नेपालको तिनै प्रदेशमा (कर्णाली , सुदूरपश्चिम र लुम्बिनी) का सबै जिल्लाहरुमा ठुलो क्षेती भयो । भुकम्प गए पश्चात त्यसका साना ठुला धक्का, पराकम्पन दिन भर महशुस गरियो । उक्त भुकम्प गएको समय विहान भएकोले भान्छामा चुलो चौको गर्ने व्यक्ति, विद्यालयको पठनपाठन गर्ने समय परेको हुदा ठुलो मानविय क्षेती पुर्याएको थिएन । भुकम्प लगतै तिनै प्रदेशमा विद्युत आपुर्ति अवरोध भई टेलीफोन, मोबाईल र इन्टरनेट सेवा पूर्ण अवरोध भएको थियो । तीनै प्रदेशका जमिनमा धाजा फाटेर थुप्रै खेतीयोग्य जमिनहरु, मानव वस्ती र सडकमा क्षेती पुर्याएको थियो । भुकम्पको कम्पन्नवाट पहिरो गई दुङ्गामुडा खसी, जमिन भासीएर धाजा फाटेर आसपासका राजमार्गहरु र विमान स्थल समेत अवरुद्ध भएको थियो । जुम्ला कालिकोट, जाजरकोट जाने वाटाहरु र पुलहरु पनि अवरुद्ध भई आवत जावतमा पनि असर पुगेको थियो ।

प्रदेश अन्तर्गत पर्ने जिल्ला प्रहरी कार्यालयहरुवाट प्राप्त खबरहरु अनुसार भुकम्पका कारण कर्णाली प्रदेशका करीव १२०६० परिवार घरवार विहिन भएका, १५८ मानिसहरुले ज्यान गुमाएका थिए भने ३४५ मासिहरु घाईते भएका थिए । यस समयमा खेती योग्य जमिन, मठमन्दिर पर्यटकिय क्षेत्र, भौतिक संरचना समेत भुकम्पले क्षेती पुर्याएको छ । यस भुकम्पवाट २१३ वटा विद्यालय र सुरक्षा निकाएका व्यारेकहरु ध्वस्त पारेको छ । यस समयमा यस नरहरीनाथ गाउपालिकामा समेत विद्यालय चर्किने र मन्दिरहरु भत्कीन गई सामान्य असर परेको थियो । यसले गर्दा वालवालिकाहरुमा मनोवैज्ञानिक असर परेकोले विद्यालय स्तरमा मनोसामाजिक परामर्श सेवा संचालन गर्नु पर्ने देखिएको छ ।

१.२ भुकम्पको घटना विवरण

दिईएको घटना विवरण विनासकारी भुकम्पको महाविपतीको परिकल्पना गरिएको परिदृश्य हो । जाजरकोट र रुकुममा गएको महा भुकम्पका कारण मानव तथा धनजनको क्षेती भएको थियो कैयो जनताहरु घरवार विहिन भएका थिए भने १५८ मानिहरुको मृतृ र ३४५ जना मानिसहरु घाईते भएका थिए । उक्त स्थानमा गएको ५.८ म्याग्निच्युड गएको अनुमान गरिन्छ । भुकम्पवाट जाजरकोटमा ३८७०५ घरहरु क्षेती भई मानिहरु अस्थाई टहरामा वसेका थिए भने कैयौ मानिसहरुलाई अत्याधिक चिसोका कारण वालवालिकालाई रुधाखोकी भई निमोनिया भयो र कैयौ वाल वालिकाको मृतु भएको थियो । क्षेती भएका घरवाट अन्पात र अन्य धनमाल पनि व्यापक क्षेती भएको थियो । यस घटनाको जानकारी २४ घण्टा पश्चात खोज तथा उद्धार समिती र जिल्ला प्रहरी कार्यालयवाट तथ्यांक संकलन गरिएको थियो ।

तालिका ३.१ मा क्षेती भएका घर र भवनको विवरण

वडा	क्षेती भएका घरहरुको विवरण			
	सामान्य	मध्यम	व्यापक क्षेती	पूर्ण क्षेती
१	१०७	२००	२५०	७००
२	१०९	१७५	१७७	६००
३	२००	१४५	८८	५००
४	१५०	२२०	९८	३५०
५	१९८	२२५	१२०	४४०
६	१२२	१४०	७५	३७६
७	१४०	१८०	१८९	३३४

८	१५०	२००	१७७	३३०
जम्मा	११७६	१४८५	११७४	३६३०

१.३ भूकम्पवाट शिक्षा क्षेत्रमा भएको असर
तालिका ३.२ मा क्षेत्री भएका घर र भवनको विवरण

वडा	विद्यालयमा भएको क्षेत्रीको विवरण			
	सामान्य	मध्यम	व्यापक क्षेत्री	पुर्ण क्षेत्री
१				
२				
३				
४				
५				
६				
७				
८				
जम्मा				

तालिका ३ भुकम्पवाट भएको मानविय क्षेत्रीको असर

वार्ड	मानव मृतु	घाइते	प्रभावित जनसंख्या	प्रभावित परिवार
१				
२				
३				
४				
५				
६				
७				
८				
जम्मा				

१.४. भूकम्पको प्रतिकार्य रणनीति

स्थानिय शिक्षा समुहले शिक्षा क्षेत्रको विपद् पूर्वै तयारी र प्रतिकार्यमा नेतृत्व गर्ने छ र समग्र विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा योगदान गर्ने छ। राष्ट्रिय, प्रदेश र स्थानिय विपद् पूर्व तयारी र प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्यसंग तालमेल गरि शिक्षा क्षेत्रको पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरि लागु गरिने छ। समुहको मुख्य प्राथामिकता विपद् प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका सबै वाल वालिकालीका किशोर किशारीको पठनपाठन र सिकाई निरन्तर गनहुने छ। विपद् प्रतिकार्य गर्न विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य का लागि शिक्षा समुह कार्यविधी २०७९ वमोजिम शिक्षा तथा मा मानवस्रोत विकास केन्द्रको नेतृत्वमा संघिय शिक्षा समुह परिचालन हुनेछ। यस सिलशिलामा सम्बन्धित पालिकाको शिक्षा समुह र संघ, प्रदेश र स्थानिय तह अन्य विषयक्षेत्रका समुह संग आवश्यक समन्वय र तालमेल गरी कार्यसंचालन गरिने छ। पालिका स्तरिय शिक्षा समुहका मुख्य रणनीतिक क्रियाकलापहरु निम्न वमोजिम हुने छ।

१. प्रभावित क्षेत्रका विद्यालयको द्रुत लेखाजोखा गरि क्षतीको मूल्याङ्कन गर्ने। (विद्यालय भवनलाई सुरक्षित र असुरक्षित वर्गामा छुट्याउने।

२. शैक्षिक सामाग्री भएको क्षती र पठनपाठन निरन्तर गर्न चाहिने शैक्षिक सामाग्रीको लेखाजोखा गर्ने।

३. सुरक्षित स्थानमा आवश्यक आधारभूत सेवा सुविधा सहितको अपाङ्गता भएका वालवालिकाका (किशोर किशोरीहरूलाई)

उपयोगी हुनेगरि अस्थायी कक्षाकोठा (TLC) अस्थायी सिकाई केन्द्र, अनलाईन सिकाई केन्द्र, भरचुअल कक्षा स्थापना गर्ने।

४. आपतकालिन शैक्षिक सामाग्री वितरण गर्ने।

५. शिक्षक तथा सहजकर्तालाई आवश्यक अनुशिक्षण र परामर्श प्रदान गर्ने।

६. विद्यालय र पठनपाठन सञ्चालन गर्न समुदायलाई परिचालन गर्ने ।

७. शिक्षा क्षेत्रको मानविय साहायता र आपतकालिन पठनपाठन र सिकाई सञ्चालनमा अन्तराष्ट्रिय न्यूनतम मापदण्ड (Inter-Agency Network for Education Policy in Emergency (INEE Standard)) पालना गर्ने,

८. प्रभावित परिवार मानविय आवश्यकता परिपूर्तिका साथै वालवालिकाको संरक्षण, सरसफाई, सरसमान, आश्रय, स्वास्थ्य र पोषण जस्ता साभा सरोकारका सवाल सम्बोधन गन सम्बन्धित कलस्टर संग सहकार्य र समन्वय गर्ने ।

९. भुकम्प पहिले (घण्टा ७२, २४, १२, ६ ३ देखि ०) भुकम्प पछिको समय अवधीमा (७२ हप्ता, २ हप्ता, ३ महिना सम्म गर्नु पर्ने क्रियाकलापहरु र समुहका सदस्यको गर्नु पर्ने क्रियाकलापहरु र समुहका सदस्यको जिम्मेवारी निर्धारण गरि कार्यन्वयन गर्ने ।

१०. मानविय साहायता परिचालन र शैक्षिक सामाग्री आपुर्ति गर्दा यथोचित रूपमा सामाग्री (नगद, प्रविधि तथा अन्य उपायहरु अवलम्बन गर्ने ।

१.५. भुकम्पको सामना गर्न आवश्यक विद्यमान क्षमता विश्लेषण

तालिका ३.१. आवश्यकताको विवरण (भुकम्प परिदृश्यका लागि)

क्र.सं	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण		कैफियत
			न्यून	अधिकतम	
क	जनशक्ति	संख्या			मापदण्ड अनुसार
१	तालिम प्राप्त उद्धारक शिक्षक टोली	संख्या	३९	४९	रास्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
२	क्षेत्री र आवश्यकता मूल्याङ्कन गर्नका लागि दक्ष टोली इरा	संख्या	४९	९८	रास्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
३	हरेक विद्यालयमा संकटकालिन कार्यगर्नका लागि सहयोगी टोली	संख्या	३९	४९	रास्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
४	सामाग्री तथा प्रविधि औजार				
क्र.सं	आवश्यकताको विवरण	एकाई	परिमाण		कैफियत
१	ECD किट प्रतेक कक्षामा	संख्या	१४	२८	
२	शिक्षक किट	संख्या	२००	२४३	
३	स्कूल किट प्रतेक विद्यालयमा	संख्या	४९	४९	
४	विद्यार्थी किट आधारभूत तह	संख्या	४०००	४५००	
५	विद्यार्थी किट माध्यामिक तह	संख्या	३५००	४०००	
६	सबै तहका विद्यार्थी शिक्षक तथा सबै निकायका लागि	संख्या	७०००	७५००	
७	दुरशिक्षा प्रविधि सेट	संख्या	४५	४९	
८	अपाङ्गता भएका विद्यार्थीहरुका लागि	संख्या	४५	४९	
९	मनोरन्जन किट	संख्या	४५	४९	
१०	पाठ्यपुस्तक १ - ८	संख्या	४०००	४५००	
११	पाठ्यपुस्तक ९ - १२	संख्या	३५००	४०००	
१	सुरक्षित खुल्ला स्थान	वटा	३०	३५	
२	अस्थायी सिकाई केन्द्रका लागि निर्माण सामाग्री	संख्या	४५	४९	
३	कार्यालय कोठा	संख्या	३५	४१	
४	शैचालय	संख्या	४५	४९	
५	खानेपानी	संख्या	४५	४९	
६	लागत रकम	रु	२० लाख	५० लाख	
७	संस्थागत संरचना				
	विपद् व्यवस्थापन समिती पालिका	समिती	१	१	
	बडा स्तरिय	समिती	८	९	
	उद्धार टोली	संख्या	९	१०	
	अन्य कार्यदल	संख्या	९	१०	

कमल कुमार
प्रभागाध्यक्ष
उपाधीन
प्रदाता

महादेव
प्रविधि
विविध

तालिका ३.२ विद्यमान स्थिती र भुकम्भ प्रतिकार्य गर्ने अपुग हुने क्षमताको शारांस

क्र.सं	आवश्यकताको विवरण	एकाई	आवश्यक परिमाण	उपलब्ध परिमाण	सामाग्री रहेको स्थान			अपुग परिमाण	जम्मा
					स्थानिय तह	किर्डाक	रेडक्स		
क	जनशक्ति								
१	तालिम प्राप्त उद्घारक शिक्षक टोली (१ टोलीमा ७ जना ४९ बटा केन्द्रमा)	संख्या	३४३	०	०	०	०	३४३	३४३
२	क्षेत्री र आवश्यकता मूल्याङ्कन गर्नका लागि दक्ष टोली इरा	संख्या	९८	०	०	०	०	९८	९८
३	हरेक विद्यालयमा संकटकालिन कार्यगर्नका लागि सहयोगी टोली	संख्या	३४३	०	०	०	०	३४३	३४३
४	ECD किट (केन्द्रमा)	संख्या	२८	०	०	०	०	२८	२८
५	शिक्षक किट प्रतेक शिक्षकलाई	संख्या	२४३	०	०	०	०	२४३	२४३
६	स्कुल किट प्रतेक विद्यालयमा	संख्या	४९	०	०	०	०	४९	४९
७	विद्यार्थी किट आधारभूत तह	संख्या	४०००	०	०	०	०	४०००	४०००
८	विद्यार्थी किट माध्यामिक तह	संख्या	३५००	०	०	०	०	३५००	३५००
९	सबै तहका विद्यार्थी शिक्षक तथा सबै निकायका लागि आवश्यक किट	संख्या	७०००	०	०	०	०	७०००	७०००
१०	दुरशिक्षा प्रविधी सेट	संख्या	४९	०	०	०	०	४९	४९
११	अपाङ्गता भएका विद्यार्थीहरुका लागि	संख्या	४९	०	०	०	०	४९	४९
१२	मनोरन्जन किट	संख्या	४९	०	०	०	०	४९	४९
१३	पाठ्यपुस्तक १ - ८	संख्या	४०००	३०००	३०००	०	०	१०००	१०००
१४	पाठ्यपुस्तक ९ - १२	संख्या	३५००	३०००	३०००	०	०	५०००	५०००
१५	अतिरिक्त सर्वेभ सामाग्री(कथा, कविता र पढाई सामाग्रीहरु)	संख्या	३०००	२०००	२०००	०	०	१०००	१०००
ग	आधारभूत भौतिक संरचना र सामाग्री				०	०	०		
१	सुरक्षित खुल्ला स्थान	संख्या	३५	०	०	०	०	३५	३५
२	अस्थायी सिकाई केन्द्रका लागि निर्माण सामाग्री	संख्या	४९	०	०	०	०	४९	४९
३	कार्यालय कोठा	संख्या	४९	३५	०	०	०	६	६
४	शैचालय	संख्या	४९	४०	०	०	०	९	५८
५	खानेपानी	संख्या	४९	४०	०	०	०	९	५८
घ	लागत								
१	पुर्व तयारीका लागि आवश्यक रकम	रु	५० लाख	०	०	०	०	५० लाख	५० लाख
२	प्रतिकार्यका लागि आवश्यक रकम	रु	६० लाख	०	०	०	०	६० लाख	६० लाख
ङ	सम्पादित सरचना								
१	विपद् व्यवस्थापन समिति पालिका	संख्या	१	१	०	०	०	१	
२	उद्घार टोली	संख्या	१०	०	०	०	०	१०	१०
३	अन्य कार्यदल	संख्या	१०	०	०	०	०	१०	१०

१.६ भूकम्पका परिदृश्यका लागि शिक्षा क्षेत्रको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

१.६.१ आधारभूत र सामान्य पूर्व तयारी कार्ययोजना

क्रियाकलाप	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुर्ग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट तथा स्रोत व्यवस्थापन
सबै तहका लागि आपतकालिन शिक्षा तालिम EIE Trainng को पाठ्यक्रम तथा म्यानुल तयार गर्ने ।	पालिका	०	५२	पालिका	पालिका
तालिम प्राप्त जनशक्तिको रोप्टर अद्यावधिक तयार गर्ने ।	पालिका	०	५२	पालिका	पालिका
पाठ्यक्रम विकास केन्द्रसंग समन्वय गरि तालिम सामाग्री , पुस्तीका र विधी तयार गरि स्रोत व्यक्ति तथा निकायमा वितरण ।	पालिका	०	७५००	पालिका	पालिका
समुह सदस्यका कर्मचारीहरूलाई अनुशिक्षण , प्रशिक्षण संचालन गर्ने ।	गाउपालिका	०	१००	पालिका र संघ सम्प्रदाय	स्थानिय निकाय र साझेदार संघ सम्प्रदाय
विद्यालय सुरक्षा सम्बन्धि तालिम संचालन	गाउपालिका	०	१००	गाउपालिका	गाउपालिका
आचार सहिता वारे तालिम दिने	गाउपालिका	०	४९	गाउपालिका	गाउपालिका
सञ्चार मिडिया संग कसरी कुरा गर्ने भन्ने तालिम	गाउपालिका	०	३०	गाउपालिका	गाउपालिका
भोटिक संरचना क्षमताको मूल्याङ्कन गर्न इन्जिनियरहरूलाई तालिम र मूल्याङ्कन पाराम र अनलाईन एप तयार गर्ने ।	गाउपालिका	०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
प्रदेश , जिल्ला , विपद् व्यवस्थापन समिती र स्थानिय तहमा भूकम्पका लागि शिक्षा क्षेत्रको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्न समन्वय तथा सहजिकरण र आवश्यक सहयोग गर्ने ।	गाउपालिका	०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
शिक्षा क्षेत्रको कार्यरत संघ सम्प्रदायको विवरण संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने ।	गाउपालिका	०	५	गाउपालिका	गाउपालिका
सञ्चार वृक्ष तथा सूचना संकलन संयन्त्र तयार गरि अद्यावधिक गर्ने ।	गाउपालिका	०	१०	गाउपालिका	गाउपालिका
शिक्षा समुहको अन्तरतहगत साथै संघमा अन्तर समुहगत समन्वय गर्न संयन्त्र निर्माण गरि लागु गर्न । विपद् व्यवस्थापन समितीका वैठकमा पनि भाग लिने ।	गाउपालिका	०	१०	गाउपालिका	गाउपालिका
अन्तर समुहगत वैठकको आयोजना गर्ने	गाउपालिका	०	१०	गाउपालिका	गाउपालिका
सुचना संकलन तथा व्यवस्थापनलाई तयारी अवस्थामा राख्ने	गाउपालिका	०	१०	गाउपालिका	गाउपालिका
इरामिरा फारमहरू छपाई गर्ने , मोबाइल एपमा फारम भरी विद्युतिय माध्यमवाट तथ्यांक संकलन गर्न सकिने गरि तयार गर्ने ।	गाउपालिका	०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
इस्टकचरल एसेसमेन्ट फारम तथार गरि राख्ने	गाउपालिका	०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
जनप्रतिनिधी र समाजका अगुवाहरूलाई अभिमुखिकरण तालिमको व्यवस्थागर्ने	गाउपालिका	०	१००	गाउपालिका	गाउपालिका
स्रोत परिचालन					
सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरूलाई बजेट छुट्याउनका लागि पैरवी गर्ने ।	गाउपालिका	०	१००	गाउपालिका	गाउपालिका
समुह सदस्यहरूलाई CERF , FLASH	गाउपालिका	०	१००	गाउपालिका	गाउपालिका

APPEAL लगायतका वित्त पोषण सम्बन्धमा अभ्यस्त बनाउने					
आवश्यकता पर्दा तत्काल पेश गर्न र प्रयोग गर्न सकिनेगरी नमुना CERF , FLASH APPEAL र रणनितीक प्रतिकार्यको योजना फारम तयार गराउने ।	गाउपालिका	०	१००	गाउपालिका	गाउपालिका
भुकम्प र वाढी र पहिरो पुर्वतयारी विद्यालय सुधार योजनामा समावेश गर्ने गराउने ।	गाउपालिका	०	४९	गाउपालिका	गाउपालिका
ज्ञान व्यवधापन प्रणाली स्थापना गर्ने । (स्कुल , वडा र पालिका)	गाउपालिका	०	५८	गाउपालिका	गाउपालिका
शिक्षा फ्लास प्रतिवेदन सहजै देखिने गरि राख्ने ।	गाउपालिका	०	५८	गाउपालिका	गाउपालिका
समुदाय परिचालन	गाउपालिका				
देहायका काम गर्ने गाउपालिका, समुदाय, वि. व्य. स. र पिटिए परिचालन गर्ने	गाउपालिका	०	५८	गाउपालिका	गाउपालिका
अस्थायी कक्षाकोठा स्थापना र विस्थापितहरूलाई अस्थायस आध्रय बनाउन वैकल्पीक ठाँउ पत्ता लगाउने विद्यालय सुरक्षा तथा विपद् जोखिम न्यूनिकरण, भग्नावशेस सफा अस्थायी कक्षकोठा सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार गर्न उनीहरूलाई भुमिका दिने ।	गाउपालिका	०	५८	गाउपालिका	गाउपालिका
विद्यालय तथा अन्य तहमा कृतिम घटना अभ्यास तथा सेमुलेसन सञ्चालन गर्ने ।	गाउपालिका	०	५८	गाउपालिका	गाउपालिका
शिक्षकलाई सिकाई निरन्तरता प्रशिक्षण प्रदान गर्ने	गाउपालिका	०	४९	गाउपालिका	गाउपालिका
विपद् उद्धारकर्मीलाई तालिम दिने	गाउपालिका	०	५८	गाउपालिका	गाउपालिका
कृतिम घटना अध्ययन	गाउपालिका	०	५८	गाउपालिका	गाउपालिका
शैक्षिक सामाग्री					
ECD किट	गाउपालिका	१४	२८	गाउपालिका	गाउपालिका
शिक्षक किट	गाउपालिका	०	२४३	गाउपालिका	गाउपालिका
स्कुल किट	गाउपालिका	०	४९	गाउपालिका	गाउपालिका
विद्यार्थी किट आधारभुत तह	गाउपालिका	३०००	१०००	गाउपालिका	गाउपालिका
विद्यार्थी किट माध्यामिक तह	गाउपालिका	३०००	५०००	गाउपालिका	गाउपालिका
सबै तहका विद्यार्थी शिक्षक तथा सबै निकायका लागि दुरशक्षा प्रविधि सेट	गाउपालिका	२०००	१०००	गाउपालिका	गाउपालिका
किशोरी सेट	गाउपालिका	२८	२८	गाउपालिका	गाउपालिका
अपाङ्गता भएका विद्यार्थीहरुका लागि	गाउपालिका	४९	४९	गाउपालिका	गाउपालिका
मनोरन्जन किट	गाउपालिका	४९	४९	गाउपालिका	गाउपालिका
पाठ्यपुस्तक १ - ८	गाउपालिका	३०००	१०००	गाउपालिका	गाउपालिका
पाठ्यपुस्तक ११ - १२	गाउपालिका	३०००	५०००	गाउपालिका	गाउपालिका
सबै विद्यालयलाई शैक्षिक सामाग्रीहरु सुरक्षित ठाँउमा राख्न अनुरोध गर्ने ।	गाउपालिका	२०००	१०००	गाउपालिका	गाउपालिका
विपद्को समयमा अपनाउनुपर्ने सवाधानी र सुरक्षाका उपायाहरु तथा अनुसाशनका वारेमा विद्यार्थीलाई सचेत गर्ने ।	गाउपालिका	०	७५००	गाउपालिका	गाउपालिका
विपद्का समयमा पठनपाठन निरन्तर गर्ने आवश्यक तयारी गर्ने । सबै विद्यालयलाई शिक्षण सामाग्रीहरु सुरक्षित ठाउमा राख्न लगाउने ।	गाउपालिका	०	४९	गाउपालिका	गाउपालिका

आपतकालिन शिक्षाका लागि आवश्यक सामाग्रीका लागि पूर्व भण्डारण गर्ने ।	गाउपालिका	०	४९	गाउपालिका	गाउपालिका
आपतकालिन सामाग्रीका आपुर्तिका लागि व्यवसायी संग अनुबन्ध करार सम्झौता गर्ने ।	गाउपालिका	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
आपतकालिन अवस्थामा प्रतिकार्यका लागि चाहिने सामाग्रीहरु ,औजारहरु र प्रविधीहरु रणनितीक स्थानमा भण्डारण गर्ने ।	गाउपालिका	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
राहतमा नगत वितरण गर्ने कार्यविधी तथा अरु आवश्यक तयारी गर्ने ।	गाउपालिका	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
लजेष्टीक समुहसंग समनवय गरि सम्भावित जिल्लामा आपतकालिन शिक्षाका सामाग्रीहरु दुवानी गर्न व्यवस्था तयार (१५ दिनको पूर्वअनुमान र सिजनल पछि पनी गर्ने)	गाउपालिका	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
अस्थायी कक्षाको डिजाइन र कक्षा सञ्चालन कार्यविधी तयार गर्ने ।	गाउपालिका	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
किटका वितरणको कार्यविधीको मापदण्ड र वितरण फरामहरु तयार गर्ने	गाउपालिका	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
आपतकालिन अवस्थामा पठनपाठन सामाग्री (किताब,कलम,कापी र स्वअध्ययन सामाग्रीहरु) वितरण सम्बन्धी कार्यविधी तयार गर्ने ।	गाउपालिका	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
आपतकालिन शिक्षा सामाग्री वितरणको कार्यविधी र मापदण्ड तयार गर्ने ।	गाउपालिका	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
संघ,प्रदेश,जिल्ला र स्थानिय तह शिक्षा समुह नेतृत्वलाई सञ्चारको लागि भरपर्दो प्रविधी ,औजारको व्यवस्था गर्ने । (स्याटलाईट फोन,ट्यापलेट,वायरलेस सेट आदि)	गाउपालिका	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
आपतकालिन अवस्थामा चाहिने सामाग्री तत्काल खरिद गर्न सक्ने कानुनी व्यवस्था तथा कार्यविधी तयार गर्ने ।	गाउपालिका	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
शिक्षक, कर्मचारी र विद्यार्थी					
भुकम्पीय सुरक्षा सम्बन्धी विद्यार्थीहरु र शिक्षकहरु लागि सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	विद्यालयहरु	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका
विद्यालयमा आपतकालिन अवस्थाका लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	विद्यालयहरु	५०	५०	गाउपालिका	गाउपालिका

१.७ सामान्य पूर्व तयारी योजना कार्यान्वयन गर्न अनुगमन स्रोत व्यवस्थापन

अपुग पुरा गर्न स्थानीय सरकार तथा स्थानिय शिक्षा समुहका सदस्यहरुले सामान्य तबरले पुरा गर्न सकिने खालका विवरण तालिका ३ मा उल्लेख गरिएको छ । तत्काल पुरा गर्न सकिने अवस्था नदेखिएको हकमा सम्बन्धित संस्थाले आफ्नो माथिल्लो संघ र प्रदेशका साथै सम्बन्धित दाता संघ प्रस्तावना पेश गरि अनुरोध गर्न तथा विपद् हुना साथ तत्काल परिस्थितीको लेखाजोखा गरि सदस्यले आपसी समन्वय गरी वाहिय सहयोग अपिल गर्ने रणनितीक योजना तय गरिएको छ ।

स्रोत व्यवस्थापन कार्यतालिका (तालिका ३.४ र ३.५ मा आधारित भएर भर्ने ।)

क्र.सं	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	लक्ष्य अपुग आवश्यकता	सहयोगी निकाय र गैसस				समय सिमा	कैफियत
				पालिका	किर्दाङ्क	हुरेन्टेक	आईएन एफ		
क	जनशक्ति								
१	तालिम प्राप्त उद्घारक, तालिम प्राप्त शिक्षक टोली	वटा	५२	५२	०	०	०		
२	क्षेत्री र आवश्यकता	वटा	१००	१००	०	०	०		

३	संकटकालिन कार्य	वटा	५२	५२	०	०	०	
ख	सामाग्री, प्रविधि							
१	ECD किट	वक्स	५२	५२	०	०	०	
२	शिक्षक किट	वक्स	५२	५२	०	०	०	
३	स्कुल किट	सेट	५२	५२	०	०	०	
४	विद्यार्थी किट आधारभुत तह	वक्स	३८	३८	०	०	०	
५	विद्यार्थी किट माध्यामिक तह	वक्स	१०	१०	०	०	०	
६	सबै तहका विद्यार्थी शिक्षक तथा सबै निकायका लागि दुरशिक्षा प्रविधि सेट	वक्स	५२	५२	०	०	०	
७	किशोरी सेट	वक्स	३८	३८	०	०	०	
८	अपाङ्गता भएका विद्यार्थीहरुका लागि	वक्स	५२	५२	०	०	०	
९	मनोरन्जन किट	वक्स	५२	५२	०	०	०	
१०	पाठ्यपुस्तक १ - ८	सेट	३५००	३५००	०	०	०	
११	पाठ्यपुस्तक ९ - १२	सेट	२०००	२०००	०	०	०	
१२	आधारभुत भौतिक संरचना र सामाग्री	सेट	५२	५२	०	०	०	
१३	सुरक्षित खुल्ला स्थान	वटा	४९	४९	०	०	०	
१४	अस्थायी सिकाई केन्द्रका लागि निर्माण सामाग्री	सेट	४९	४९	०	०	०	
१५	कार्यालय कोठा	वटा	४९	४९	०	०	०	
१६	शौचालय	वलक	८०	८०	०	०	०	
१७	खानेपानी	धारा	८०	८०	०	०	०	
घ	लागत	रु						
	पुर्व यारीका लागि आवश्यक रकम	रु	८००००००	८००००००	०	०	०	
	प्रतिकार्यका लागि आवश्यक रकम	रु	८००००००	८००००००	०	०	०	
ड	संस्थागत संरचना							
	विपद् व्यवस्थापन समिती	वटा	९	९	०	०	०	
	उद्धार टोली	वटा	१०	१०	०	०	०	
	अन्य कार्यदल	वटा	१०	१०	०	०	०	

अपुग स्रोत साधन क्षमताको परिपुर्ति देहायवमोजिम गरिनेछ ।

१. पालिकाको वियगत कार्यक्रम तथा वजेट विनियोजन गर्ने ।
२. भेपरी आएमा शिक्षा मनव्रालय ,शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्र, अन्य प्रयोजनका लागि छुट्याईएको स्रोतसाधन विजियोजित वजेट आपतकालिन योजनामा उपयोग गर्न रकमान्तर गर्ने ।
३. प्राधिकरण मार्फत विपद् व्यवस्थापन कोषको रकम निकाशा गरि आवश्यक सामाग्री, प्रविधि र अन्य स्रोत साधन खरिद गरि भण्डारण गर्ने र उपयोग गर्ने ।

४. प्राधिकरण संग समनवय गरि शिक्षा तथा मानव स्रोतसाधन विकास केन्द्रले विपद् अवधिमा आवश्यक परेमा शिक्षा क्षेत्रको लागि सामाग्री ,औजार, सेवा तत्काल खरिद गर्न वा भाडामालिन उपयूक्त आपुर्तिकर्ता र उच्चोग व्यवसायी संग प्रचलित कानून वमोजिम अनुबन्ध करार गर्ने ।
५. यूनिसेफ, सेभद चिलडेनले आवश्यकता परिपुर्तिका लागि स्रोतसाधन जुटाउन पहल गर्ने ।
६. समुहका अनय सदस्यले स्रोतसाधन जुटाउन पहल गर्ने ।
७. प्रदेश तथा स्थानिय तहमा क्षमता बढाउन पहल गर्ने ।
८. तालिम ,अभ्यास गरी उपलब्ध जनशक्तिको दक्षता अभिवृद्धि गर्ने ।

१.८ भुकम्पको प्रतिकार्य योजना

माथि प्रस्तुत गरिएको परिदृश्यको आधारमा स्थानिय शिक्षा समूहले भुकम्प प्रतिकार्य योजना र प्रक्रिया तालिका ३.७ मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ३.५ भुकम्पको लागि प्रतिकार्य योजना

समय अवधी	कियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	वजेट
०-१२,१२-२४,२४-४८,४८-७२ (घण्टा परिदृश्य)				
विद्यालय संचालन भएको समयमा भुकम्प आएमा	विद्यार्थीको उद्धार गर्ने र सबैलाई पुर्व निधारित ऐसेम्बली क्षेत्रमा जम्मा गर्ने । यी स्थानिय तहका क्रियाकलाप वा संघका क्रियाकलापहुन उल्लेख गर्ने	विद्यालय परिसरमा छुट्याईएको सुरक्षित स्थानमा	प्रधानाध्यापक , विपद् व्यवस्थापन सम्पर्क शिक्षक	५०००००
भुकम्प गई सके पछि	संघिय समुहको सहायता आवश्यकता पर्ने क्षेत्र र परिमाण आँकलन गर्ने ।	विद्यालय परिसरमा छुट्याईएको सुरक्षित स्थानमा	प्रधानाध्यापक , विपद् व्यवस्थापन सम्पर्क शिक्षक	२००००० ०
समुहको वैठक को विश्लेषण र प्रारम्भिक नतिजा प्राप्ति	समुहको वैठक वसी अवस्था विश्लेषण गर्ने ।	विद्यालय परिसरमा छुट्याईएको सुरक्षित स्थानमा	प्रधानाध्यापक , विपद् व्यवस्थापन सम्पर्क शिक्षक	१००००० ०
विपद्को समयमा	तत्काल उद्धार राहतका लागि स्थानिय ,जिल्ला तथा प्रदेश समुह परिचालन गर्न सहजिकरण र समन्वय गर्ने ।	विपद्को प्रभावित क्षेत्र	गाउपालिका	२००००० ०
विपद पश्चात	इराटोली परिचालन गर्न तयार गर्ने	विद्यालयको अन्य क्षेत्र	गाउपालिका	५०००००
विपद्को समयमा	विद्युतिय आदि आगलागी हुने स्रोत बन्ध गर्ने ।	विपद्को प्रभावित क्षेत्र	गाउपालिका	०
विपद पश्चात	थप उद्धार आवश्यक भएमा सुरक्षा निकाय, स्थानिय विपद व्यवस्थापन समिती बडा स्वयम सेविकालाई ख्वर गर्ने ।	विपद्को प्रभावित क्षेत्र	गाउपालिका	२०००००
पुनर्लाभको समयमा	विद्यार्थीलाई सुरक्षित साथ घर र अभिभावकको जिम्मा पठाउने	घर	विद्यालय	३०००००
विद्यालय चलेको वा नचलेको अवस्थामा	विद्यालयको कक्षाकोठा वा परिसरमा क्षेत्रीको अवलोकन गर्ने । आपतकालिन वैठक वस्ने ।	विद्यालय भवन र परिसर	विद्यालय व्यवस्थापन सम्पर्क शिक्षक	२०००००
भुकम्प गईसके पछि	कार्यदल सक्रिय बनाउने	गाउ,टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	३०००००
भुकम्पको बारे	विद्यालय,समुदाय, स्थानिय तह र जिल्लावाट जानकारी लिने	गाउ,टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	८००००
सम्बन्धित पालिकाले	खोज तथा उद्धार कार्यको अनुगमन गर्ने ।	गाउ,टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	३०००००
विद्यालय व्यवस्थापन समिती र गाउटोलका अभिभावक	खोज तथा उद्धार कार्यको समन्वय गर्ने ।	गाउ,टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	८००००
पालिका र प्रहरी निकाय	अवस्था विश्लेषण गरि प्रतिवेदन गर्ने	गाउ,टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	३०००००
उद्धारकर्ता टोली र राजनीतीक दल र प्रहरी टोलि	स्थानिय तहवाट माग भए प्रभावित क्षेत्रमा भ्रमण गर्ने	गाउ,टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	१६००००

७२ घटा २ हप्ता

विपत प्रतिकार्यको	लेखाजोखावाट प्राप्त जानकारी विश्लेषण गर्ने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	६००००० ०
स्थानिय तह	साहायता आवश्यकता पतालगाउने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	७००००० ०
स्थानिय तह	तत्काल सहयोगको योजना बनाउने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	१००००० ०
स्थानिय तह	अन्य सस्था संग समन्वय गर्ने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	२००००० ०
स्थानिय तह	कामको प्रतिवेदन र अवस्थाको बारेमा सार्वजनिक जानकारी गराउने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	१०००० ००
पालिका	पठनपाठन कार्य सुचारु गर्न तयारी गर्ने।	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	६०००० ००
पालिका	जनशक्ति तथा सामाजी सम्बन्धी विद्यालय स्थायी क्याम्पमा पठाउने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	३००००० ०
पालिका र शिक्षा शाखावाट	स्थानिय रहनसहन सम्मान गर्न र धर्मान्तरण नगर्न सबै लाई जानकारी गराउने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	१००००० ०
दुई हप्ता देखि ४ हप्ता सम्म				
पालिकावाट	विद्यालय संचालन गर्न स्थानिय तह र विद्यालयलाई सहयोग गर्ने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	५००००० ०
पालिकावाट	अस्थायी कक्षा, इसिडी र अन्य शैक्षिक क्रियाकलाप संचालन गर्न सहयोग गर्ने।	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	५००००० ०
पालिकावाट	आवश्यक भए अनलाईन कक्षा संचालन गर्ने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	५००००० ०
पालिकावाट	अनुगमन तथा मुल्यांकनको आँकलन विश्लेषण गर्ने।	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	७००००० ०
पालिका र साभेदार संघ सस्थावाट	आवश्यक भएमा स्थानिय तह विद्यालयमा नगद सामाजी प्रवाह गर्ने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	४००००० ०
पाकिवाट	जनशक्ति अपुग भएमा शिक्षक तथा अन्य सहकर्मी पठाउने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	४००००० ०
पालिकावाट	स्थानिय रहनसहन सम्मान गर्न र धर्मान्तरण नगर्न सबै लाई जानकारी गराउने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	१००००० ०
१ महिना देखि ३ महिना सम्म				
पालिकावाट	अस्थायी कक्षा र इसिडी चलाउन सहयोग गर्ने	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	४००००० ०
पालिका, संघ सरकार र प्रदेश सरकार वाट र अन्य संघ सस्था	सुचना संकलन, विश्लेषण र प्रकाशन गर्न सहयोग गर्ने।	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	१००००० ०
पालिकाले	विपद पश्चातको पुनः निर्माण आवश्यकता मुल्याङ्कन गर्न सहयोग गर्ने।	गाउँ, टोल स्थानिय तह	पालिका र साभेदार संघ सस्था	९००००० ०

१.९ भूकम्पको प्रतिकार्य अवधिमा शिक्षा निरन्तरता योजना

समय अवधी	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	वजेट
----------	------------	-------	-----------------	------

० देखि २ हप्ता

१	अस्थायी सिकाई केन्द्रको व्यवस्थापन गर्ने ।	विद्यालयमा	पालिका र साभेदार निकाय	६०००००
२	सिकाई निरन्तरताका लागि आवश्यक पाठ्य सामाग्रीहरु र उपकरणहरु व्यवस्थापन गर्ने ।	स्थानिय तहमा	पालिका र साभेदार निकाय	१००००००
३	आवश्यक भएमा अनलाईन कक्षा संचालन गर्ने ।	शिक्षक र शिक्षा शाखा र साभेदार निकायहरु	पालिका र साभेदार निकाय	५०००००
४	अनुगमन तथा स्थिती विश्लेषण गर्ने	शिक्षक र शिक्षा शाखा र साभेदार निकायहरु	पालिका र साभेदार निकाय	२०००००
५	अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने । घरमै वसि स्वअध्ययन गरी सिकाई निरन्तरताका लागि सहयोग गर्ने ।	शिक्षक र शिक्षा शाखा र साभेदार निकायहरु	पालिका र साभेदार निकाय	७०००००
६	शिक्षाद्वारा घुम्ती कक्षा संचालन गर्ने ।	शिक्षक र शिक्षा शाखा र साभेदार निकायहरु	पालिका र साभेदार निकाय	३०००००
७	टेलिफोनवाट सिकाई कक्षा संचालन गर्ने ।	शिक्षक र शिक्षा शाखा र साभेदार निकायहरु	पालिका र साभेदार निकाय	५०००००

१.१०. भूकम्पको अनपेक्षित विपद् परिस्थितीमा भैपरी योजना

परिदृश्यमा आँकलन गरेको भन्दा विकराल अवस्था आएमा त्यसको सामना गर्न देहाएको वमोजिमका कार्यहरु गरिनेछ ।

तालिका ३.७ भूकम्पको लागि भैपरी योजना

समय अवधी	कियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
० देखि ३ महिना	जनशक्ति परिचालन	स्थानिय तह	स्थानिय तह र संघ सस्थाहरु	५०००००
	स्रोत र साधन परिचालन	स्थानिय तह	स्थानिय तह र संघ सस्थाहरु	१००००००
	धप समन्वय गरेर सिकाई निरन्तरता	स्थानिय तह	स्थानिय तह र संघ सस्थाहरु	१२०००००
	अनुगमन तथा अवस्था विश्लेषण	स्थानिय तह	स्थानिय तह र संघ सस्थाहरु	४०००००

१.११. भूकम्पको प्रतिकार्यमा लैक्सिक, सामाजिक एवम समावेशिता र अपाङ्गता भएका विशिष्ट व्यक्तिहरुको सम्बोधन गर्ने

कियाकलापहरु र रणनितीहरु

तालिका नं ३.८ भूकम्पको अवस्थामा विशिष्ट आवश्यकताका लागि योजना

कियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
अपाङ्गमैती भौतिक संरचना निर्माण	पालिका र साभेदार संस्थाको निकाय	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	५००००००
अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि सिकाई वातावरण तयार	पालिकार साभेदार निकाय	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	४०००००
अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि शैक्षिक पाठ्यसामाग्री	पालिकार साभेदार निकाय	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२०००००
अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि सहज पहुँच	पालिकार साभेदार निकाय	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२५००००
सिमान्तकृत, पहुँच भन्दा वाहिर रहेका वाल पालिका लागि शिक्षण सिकाई सामाग्री तथा सिकाई केन्द्रमा पहुँच	पालिकार साभेदार निकाय	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	७०००००

१२. सञ्चार तथा पैरवी योजना

१. पूर्व तयारीको चरणमा सञ्चार तथा पैरवी

क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
भुकम्पीय सुरक्षा सम्बन्धि सन्देश तथा कार्यक्रम निर्माण र प्रकाशन प्रसारण गर्ने ।	रेडियो र एफएमहरु	पालिका र साभेदार निकाय	३०००००
	टेलिभिजन		
	प्रिन्ट मेडिया		
	अनलाईन र सामाजिक सञ्जाल		
विपद् जोखि न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि सन्देश तथा कार्यक्रम निर्माण र प्रकाशन प्रसारण गर्ने ।	रेडियो	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२०००००
शिक्षा लगाएतका सामाजिक विषयमा केन्द्रीत सञ्चारमूलक गतिविधिमा विपद् व्यवस्थापनको विषय समेट्ने	सामाजिक सञ्जाल	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२०००००
जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	सामाजिक सञ्जाल	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	३०००००

२. आपतकालिन समयमा सञ्चार तथा पैरवी

समय अवधी	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
० देखि १२,२४,४८ घण्टा	आपतकालिन अवस्था वारेमा सञ्चार माध्यमबाट जानकारी दिने क) भुकम्प र पराकम्पन वारे ख) खुल्ला स्थान र भेलाहुने वारे ग) घाइतेको अवस्था र उद्धारको वारे घ) अस्पताल र स्वास्थ्य केन्द्रवारे	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	१५००००
७२ घण्टा देखि २ हप्ता सम्म	आपतकालिन अवस्था वारेमा सञ्चार माध्यमबाट जानकारी दिने क) भुकम्प र पराकम्पन वारे ख) अस्थायीवास र खानाको प्रवन्धवारे ग) राहत व्यवस्थापन वारे	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२०००००
२ हप्ता देखि ४ हप्ता सम्म	आपतकालिन अवस्था वारेमा सञ्चार माध्यमबाट जानकारी दिने क) भुकम्प र पराकम्पन वारे ख) राहत व्यवस्थापन वारे ग) शिक्षा निरन्तरता वारे	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२५००००
१ महिना देखि ३	आपतकालिन अवस्था वारेमा सञ्चार माध्यमबाट जानकारी दिने क) भुकम्प र पराकम्पन वारे ख) शिक्षा निरन्तरता वारे ग) शिग्रपुनस्थापना वारे	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	३०००००

परिदृश्य २ महामारी परिदृश्य पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

२.१ महामारीको परिदृश्य

कर्णालीमा प्लेग ,विफर ,हैजा, भाडापखाला ,रुधाखोकी ,ठेउला र ज्वरोको महामारी थियो । धेरै जसो महामारी अति विकठ ठाँउहरुमा केन्द्रित थियो । १९५१ मा ठुलौ हैजा फैलिएको थियो जुन एक सय वर्ष पछि सम्म महामारी चलिरहयो ।

कर्णाली प्रदेशमा हाल सम्मकै भयानक मशामारी १९७५ सालको पुस माघ महिनामा फैलिएको ज्वरोखोकी हो । यस बखत मानिसलार्य ५ देखि १० घण्टामा उच्च ज्वरो लागेर भकाभक मर्दै । त्यती वेला धेरै गाउमा मानिसहरु रितै भएका थिए । त्यो समय पहिलो विश्वयुद्धको अवधी र सन १९९८ मा फैलिएको स्पानिश विश्वव्यापी महामारीको समयसंग मिल्छ ।

२०३४ सालमा विफ रोग उन्मूलन हुनु अघि कर्णाली प्रदेशमा पटकपटक स्थानिय प्रकोप फैलिइरहन्थ्यो । स्थानिय भाषमा गेडा आउने रोग भनिने यसको २०१४ सालमा महामारी थियो । कर्णालीमा २०२९ देखि विफर उन्मूलन कार्यक्रम सञ्चालन भयो । यसैगरि कर्णालीका बुढापाखामा डरलागदो गरि देखिएको महामारी कालामात रोग हो । हनहनसे ज्वरो आउने टाउको वेसरी दुखे ,जित्रो कालो हुने विरामी निष्ठोट वनेर मर्ने यस रोग २०२० को मध्य सम्म धेरै मान्द्धे मारेको थियो ।

२०३४ साल तिर हुम्लाको दक्षिणी भाक मकै ,तुम्च र श्रीनगर तिर हैजा र औलो संगे फैलिएको थियो । २०४५ सालतिर भोट क्षेत्रको क्रिमी र लीमीमा पनि २०७१ सालमा जाजरकोटमा फैलिएको इन्फ्लुएन्जा महामारी अहिलेको कोरना जस्तै थियो । २०७१ सालमै सुर्खेतमै आएको वाढीले ९ सय ७० जना घरपरिवार विस्थापित गराएको थियो । यसमा २४ जनाको ज्यान गएको थियो भने ११ जना वैपत्ता भएका थिए । हालै नेपालमा देखिएको डेङ्गुवाट ७९९ जना विरामी भएका छन भने धनगडी, काठमाण्डौ र पूर्वांचलमा गरि २७ जना हैजाका विरामीहर देखिएका छन । ललितपुरका इनारको पानीमा हैजाका किटाणु देखिएको पाइयो ।

२.२ परिदृश्य २ घटना विवरण

विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना लागि माहामारी तथा ठुलो विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना संघ, प्रदेश, जिल्ला र पालिकाको शिक्षा कलस्टरले बनाउनु पर्ने भएकोले स्थानिय तह शिक्षा समुहले मध्यम स्तरको विपद् सामाना गर्ने पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाउनका लागी मध्यम स्तरको विपदको परिदृश्यको आधारमा शिक्षा क्षेत्रको विभिन्न विभिन्न पक्षमा आवश्यक पर्ने क्षमताको आकलन गरिएको छ । उक्त आँकलन अनुसार आवश्यकता कलस्टरमा के कस्तो क्षमता छ भनि लेखाजोखा गरिएको छ । आवश्यक पर्ने र अहिले कलस्टरमा रहेको क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण गरी विभिन्न पक्षमा अपुग क्षमताको पहिचाहन गरिएको छ । अपुग क्षमताको परिपूर्ति गरि समुहको क्षमता र दक्षता हासिल गर्ने रणनिती सहित समुहको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि भैपरि आउने योजना तयार तयार गरिएको छ कोभिड १९ को कारण लकडाउन भई शैक्षिक, आर्थिक र मानविय क्षेत्रि हुन पुग्यो । मनोसामाजिक असर लगाएत विद्यालयको पठनपाठन अवरुद्ध हुन गइ शैक्षिक शब्द पुरा हुन सकेन । स्वास्थ्य सरसफाई , जनचेतनाको अभावमा संक्रमण दर बढन गई मृत्युदर बढ्यो । विश्वभर फैलिएको कोभिड १९ ले कर्णाली प्रदेश लगाएतका सबै जिल्ला र यस नरहरी नाथ गाउपालिका पनि अछुतो रहेन ।

वि.स. २०७६ साल चैत्र महिना देखि देशभर लगडाउन भयो त्यस पछि यस नरहरीनाथ गाउपालिकाको शिक्षा क्षेत्रमा प्रभाव पर्न गयो ।

- ४९ वटा संस्थागत विद्यालयहरुको पठनपाठन बन्द भयो ।
- ..... वटा विद्यालयहरुमा क्वारेन्टिनको व्यवस्था गरिएको थियो ।
- सम्पुर्ण आर्थिक क्रियाकलापहरु बन्द भएका थिए ।
- स्थानिय तहहरुले र अन्य संघसंस्थाहरुले राहत सामग्रिहरु वितरण गर्नु परेको थियो ।
- शिक्षक, विद्यार्थी, कर्मचारी र अभिभावकहरु संक्रमित हुनुभएको थियो ।

२.३ महामारीवाट शिक्षा क्षेत्रमा परेको प्रभाव

कोभिड १९ वाट नरहरिनाथ अन्तर्गतका सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयहरुको शिक्षा क्षेत्रमा विकराल समस्या देखा पर्न गयो । नियमित कक्षा संचालन हुननसक्नु, सिकाई सहजिकरणमा कठिनाई , शिक्षक, विद्यार्थिमा मनोसामाजिक समस्या , सिकाई उपलब्धि न्यून हुन पुग्यो । नियमित शैक्षिक क्रियाकलाप संचालन हुननसक्दा विद्यालयमा परिक्षा संचालन एवं मुल्यांकन गर्न कठिनाई भयो । विद्यार्थिको कक्षा छाड्ने दर बढ्यो । विपद् प्रतिकार्यमा वालवालिकालाई घरमै पढाउन स्वअध्यन सामाग्रीहरु र शैक्षिक सामाग्रीहरु घरमै पठाई व्यवस्थापन गरिएको थियो । अभिभावक, शिक्षक, वालवालिकाहरुलार्य मनोसामाजिक सहयोग उपलब्धि गराउनु परेको थियो र क्वारेनटाइन राखेको विद्यालयमा डिसइन्फेक्सन गराई विद्यालय लामो समय पछि संचालनमा ल्याउनु पर्यो ।

माहामारी शिक्षा क्षेत्रमा पारेको असरहरु :

- विद्यालय बन्द हुन गई पठनपाठन क्रियाकलाप अवरुद्ध हुन पुग्यो ।
- शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकमा मनोसामाजिक असर ।
- शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकमा कोभिड संक्रमण ।
- प्रत्यक्षरूपमा शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप संचालन गर्न नसक्दा सिकाई उपलब्धि न्यून हुनु ।
- सामाजिक कुरुति, दुर्व्यसनि र असामाजिक कार्यमा बढवा एवं आर्थिक संकट उत्तप्ति हुनु ।
- विद्यालयमा शैक्षिक क्यालन्डर अनुरूप सिकाई सहजिकरण हुननसक्दा पाठ्यक्रमले निर्धारण गरे वमोजिम उद्देश्य पुरानहुनु ।

२.४ महामारी प्रतिकार्य रणनिती

संघिय शिक्षा समुहले शिक्षा क्षेत्रको पूर्वतयारी र प्रतिकार्य मा नेतृत्व गर्ने छ र समग्र विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा योगदान गर्ने छ । राष्ट्रिय , प्रदेश तथा स्थानिय तहमा शिक्षा विपद् पूर्वतयारी योजना र प्रतिकार्य योजनाका उद्देश्य संग तात्पर्यमेल गरि

लगुगरिने छ । समुहको प्रमुख प्रथामिकता विपद् प्रभावित विद्यालय उमेरका सबै वालवालिका ,किशार किशोरीको पठनपाठन र सिकाई निरन्तर गर्नुहुनेछ । विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका लागि शिक्षा समुहले सञ्चालन कार्य विधि २०७९ बमोजिम शिक्षा तथा मानवियस्रोत विकास केन्द्रको नेतृत्वमा संघिय शिक्षासमुह परिचालन हुनेछ । यस सिलशिलामा नरहरिनाथ पालिकाको शिक्ष समुह र अन्य विषयगत क्षेत्रको समुह संघ आवश्यक समन्वय र तालमेल गरी कार्यसञ्चालन गरिनेछ । नरहरिनाथ पालिका शिक्षा समुहका प्रमुख रणनीतीक क्रियाकलापहरु निम्न बमोजिम हुनेछ ।

१. महामारी वाट प्रभावित विद्यालयको दृत लेखाजोखा गरी क्षेत्रीको मूल्याङ्क गर्ने र विद्यालयलाई सुरक्षित र असुरक्षित गरी छुट्याउने ।

२. वैकल्पिक माध्यमवाट सिकाई सहजिकरण गर्न चाहिने शैक्षिक सामाग्रीहरु लेखाजोखा गर्ने ।

३. सुरक्षित स्थानमा आवश्यक सेवा सुविधा सहितको कोभिड संक्रमित भएका वालवालिका र अन्य वालवालिका समेतलाई उपयोक्त हुने गरि अस्थाई कक्षाकोठा (अस्थाई सिकाई केन्द्र एवम अनलाईन सिकाई केन्द्र तथा भरचुअल कक्षा स्थापन गर्ने) ।

४ आपतकालिन शैक्षिक सामाग्री वितरण गर्ने ।

५. शिक्षक तथा सहजकर्तालाई आवश्यक अनुशिक्षण र परामर्श प्रदान गर्ने ।

६. विद्याल र पठनपाठन सञ्चालन गर्न समुदाय परिचालन गर्ने ।

७. शिक्षा क्षेत्रको मानविय साहायता , आपतकालिन पठनपाठन र सिकाई सञ्चालनमा अनतराष्ट्रिय न्यूनतम मापदण्ड पालना गर्ने गराउने ।

८. प्रभावित परिवारहरुको मानविय आवश्यकता परिपूर्तिका साथै वालवालिकाको संरक्षण, सरसफाई, सरसमान, आश्रय, स्वास्थ्य र पोषण जस्ता सरोकारका सवाल सम्बोधन गर्न सम्बन्धित कलस्टर संग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

९. कोभिड १९ समय अवधी पश्चात गर्नु पर्ने क्रियाकलापहरु सावधानीक तरिकाले योजना निर्माण गर्ने ।

१०. मानविय साहायता परिचालन र शैक्षिक सामाग्री आपूर्ति गर्दा यथोचित रूपमा सामाग्री, प्रविधि तथा उपायहरु अवलम्बन गर्ने ।

११. सुरक्षित आवास (आइसोलेसन र क्वारेन्टिनको व्यवस्था गर्ने ।

१२. सिकाई सहजिकरणका वैकल्पिक विधिहरु (टोल सिकाई, परियोजना कार्य, आधुनिक प्रविधिको प्रयोग) प्रयोग गर्ने ।

२.५. महामारी सामना गर्न आवश्यक विद्यमान क्षमता विश्लेषण

तालिका नं ३.१. आवश्यकताको विवरण (कोभिड १९ परिदृश्यका लागि)

क्र.सं	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण		कैफियत
			न्यून	अधिकतम	
१	जनशक्ति	संख्या			मापदण्ड अनुसार
१	तालिम प्राप्त उद्धारक शिक्षक टोली	संख्या	४९	४९	स्वास्थ्य तथा अरु कलस्टर संग समाजस्यता कायम राखी राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
२	क्षेत्री र आवश्यकता मूल्याङ्कन गर्नका लागि दक्ष टोली इरा	संख्या	४९	४९	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
३	हरेक विद्यालयमा संकटकालिन कार्य गर्नका लागि सहयोगी टोली	संख्या	४९	४९	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
४	मनोसामाजिक परामर्श सेवा	पटक	४९	४९	तालिम प्राप्त व्यक्तिवाट
ख	सामाग्री तथा प्रविधि औजार				
क्र.सं	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण		कैफियत
१	सबै तहका विद्यार्थी शिक्षक तथा सबै निकायका लागि	संख्या	७०००	७५००	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
२	दुरशिक्षा प्रविधि सेट	संख्या	४५	४९	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
३	अपाङ्गता भएका विद्यार्थीहरुका लागि	संख्या	४५	४९	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
४	मनोरन्त्रन किट	संख्या	४५	४९	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
५	पाठ्यपुस्तक १ - ८	संख्या	४०००	४५००	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
६	पाठ्यपुस्तक ९ - १२	संख्या	३५००	४०००	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
१	सुरक्षित खुल्ला स्थान	वटा	३०	३५	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
२	अस्थाई सिकाई केन्द्रका लागि निर्माण सामाग्री	संख्या	४५	४९	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
३	क्वारेनटाइन निर्माण तथा आइसोलेसन सेन्टर	संख्या	०	९	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार

४	शैचालय	संख्या	४५	४९	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
५	खानेपानी	संख्या	४५	४९	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
६	ज्वरो नाप्ने थर्ममिटर	सेट	४९	४९	विद्यालयमा
७	माक्स , सावुन र सेनिटाईजर	सेट	७५०००	७५००	कम्तीमा ३ महिनाको लागि
८	लागत रकम	रु	२० लाख	५० लाख	
९	सस्थागत सरचना				
१	माहामारी व्यवस्थापन तथा हेल्थ डेक्स समिती पालिका	समिती	१	१	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
२	बडा स्तरिय	समिती	८	९	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
३	उद्धार टोली	संख्या	९	१०	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार
४	अन्य कार्यदल	संख्या	९	१०	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार

ख) उपलब्ध र अपुग क्षमता : माहामारी कोभिड १९ को सामाना गर्न उपलब्ध क्षमता र अपुग क्षमता विवरण तालिका ३.४ मा तुलनतमक विश्लेषण गरिएको छ । परिच्छेदमा (तालिका २.२ र २.३) उल्लेखित जनशक्ति परिचालन परिचालन गर्न सक्ने विश्वास गरिएको छ । उक्त जनशक्तिलाई आवश्यकता अनुसार थप तालिम तथा नमुना अभ्यास गर्न सकिने छ । परिदृश्यमा समावेश गरिएको विपद्को सामाना गर्न चाहिने जनशक्ति तथा अन्य आवश्यकताको विवरण सम्बन्धीत प्रदेश समुहको योजनावाट उपलब्ध भए पछि परिमार्जन गर्न सकिने छ । पठनपाठन सुचारु गर्न एक स्थानिय तह एंवम प्रदेशको जनशक्ति अर्कोमा लैजान नसक्ने (किन भने कम प्रभाव परेका विद्यालय वा पालिकालाई सुचारु नगरे पनि अन्य पालिकामा) विद्यालय चलिरहेको हुदा प्रदेश तथा संघवाट सम्बन्धीत स्थानिय तहमा जनशक्तिलाई तालिम तथा अन्य उपाय गरि आवश्यक थप जनशक्ति तयार गर्नु पर्ने हुन्छ । आवश्यक पर्ने उपकरण, प्रविधी र सामाग्री उक्त प्रदेश वाट अर्को प्रदेश र एक स्थानिय तहवाट अर्को स्थानिय तहमा परिचालन गर्न सकिन्छ । तर्सथ अनुमान गरिए भन्दा कम उपलब्धता पनि व्यवस्थापन गर्न सकिने सम्भावना हुन्छ । तर योजना कार्यन्वयन गर्दा अधिकतम तयारीलाई प्रथामिकता दिनु पर्दछ ।

तालिका ३.२ विद्यामान स्थितीमा महामरी कोभिड १९ प्रतिकार्य गर्न अपुग हुने क्षमताको शारासं

क्र.सं	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	आवश्यक परिमाण	उपलब्ध परिमाण				सामाग्री रहेको स्थान	अपुग परिमाण	उपाया
				संघीय तह	प्रदेश तह	स्थानिय तह	जम्मा			
क	जनशक्ति									
१	तालिम प्राप्त उद्धारक शिक्षक टोली	संख्या	४९	०	०	०	०	०	४९	
२	क्षेती र आवश्यकता मूल्याङ्कन गर्नका लागि दक्ष टोली इरा	संख्या	५८	०	०	०	०	०	५८	
३	हरेक विद्यालयमा संकटकालिन कार्य गर्नका लागि सहयोगी टोली	संख्या	४९	०	०	०	०	०	४९	
४	मनोसामाजिक परामर्श सेवा	संख्या	५०	०	०	०	०	०	५०	
ख	सामाग्री प्रविधी औजार			०	०	०	०	०		
१	ECD किट	संख्या	४९	०	०	०	०	०	४९	
२	स्कुल किट	संख्या	४९	०	०	०	०	०	४९	

३	शिक्षक किट	संख्या	१४३	०	०	०	०	०	१४३	
४	विद्यार्थी किट वैकल्पिक शिक्षण सामाग्रीहरु	संख्या	७५००	०	०	०	०	०	७५००	
५	अपाङ्गता भएक व्यक्तिहरुका लागि सामाग्रीहरु	संख्या	३००	०	०	०	०	०	३००	
६	सरसफाईका सामाग्रीहरु (माक्स, सावन र सेनिटाईजर)	संख्या	२५००	०	०	०	०	०	२५००	
७	लागत			०	०	०	०	०		
१	प्रतिकार्यका लागि आवश्यक रकम	रु	१००००००	०	०	०	०	०	१००००००	
८	संस्थागत			०	०	०	०	०		
१	माहामारी व्यवस्थापन तथा हेल्प डेक्स समिती पालिका	समिती	१	०	०	०	०	०	१	
२	बडा स्तरिय	समिती	८	०	०	०	०	०	८	
३	उद्धार टोली	संख्या	९	०	०	०	०	०	९	
४	अन्य कार्यदल	संख्या	९	०	०	०	०	०	९	

२.६. माहामारी परिदृश्यका लागि शिक्षा क्षेत्रको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

तालिका ३.४. आधारभूत तथा पूर्व तयारी कार्य योजना

अपुग क्षमता पुरा गर्न स्थानिय सरकार तथा स्थानीय शिक्षा समुहका सदस्यहरुले सामान्य तरिकाले पुरा गर्न सकिने सम्मको विवरण उल्लेख गरिएको छ । तत्काल पुरा गर्न सकिने नदेखिएकोमा सम्बन्धीत संस्थाहरुले आफ्नो माधिल्लो निकायमा, संघाप्रदेश र अन्य दातृनिकाय संग पेश गर्ने । माहामारी हुनासाथ परिस्थितीको लेखाजोखा गरि सदस्यहरुले समन्वय गरी वाहिय सहयोग गर्न अपनाउने रणनिती योजना बनाउने ।

क्रियाकलाप	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट तथा स्रोत व्यवस्थापन
सबै तहका लागि आपतकालिन शिक्षा तालिम EIE Trainng को पाठ्यक्रम तथा स्थानुल तयार गर्ने ।	पालिका	०	५२	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह
तालिम प्राप्त जनशक्तिको रोप्तर अद्यावधिक तयार गर्ने ।	पालिका	०	५२	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह
समुह सदस्यका कर्मचारीहरुलाई अनुशिक्षण, प्रशिक्षण संचालन गर्ने ।	गाउपालिका	०	१००	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह
विद्यालय महामारी वाट सुरक्षा सम्बन्धी तालिम संचालन	गाउपालिका	०	१००	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह
कोभिड सम्बन्धी आचार सहिता वारे तालिम दिने	गाउपालिका	०	४९	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह
सञ्चार मिडिया संग कसरी कुरा गर्ने भन्ने तालिम	गाउपालिका	०	३०	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह
जनप्रतिनिधीहरु र समाजका अगुवाहरुलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम	गाउपालिका	०	५०	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह

शैक्षिक सामाग्रीहरु							
ECD किट	विद्यालय	०	४९	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह		
स्कुल किट	विद्यालय	०	४९	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह		
शिक्षक किट	विद्यालय	०	१४३	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह		
विद्यार्थी किट वैकल्पिक शिक्षण सामाग्रीहरु	विद्यालय	०	७५००	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह		
अपाङ्गता भएक व्यक्तिहरुका लागि सामाग्रीहरु	विद्यालय	०	३००	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह		
सरसफाईका सामाग्रीहरु (माक्स, सावुन र सेनिटाईजर)	विद्यालय	०	२५००	शिक्षा शाखा	स्थानिय तह		

२.७ सामान्य पूर्वतयारी कार्ययोजना कार्यन्वयन गर्न स्रोत्र व्यवस्थापन

अपुग क्षमता पुरा गर्न स्थानिय सरकार तथा स्थानिय शिक्षा समुहका सदस्यहरुले सामान्य तरिकाले पुरा गनृ सकिने सम्मको विवरण तालिका ३.६ मा उल्लेख गराएको छ। ततकाल गर्न सकिने अवस्था नदेखिएको हकमा सम्बन्धीत संस्थाले आफ्नो माथिल्लो निकाय संघ, प्रदेश का साथै सम्भावित माथिल्लो दातृ निकायमा प्रस्तावना पेश गरि अनुरोध गर्न तथा विपदका घटना हुनासाथ ततकाल परिस्थितीको लेखाजोखा गरि सदस्यहरुले आपसी समनवय गरी वाह्य सहयोगको अवलम्बन गर्ने रणनितीक योजना तय गराईएको छ।

तालिका ३.५. स्रोत्र व्यवस्थापन कार्यतालिका

क्र.सं	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	आवश्यक परिमाण	सहयोगी निकाय					समय सिमा	कैपियत
				संघिय तह	प्रदेश तह	स्थानिय तह	गैसस	जम्मा		
क जनशक्ति										
१	माहामारीबाट हुने विपदको समयमा खोज तथा उद्धारका लागि तालिम प्राप्त शिक्षक टोली गठन	संख्या	४९	४९	०	०	०	४९	६ महिना	
२	माहामारीले प्रभाव गर्न सक्ने विद्यालयहरुको सूचि अध्यावधिक गरी सम्भावित क्षेत्रको आँकलन गर्ने।	संख्या	१	१	०	०	०	१	६ महिना	
३	प्रकोपको वेलामा विद्यार्थी र शिक्षकहरुले गर्ने क्रियाकलापहरु समेटी आपतकालिन अवस्थाको लागि कार्यविधी बनाउने	संख्या	१	१	०	०	०	१	६ महिना	
४	शिक्षक तथा विद्यार्थीहरुका लागि मनोसामाजिक परामर्श सेवा तालिम सञ्चालन गर्ने	संख्या	१	१	०	०	०	१	६ महिना	
ख सामाग्री प्रविधी औजार										
१	खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरु खरिद तथा भण्डारण	सेट	४९	४९	०	०	०	४९	६ महिना	
२	आपतकालिन शिक्षाका लागि आवश्यक पर्ने शिक्षण सामाग्रीहरु तयारी अवस्थामा राख्ने	पटक	४९	४९	०	०	०	४९	६ महिना	
३	सबै विद्यार्थीहरुलाई शिक्षा सामाग्रीहरु सुरक्षित ठाउमा खाल्ने	पटक	४९	४९	०	०	०	४९	६ महिना	
४	विद्यार्थी किट वैकल्पिक शिक्षण सामाग्रीहरु	सेट	७५००	७५००	३७५०	०	३७५०	७५००	६ महिना	
५	अपाङ्गता भएक व्यक्तिहरुका लागि	सेट	३००	३००	१५०	०	१५०	३००	६ महिना	

	सामाग्रीहरु								महिना	
६	सरसफाईका सामाग्रीहरु (माक्स, सावुन र सेनिटाईजर)	सेट	२५००	२५००	१२५०	०	१२५०	२५००	६ महिना	
ग	भौतिक संरचना									
१	महामारीको समयमा विरामी राख्ने आइसोलेसन सेन्टर स्थापना	रु	१००००००	१००००००	०	०	०	१००००००	६ महिना	
२	सावुन पानीले आत धुने स्थान स्थापना	विद्यालय	४९	४९	०	०	०	४९	६ महिना	
	ब्वारेनटाइनमा खानेपानीको व्यवस्थापन	विद्यालय	८	८	०	०	०	८	६ महिना	
	हेल्पडेक्स स्थापना	वटा	८	८	०	०	०	८	६ महिना	
घ	लागत									
१	भौतिक संरचना निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्न आवश्यक लागत	रु	२००००००	२००००००	०	०	०	२००००००	६ महिना	
२	विद्यालयमा हुनु पर्ने आपतकालिन समाग्रीहरु	रु	१००००००	१००००००	०	०	०	१००००००	६ महिना	
३	सिकाइ निरन्तरताका लागि शैक्षिक सामाग्रीहरु	रु	७०००००	७०००००	०	०	०	७०००००	६ महिना	
४	जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि तथा परिचलन	रु	५०००००	५०००००	०	०	०	५०००००	६ महिना	
ङ	सस्थागत संरचना									
	पालिका तथा बडा स्तरमा विपद व्यवस्थापन समिती गठन तथा तालिम	पटक	९	९	०	०	०	०	६ महिना	
	शिक्षा कलस्टर गठन तथा परिचालन	पटक	१	१	०	०	०	०	६ महिना	
	खोज तथा उद्धार कार्यदल गठन तथा परिचालन	पटक	९	९	०	०	०	०	६ महिना	

अपुग स्रोत साधन र क्षमताको परिपूर्ति देहाय अनुसार गरिनेछ ।

१. पालिकाको वार्षिक कार्यक्रम तथा वजेट विनियोजन गर्ने

२. भैपरी आएमा शिक्ष मनत्रालय तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रले अन्य प्रयोजनमा छुट्याईएको रकम रकमान्तरण गर्ने ।

३. प्राधिकरण मार्फत विपद व्यवस्थापन कोषको रकम निकासा गरी आवश्यक सामाग्री, प्रवित्री र अन्य स्रोत साधन खरीद गरी भण्डारण गर्ने र उपणेग गर्ने ।

४. प्राधिकरण संग समन्वय गरि शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रले विपद अवधीमा आवश्यक परेमा शिक्षा क्षेत्रको लागि सामाग्री, औजार र सेवा तत्काल खरिद गर्न वा भाडामा लिन उपयूक्त आपूर्तिकर्ता, उद्योगी व्यवसायीहरु संग प्रचलित कानून अनुसार अनुवन्ध करार गर्ने ।

५. पालिकामा आवद्ध प्लान ईन्टरनेशनल नेपाल, यूनिसेफ, सेभद चिल्डेन जस्ता सस्थाहरुलाई सामाग्रीहरु आपूर्ति गर्न पहल गर्ने ।

।

५. समुहका अन्य सदस्यहरुले पनि स्रोत साधन जुटाउन पहल गर्ने ।

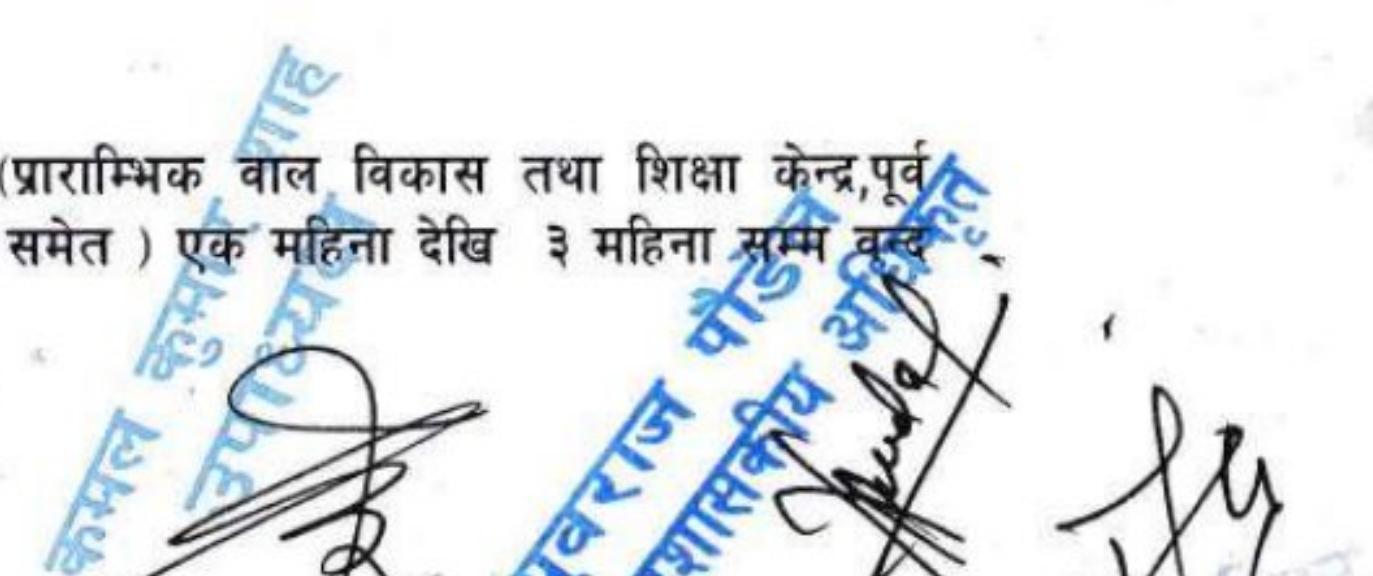
६. प्रदेश, संघिय सरकार र स्थानिय सरकारको क्षमता अभिवृद्धि गर्न पहल गर्ने ।

७. तालिम, अभ्यास तथा अनुशिक्षण गराई जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।

३.८. कोमिड १९ पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

क. पहिलो अवस्था (विद्यालय ३ महिना सम्म वन्द भएको अवस्था)

कोमिड १९को दासो लहरका कारणले संघिय सरकारले विद्यालय (प्राराम्भिक वाल विकास तथा शिक्षा केन्द्र, पूर्व प्रथामिक कक्षाहरु, आधारभूत तथा माध्यामिक विद्यालयहरु र निजि विद्यालयहरु समेत) एक महिना देखि ३ महिना सम्म वन्द

हुन सक्छ । यस्तो अवस्थामा हाम्रो मुख्य प्रयास भने हाल देखिएको रोगलाई यथास्थितिमा रोक्ने र विद्यालयमा तथा विद्यालय बाट समुदायमा फैलिन नदिनुनै हो । यसका लागि निम्न कार्यहरु सञ्चालन गरिने छ ।

- वैकल्पिक विधिद्वारा सिकाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- प्रदेश स्थरका सबै सरोकारवालाहरु संग समन्वय सहकार्यको माध्यमबाट कार्यक्रमहरु निरन्तरता दिईने छ ।
- निम्न क्षेत्रमा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्यार्थी, अभिभावक तथा शिक्षकहरुमा सामाजिक दूरी कायम राख्ने ।
- विरामी भएमा स्वः एकान्त वासमा बस्ने,
- नियमित रूपमा सावुन पानीले मिचिमिची हात धुने ।
- सरसफाईमा विषेष ध्यान दिने ।

यस्तो प्रतिकूल अवस्थामा महिला, छात्रा, किशोरीहरु र अपाङ्गता भएका वालवालिका माथि हुनसक्ने सम्भावित हिंसाहरुलाई न्यूनिकरण गर्ने गरी सामुदायिक सचेतना अभियानहरुलाई पनि निरन्तरता दिईनेछ ।

प्रदेश शिक्षा समुहले सधिय तहमा शिक्षक, विद्यार्थी तथा अभिभावकहरुमा कोरोनाभाइरस रोग (कोभिड १९) बाट बच्ने तरिका एवम लकडाउनको समयमा सहिरुपमा कसरी सदुपयोग गर्न सकिन्छ भन्ने विषयमा सचेतना बढाउने उद्देश्यले तयार पारिएको सुचनामूलक सन्देशहरु समुहका सदस्य तथा विभिन्न रेडियोहरु संगको सहकार्यमा प्रदेश भरी नै प्रसरण गराउने ।

साथै विद्यालयहरु लामो समय सम्म बन्द गर्नु पर्ने अवस्थामा सिकाईका वैकल्पिक माध्यमहरु जस्तै :दुर शिक्षा, स्वः अध्ययन एवम अनलाईन माध्यमबाट विद्यार्थीहरुको सिकाईलाई निरन्तरता दिनका लागि जिल्ला भरीमा कार्यरत सरकारी, गैह सरकारी तथा निजि क्षेत्र, संचार माध्यम तथा आमा समूह एवम सिमानतकृत समुदायको सशक्तिकरणमा क्रियाशी समूह एवम संस्थाहरु संग के कस्ता स्रोतहरु छन नक्साइन गरिन्छ । यसरी गरिने स्रोतहरु नक्साइनमा पालिकाले खासगरी ग्रामिण क्षेत्रमा डिजिटल पहुँच, क्षमता तथा भरपर्दोपना समेतको लेखाजोखा गरिनेछ ।

ख. दोस्रो अवस्था (३ महिना भन्दा बढी समय विद्यालय बन्द रहेमा)

महामारीका कारणले विश्व स्वास्थ्य संगठनले परिभाषा गरे अनुसन्दर देश तेस्रो चरणमा प्रवेश गरेमा, नेपालमा विद्यालयहरु, सामुदायिक सिकाई केन्द्रहरु, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्रहरु तिन महिना भन्दा बढी बन्द भएमा स्थानिय सरकारको पहलमा सधिय, प्रदेश सरकार र शिक्षा समुह सदस्यहरु संग समन्वय गरी दूर शिक्षा तथा अनलाईन माध्यम बाट शिक्षा प्रदान गर्ने गरी स्रोत परिचालन गर्ने । आवश्यकता अनुसार सिकाईका अन्य विकल्पहरु गृह विद्यालय सञ्चालन, शिक्षकले घरवाटै सहजिकरण गर्न सक्ने सिकाईका सामाग्री तथा गृहकार्य तयार पार्ने, टेलिफोन मार्फत सिकाई सहजिकरण, पुस्तकालयमा भएका पुस्तकहरु विद्यार्थीहरुलाई घरमै लगेर अध्ययन गर्ने व्यवस्था मिलाउने, रेडियो तथा टेलिभिजनको माध्यमबाट क्षाहरु सञ्चालन गर्ने, अनलाईन सिकाई केन्द्रहरु सञ्चालन गर्ने रणनिति पनि अवलम्बन गरिन छ । यसरी तपसिलमा वमोजिमका उपायहरु र प्रयासहरु मार्फत विद्यार्थीहरुको सिकाई निरन्तरता दिईनेछ ।

इन्टरनेट तथा अन्य उपकरणहरु उपलब्ध भएको स्थानहरुमा अनलाईन प्रविधिको माध्यमबाट शिक्षण सिकाई प्रकृयालाई निरन्तरता दिने ।

रेडियो तथा टेलिभिजन उपलब्ध हुने स्थानहरुमा रेडियो तथा टेलिभिजनका माध्यमबाट क्षाहरु सञ्चालन गर्ने ।

माथीका दुवै सुविधा भएको र नभएको दुवै अवस्थामा पुस्तक तथा अन्य सिकाई सामाग्रीहरु विद्यार्थीहरुको घरसम्म पुर्याई उनीहरुलाई घरमै बसेर स्वः अध्ययन गर्न प्रोत्साहन र सहयोग गर्ने । विद्यार्थीहरुको स्वः अध्ययन प्रकृयालाई व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाउन टेलिफोन वा मोबाइल, रेडियो, टेलिभिजन, सामाजिक संजाल आदिको माध्यमबाट शिक्षकले सहजिकरण र सहयोग गर्ने ।

विद्यार्थीहरुको सिकाई निरन्तरताको सन्दर्भमा स्थानीय सरकार, सामुदायिक सिकाई केन्द्र तथा विद्यालयहरुले सिकाई सामाग्रीहरु वालवालिकाहरुको घरसम्म पुर्याउन सहयोग गर्नेछ । रेडियो, टेलिभिजन तथा सामाजिक संजालको माध्यमबाट विद्यालय बन्द, अध्ययन सामाग्रीहरु वितरण तथा त्यसको सहि सदुपयोग, सामाजिक दूरी कायम राख्ने, सावुन पानीले मिचिमिची हात धुने लगाएतका सामाग्रीहरुवितरण तथा त्यसको सही सदुपयोग, सामाजिक दूरी कायम राख्न, सावुन पानीले मिचिमिची हात धुने लगाएतका व्यक्तिगत सरसफाई तथा स्वच्छता संग सम्बन्धित विषयमा समस्याहरुलाई समवोधन गर्नका लागि मनोसामाजिक परामर्श सेवाहरु पनि उपलब्ध गराईनेछ । यसको विस्तृत कृयाकलापहरु तल विस्तृत विवरण राखिएको छ ।

१.९. कोभिड १९ प्रतिकार्य अवधिमा शिक्षा निरन्तरता लागि योजना

तालिका ३.६ कोभिड १९ का लागि प्रतिकार्य योजना

समय अवधी	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	वजेट
० देखि २ हप्ता				

	अवलोकन, तथ्यांक संकलन	विद्यालय र कक्षा कोठा	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	अवस्था विश्लेषण, वर्गीकरण	विद्यालय र कक्षा कोठा	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	प्राथामिक उपचारको व्यवस्था	विद्यालय र कक्षा कोठा	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	उपचारात्मक शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप	विद्यालय र कक्षा कोठा	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	सूचना, जानकारि	विद्यालय र कक्षा कोठा	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	वि.व्य. स, शि.अ.स, स्वास्थ्य संस्था, वडा, अन्य संघसंस्था र स्थानिय सरकार संग समन्वय गरि उपचार, परामर्श चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	विद्यालय र कक्षा कोठा	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	जनशक्ति तथा सामाग्रीहरु सम्बन्धित विद्यालय, अस्थायी क्याम्पमा पठाउने	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	स्थानिय रहनसहनको सम्मान गर्ने र भर्मान्तरण नर्गन नगराउन सबै सहयाताकर्मीलाई निर्देशन गर्ने		नरहरीनाथ गाउपालिका	नरहरीनाथ गाउपालिका
द्रुत मूल्याङ्कन (IRA)	फारम प्रयोग गरी तोकिएको विधी अवलम्बन गरी शिक्षा क्षेत्रको क्षेत्री र तत्कालीन आवश्यकताको द्रुत मूल्याङ्कन गर्ने गराउने	नरहरीनाथ गाउपालिका	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका

०२ देखि ४ हप्ता

	विद्यालय सञ्चालन गर्न स्थानिय तह र विद्यालयलाई सहयोग गर्ने ।	नरहरीनाथ गाउपालिका	नरहरीनाथ गाउपालिका	नरहरीनाथ गाउपालिका
	सिकाई सहजिकरणको लागि वैकल्पिक विधिस्रोत को व्यवस्था गरि समुहको सहायता आवश्यक पर्ने क्षेत्रको परिमाण आँकलन गर्ने ।	विद्यालय र पालिका	प्र.अ, विपद व्यवस्थापन सम्पर्क शिक्षक, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य	नरहरीनाथ गाउपालिका
वहुक्षेत्रगत द्रुत मूल्याङ्कन लेखाजोखा (MIRA)	फारम प्रयोग गरी तोकिएको विधी र वहुक्षेत्रगत आवश्यकताको द्रुत मूल्याङ्कन गर्ने गराउने ।	नरहरीनाथ गाउपालिका	नरहरीनाथ गाउपालिका	नरहरीनाथ गाउपालिका

१ महिना देखि ३ महिना

	अस्थायी सिकाई केन्द्रको व्यवस्थापन गर्ने ।	विद्यालयमा	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	सिकाई निरन्तरताका लागि आवश्यक पाठ्य सामाग्रीहरु र उपकरणहरु व्यवस्थापन गर्ने ।	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	आवश्यक भएमा अनलाईन कक्षा संचालन गर्ने ।	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	अनुगमन तथा स्थिती विश्लेषण गर्ने	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने । घरमै वसि स्वअययन गरी सिकाई निरन्तरताका लागि सहयोग गर्ने ।	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	शिक्षाद्वार घुम्ती कक्षा संचालन गर्ने ।	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	टेलिफोनवाट सिकाई कक्षा संचालन गर्ने ।	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका

१ महिना देखि ३ महिना सम्म

	अस्थायी कक्षार इसिडी कक्षा संचालन गर्न सहयोग गर्ने ।	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
--	--	-----------------------	---------------------------	--------

	सुचना संकलन, विश्लेषण र प्रकाशन गर्ने	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	आवश्यकता भए सामाजिक दुरी कायम गरी अध्ययन अध्यापन कार्य संचालन गर्न सहयोग गर्ने र क्वारेनटाइन राखीएका स्थानमा डिस्ट्रिफ्क्सन गर्ने ।	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका
	माहामारी पश्चात मूल्याकन गर्न सहयोग गर्ने ।	नरहरीनाथ गाउपालिका	पालिका र साभेदार निकाय	पालिका

१.१०. माहामारी अनपेक्षित विपद् परिस्थितीमा भैपरि योजना
तालिका ३.७ महामारीको लागि भैपरि योजना

समय अवधी	कियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
० देखि ३ महिना	जनशक्ति परिचालन	स्थानिय तह	स्थानिय तह र संघ सस्थाहरु	५०००००
	ओत र साधन परिचालन	स्थानिय तह	स्थानिय तह र संघ सस्थाहरु	१००००००
	थप समन्वय गरेर सिकाई निरन्तरता	स्थानिय तह	स्थानिय तह र संघ सस्थाहरु	१२०००००
	अनुगमन तथा अवस्था विश्लेषण	स्थानिय तह	स्थानिय तह र संघ सस्थाहरु	४०००००
	विशेष अवस्था भएमा कार्य विधी बनाई कक्षा अपग्रेडको व्यवस्थापन गर्न लगाउने	स्थानिय तह	स्थानिय तह	३००००००

१.११. महामारी प्रतिकार्यमा लैक्षिक, सामाजिक एवम समावेशिता र अपाङ्गता भएका विशिष्ट व्यक्तिहरुको सम्बोधन गर्ने
कियाकलापहरु र रणनितीहरु

तालिका नं ३.८ महामारीको अवस्थामा विशिष्ट आवश्यकताका लागि योजना

कियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
अपाङ्गमैती भौतिक संरचना निर्माण	पालिका र साभेदार संस्थाको निकाय	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	५००००००
अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि सिकाई वातावरण तयार	पालिकार साभेदार निकाय	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	४००००
अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि शैक्षिक पाठ्यसामाग्री	पालिकार साभेदार निकाय	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२००००
अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि सहज पहुँच	पालिकार साभेदार निकाय	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२५००००
सिमान्तकृत, पहुँच भन्दा वाहिर रहेका वाल वालिका लागि शिक्षण सिकाई सामाग्री तथा सिकार्य केन्द्रमा पहुँच	पालिकार साभेदार निकाय	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	७०००००

१.१२. संचार तथा पैरवी योजना

क. पूर्व तयारीको चरणमा संचार तथा पैरवी

कियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
कोभिड १९ वाट वच्नका लागि सम्बन्धि सन्देश तथा कार्यक्रम निर्माण र प्रकाशन प्रसारण गर्ने ।	रेडिया र एफएमहरु	पालिका र साभेदार निकाय	३०००००
	टेलिभिजन		
	प्रिन्ट मेडिया		

कोभिड १९ व्यवस्थापन सम्बन्धित सन्देश तथा कार्यक्रम निर्माण र प्रकाशन प्रसारण गर्ने ।	अनलाईन र सामाजिक सञ्जाल रेडियो	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२०००००
शिक्षा लगाएतका सामाजिक विषयमा केन्द्रीत सञ्चारमूलक गतिविधिमा विपद् व्यवस्थापनको विषय समेट्ने	सामाजिक सञ्जाल	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२०००००
जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	सामाजिक सञ्जाल	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	३०००००
महामारीको अवस्थामा प्रचार प्रसारणको लागि पोष्टर, पम्पलेट र सन्देश प्रवाह गर्ने ।	सार्वजनिक स्थान	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२५००००

ख. आपतकालिन समयमा सञ्चार तथा पैरवी

समय अवधी	कियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
० देखि १२,२४,४८ घण्टा	आपतकालिन अवस्था वारेमा सञ्चार माध्यमबाट जानकारी दिने क. इन्टरनेट, टेलिभिजन र रेडियोको लेखाजोखा ख. सचेतनामूलक सामाग्रीहरु प्रसारण ग. सुरक्षित विद्यालय मापदण्डको प्रयोग गरी विद्यालय परिसरमा सरसफाई तथा निर्मालिकरण गर्ने । घ. दुर शिक्षा सहजिकरणको लागि शिक्षकहरुको क्षमता अभिवृद्धि ड. दूर तथा भर्चुअल विधिवाट सिकाइ निरन्तरता च. कोभिडमा प्रभावितहरुको वारे राहत छ. मास्कको सहिप्रयोग वारेमा प्रचार प्रसारण गर्ने । ज. सेनिटाइजरको प्रयोग वारे जानकारी झ. सामाजिक दूरी कायम सम्बन्धी	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	१५००००
७२ घण्टा देखि २ हप्ता सम्म	आपतकालिन अवस्था वारेमा सञ्चार माध्यमबाट जानकारी दिने क. कोभिडमा प्रभावितहरुको वारे राहत ख. मास्कको सहिप्रयोग वारेमा प्रचार प्रसारण गर्ने । ग. सेनिटाइजरको प्रयोग वारे जानकारी घ. रेडियोबाट पढाई कार्यक्रम वारेमा प्रचार प्रसारण झ. सामाजिक दूरी कायम सम्बन्धी	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२०००००

२ हप्ता देखि ४ हप्ता सम्म	आपतकालिन अवस्था वारेमा सञ्चार माध्यमबाट जानकारी दिने क) माहामारीको वारे ख) गरिव तथा विपन्न वर्गलाई राहत व्यवस्थापन वारे ग) शिक्षा निरन्तरता वारे घ. सामाजिक दूरी र व्यक्तिगत सरसफाई सम्बन्धी प्रचार	माहामारी प्रभावित क्षेत्रमा	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	२५००००
१ महिना देखि ३	आपतकालिन अवस्था वारेमा सञ्चार माध्यमबाट जानकारी दिने क) भुकम्प र पराकम्पन वारे ख) शिक्षा निरन्तरता वारे ग) शिग्रपुनस्थापना वारे घ. सामाजिक दूरी कायम ड. सामाजिक मनोसामाजिक परामर्श च. हातधुने स्थानको वारेमा छ. स्वास्थ्य किटको प्रयोग	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा	पालिका र साभेदार संस्थाको सहयोग	३०००००

३.१. परिदृश्य १. नरहरीनाथ गाउपालिकाको वाढी र पहिरो

कालिकोट जिल्लाको नरहरीनाथ गाउपालिका माथिल्लो भेगमा वाढीको अति जोखिम छ, भन्ने तल्लो खोला र नदीको भागमा वाढीको अति जोखिम रहेको छ। वि.स. २०८१ सालमा मनसुन असार ३० गतेवाट सक्रिय भई १०० दिन सक्रिय रहने जल तथा मौसम विज्ञान विभागले अनुमान गरेको थियो। आँकलन अनुसार मनसुनको अवधिमा ११ लाख मानिसहरु प्रभावित हुने अनुमान गरिएको थियो। यस अवधीमा तराईका धेरै जिल्लाहरु वाढी र पहिरोवाट प्रभावित भएका छन। काठमाण्डौ लगाएतका शहरहरुमा पानीको उच्च वहावका कारण धेरै घरहरु दुवानमा परेका छन। हाल सम्ममा १७० जना मानिसहरु वाढी र पहिरोको कारण अकालमै मृत्यु भएको छ भने २०३ जना घाईते भएका थियो। काठमाण्डौ वाट आउने र जाने यात्रुवाहक वस चितवनको सिम्मलताल नजिक दुवै वस वाढीले वगाएर ६५ जना वगाएर लिएको थियो। अझै ३५ जनाको लास पाईएको छैनन। उक्त वस खोज्न नेपाल सरकार र भारत सरकारले गाताखोरहरु प्रयोग गर्दा पनि वस अभै अज्ञात अवस्थामा छन भने वाढीवाट हरायका आफन्तहरुले अझै पनि मृतकको लास खोजी दिन नेपाल सरकारलाई अनुरोध गरेका छन। कोशानताहरुलाई सर्तकता अपनाउन माझिकिङ्ग गरिएको छ र सुरक्षाकर्मी हरुले जनतालाई अलट गरी राखिएको छ। यस नरहरी नाथ गाउपालिकामा पनि वाढी र पहिरोको कारण ..... घरहरु वाढी र पहिरोले पुरीएको र ..... जना मानिसहरु मृत्यु भएका र ..... विद्यालयहरुमा पनि केहि असर परेको छ। वाढी र पहिरोको विवरण तयार गर्दा वि.स. २०४७ देखि वि.स. २०८१ साल श्रावण सम्मलाई आधा मानी परिदृश्य तयार पारिएको छ।

३.२. परिदृश्य २ वाढी पहिरो घटना विवरण

विगतलाई हेर्दा नरहरीनाथ गाउपालिकामा विभिन्न समयमा आएको वाढी र पहिरो मध्य सबै भन्दा वढी ..... सालमा आएको वाढी र पहिरो मध्ये सबै भन्दा वढी ..... सालमा आएको वाढी र पहिरोले असर पारेको थियो यसका साथै २०८० साल असार महिना ३० असोज महिनाको १० गते सम्म आएको अविरल वर्षका कारण आएको वाढी र पहिरो कैयौ घरहरुमा क्षेत्री पुगेको थियो। करीब .... हेक्टर जमिनमा असर परेको थियो। यसरी विभिन्न समयमा आएको वाढी र पहिरोले यस नरहरीनाथ गाउपालिकामा सडक खण्डहरु अवरुद्ध भएको थियो। यस वाढी र पहिरोले करीब ..... घरहरुमा आसिंक क्षेत्री भएको थियो। साथै ..... विद्यालयहरु आसिंक क्षेत्री भएको थियो। वाढी र पहिरो आएका कारण वालवालिकाहरु विद्यालय जान वाट बन्चीत भए। दशै नजिकिदै गर्दा शिक्षक र वालवालिकाहरु पनि विद्यालय वाहिर रहे। यस नरहरीनाथ गाउपालिकामा समय समयमा वाढी र पहिरोको वारेमा सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरेकोले मानविय क्षेत्री हुन सकेको छून। विद्यालय भित्र र परिसरमा सुरक्षित हुदा हुदै पनि त्याहाँ जाने वाटोमा वाढी र पहिरो जस्ता प्रकोपहरुको जोखिम भएका कारण विद्यालयको पठन पाठनमा अवरुद्ध भएको थियो। विशेषगरी यस नरहरीनाथ गाउपालिकामा ..... वस्तीहरु वाढी र पहिरोको उच्च जोखिम भएको क्षेत्रहरु हुन।

३.३. वाढी पहिरोवाट शिक्षा क्षेत्रमा परेको प्रभाव

..... देखि ..... सम्म निरन्तर आएको वाढी पहिरोको कारण सुखेत जुम्ला खण्डको सडक आसिक रूपमा अवरुद्ध हुनुको साथै ..... बटा घरहरु आशिक रूपमा क्षेती र ..... बटा घरहरु पूर्णरूपमा क्षेती भएका थिए । वाढी र पहिरोको प्रभावले वालवालिकाहरु विद्यालय शिक्षा लिन वाट बन्चित भएका थिए । यसै गरि खानेपानी, सञ्चार लामो समय सम्म अवरुद्ध भएको थियो । यस पालिकाका सबै बडाका खेती योग्य जमिनहरु क्षेति भएका थियो ।

३.४. वाढी र पहिरो प्रतिकार्य रणनिति

नरहरीनाथ गाउपालिकाको शिक्षा समुहले ..... जना विद्यार्थीको पठनपाठन सुचारु गर्न सहयोग गर्ने गरी तयारी गरेको छ । स्थानिय शिक्षा समुहले शिक्षा क्षेत्रको वाढी र पहिरोको विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा नेतृत्व गरिनेछ र समग्र विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा योदान गर्ने छ । राष्ट्रिय, प्रदेश र स्थानीय विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजनाका उद्देश्य संग तालमेल गरी शिक्षा क्षेत्रको पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी लागु गर्ने छ । शिक्षा समुहको मुख्य प्रथामिकता विपद् प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका वालवालिकाहरु, किशोरीहरुको सिकाइ निरन्तरता गर्नुहोनेछ । विपद् प्रतिकार्य र विपद् पूर्वतयारी तथा पुनलाभका लागि शिक्षा समुह संचालन कार्य विधी तयार गरि पालिका र यस पालिकाको शिक्षा युवा, खेलकुद शाखाको नेतृत्वमा स्थानिय शिक्षा समूह परिचालन हुने छ । विपद् प्रतिकार्य र विपद् पूर्वतयारी तथा पुनलाभका लागि शिक्षा समुह यस शिलसिलामा गाउपालिकाको शिक्षा समुह र अन्य विषयक्षेत्रका समुह संग आवश्यक समन्वय र तालमेल कार्य संचालन गरिनेछ । स्थानिय शिक्षा समुहको मुख्य रणनितीक क्रियाकलापहरु निम्न वर्मोजिम छन् ।

१. वाढी र पहिरोवाट भएको क्षेतीको लेखाजोखा गरी क्षेती भएका र जाखिममा रहेका समुदायलाई सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरण गर्ने ।

२. पूर्व अनुमानका आधारमा सम्बन्धीत समुदाय तथा शैक्षिक संस्थाहरुमा सजग र सर्तकता रहन सूचना गर्ने ।

३. विद्यार्थीका लागि आवश्यक पर्ने शैक्षिक सामाग्रीहरु संकलन गरी पठनपाठनलाई निरन्तरता गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने ।

४. विपद्को सम्भावित र प्रभाव अनुमानका आधारमा उच्च जोखिममा रहेका विद्यालयमा पठनपाठन सावधानीपूर्वक संचालन गर्न वा बन्द गर्न सूचित गर्ने ।

५. वाढी र पहिरो पछिको समय अवधिमा (० देखि ३, ६-१२, १२-२४-७२ घण्टा, ७२ घण्टा देखि २ हप्ता, २ हप्ता देखि ३ महिना आदी) क्रमशः गर्नु पर्ने क्रियाकलापहरु र समुहका सदस्यहरुको जिम्मेवारी निर्धारण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

६. अपाङ्गता भएका विद्यार्थीहरुका लागि वैकल्पीक शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापहरु (घुम्ती विद्यालय, स्वअध्ययन सामाग्रीहरु वितरण, गृह विद्यालय कार्यक्रम, भचुअल कक्षा, अस्थायी सिकाइ केन्द्र) संचालन गर्ने ।

७. वाढी र पहिरो गउ पछि प्रभावित क्षेत्रका विद्यालयको द्रुत लेखाजोखा गरि क्षेतीको मूल्याङ्कन गर्ने र विद्यालय भित्र र परिसरलाई सुरक्षित र असुरक्षित गरि छुट्याउने ।

८. आपतकालिन शैक्षिक सामाग्रीहरु संकलन तथा वितरण गर्ने ।

९. शिक्षक तथा सहजकर्तालाई आवश्यक अनुशिक्षण र परामर्श प्रदान गर्ने ।

१०. विद्यालय र पठनपाठन पुनः सञ्चालन गर्न समुदाय परिचालन गर्ने ।

११. शिक्षा क्षेत्रको मानविय सहायता र आपतकालिन पठनपाठन र सिकाइ सञ्चालनमा अनतराष्ट्रिय न्यूनतम मापदण्ड (INEE) पालना गर्ने गराउने ।

१२. प्रभावित परिवारहरुको मानविय आवश्यकता परिपूर्ति साथै वालवालिकाको संरक्षण, सरसफाई, सरसमान, आश्रय, स्वास्थ्य र पोषण जस्ता साभा सरोकारका सवाल सम्बोधन गर्न सम्बन्धित समुहसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

३.५. वाढी र पहिरो प्रतिकार्य सामना गर्न सोत्रसाधनको आवश्यक र विद्मान क्षमता विश्लेषण

माथि उल्लेखित वाढी र पहिरोको विपद् परिदृश्य अनुसार शिक्षा क्षेत्रको विभिन्न पक्षमा स्थानिय शिक्षा समुहलाई चाहिने क्षमता र समुहको विद्यमान स्थितीको देहाय वर्मोजिमको रहेको छ ।

तालिका ३.३ परिदृश्य वर्मोजिम वाढी र पहिरो प्रतिकार्य गर्न आवश्यक विवरण

क्र.सं	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण		कैफियत
			न्यूनतम	अधिकतम	
१	जनशक्ति				
२	विपद् सम्बन्धित तालिम प्राप्त शिक्षक	संख्या	१००	१५०	
३	खोज उद्धारका लागि कार्यदल गठन	संख्या	४०	६०	
४	हरेक विद्यालयमा संझटकालिन कार्य संचालन गर्न सहयोग गर्ने टोली	संख्या	४९	४९	

गठन					
४	स्वयमसेवक शिक्षकको व्यवस्था	संख्या	४०	६०	
ख	सामग्री, प्रविधि र औजार				
१	शिक्षण सिकाइ सामाग्रीहरु तथा सन्दर्भ सामाग्रीहरु	सेट	६५००	७५००	
२	सि.यु.जी.सिम, ह्वाइटवोर्ड, पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक	सेट	१२००	१४००	
ग	भौतिक संरचना र सामाग्रीहरु				
१	पाल, म्याटर पि.फर्म	मिटर	५००	६००	
२	कुर्सी, दराज	वटा	८०	९०	
घ	लागत रकम				
१	पालिका स्तरिय विपद व्यवस्थापन कोष स्थापन	रु	१ करोड	५ करोड	
घ	संस्थागत सरचना				
१	पालिका स्तरिय विपद व्यवस्थापन समिती गठन तथा परिचालन	पटक	१	१	
२	पालिका स्तरिय राहत तथा उद्धार समिती	पटक	१	१	
३	बडा स्तरिय विपद व्यवस्थापन समिती	पटक	८	८	

३.६. वाढी र पहिरो परिदृश्यका लागि शिक्षा क्षेत्रको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

क्र.सं	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	जम्मा परिमाणक		रहेको ठाँउ	अपुग
			आवश्यक	उपलब्ध		
क	जनशक्ति					
१	विपद् सम्बन्धित तालिम प्राप्त शिक्षक	संख्या	१	१५०	१	विद्यालय १५०
२	खोज उद्धारका लागि कार्यदल गठन	संख्या	१	६०	०	विद्यालय ६०
३	हरेक विद्यालयमा संइकट्कालिन कार्य सञ्चालन गर्न सहयोग गर्ने टोली गठन	संख्या	१	४९	०	विद्यालय ४९
४	स्वयमसेवक शिक्षकको व्यवस्था	संख्या	१	६०	०	विद्यालय ६०
ख	सामग्री, प्रविधि र औजार					
१	शिक्षण सिकाइ सामाग्रीहरु तथा सन्दर्भ सामाग्रीहरु	सेट	७५००	२०००	विद्यालय	५५००
२	सि.यु.जी.सिम, ह्वाइटवोर्ड, पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक	सेट	१४००	०	विद्यालय	१४००
ग	भौतिक संरचना र सामाग्रीहरु					
१	पाल, म्याट र पि.फर्म	मिटर	६००	०	विद्यालय	६००
२	कुर्सी, दराज	वटा	९०	०	विद्यालय	९०
घ	लागत रकम					
१	पालिका स्तरिय विपद व्यवस्थापन कोष स्थापन	रु	५ करोड	१० लाख	पालिका	४करोड ९० लाख
घ	संस्थागत सरचना					
१	पालिका स्तरिय विपद व्यवस्थापन समिती गठन तथा परिचालन	पटक	१	१	पालिका	०

२	पालिका स्तरिय राहत तथा उद्धार समिती	पटक	१	०	बडा	१
३	बडा स्तरिय विपद् व्यवस्थापन समिती	पटक	१	१	बडा	१

३.६.१. आधारभूत र सामान्य पूर्वतयारी योजना

यस परिच्छेदमा उल्लेखित परिदृश्य वमोजिम वाढी र पहिरो पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य गर्न आधारभूत पूर्वतयारी, पूर्वअनुमानमा आधारित पूर्वतयारी तथा पूर्वअनुमानित कार्यका साथै प्रतिकार्य योजना निम्न वमोजिम तयार गरिएको छ।

तालिका ३.५ आधारभूत तथा सामान्य पूर्व तयारी योजना

क्रियाकलाप	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवामर निकाय	बजेट व्यवस्थापन
जनशक्ति					
विपद् सम्पर्क व्यक्ति, वि.व्य.स. र शिक्षकलाई तालिम प्रदान गर्ने।	पालिका र विद्यालय	१	४९	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
शिक्षा क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाहरुसंग समन्वय गरि विवरण संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने।	पालिका र विद्यालय	०	१	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
विपद् फोकल शिक्षकहरुको विवरण अध्यावधिक गर्ने।	पालिका र विद्यालय	०	४९	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
गाउपालिका र विद्यालयमा कार्यदल गठन गर्ने।	पालिका र विद्यालय	०	४९	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
विद्यालयमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि अभिमूखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।	पालिका र विद्यालय	०	२ पटक	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
वाढी पहिरो वाट बच्ने र उद्धार गर्ने सम्बन्धी नमूना अभ्यास गराउने	पालिका र विद्यालय	०	४९	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
शैक्षिक सामाग्रीहरु					
आवश्यक पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक र किटहको खरिद गर्ने	विद्यालय	०	४९	पालिका र विद्यालय, प्रदेश र पालिका	सधिय सरकार
शैक्षिक सामाग्रीहरुको सुरक्षित स्थानमा भण्डारण गर्ने।	विद्यालय	०	४९	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
आपतकालिन अवस्थामा आवश्यक पर्ने शैक्षिक सामाग्रीहरु व्यवस्थापन गर्ने	विद्यालय	०	४९	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
सोत परिचालन					
स्थानिय तथा प्रदेश तहमा बजेट विनियोजित गर्न पहल गर्ने।	पालिका	१० लाख	४ करोड ९० लाख	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
विद्यालय तहमा कृतिम घटना अभ्यास गराउने।	विद्यालय	०	४९	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
विपद् व्यवस्थापन फोकल पर्सन तथा उद्धारकर्मीलाई तालिम दिने।	विद्यालय	०	४९	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
अस्थायी सिक्काइ केन्द्र निर्माण गर्ने।	बडामा	०	८	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
शिक्षक, कर्मचारी र विद्यार्थी					
शिक्षक कर्मचारी र विद्यार्थीहरुको लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	विद्यालय	०	४९	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार
वाढी र पहिरोवाट आउने आपतकालिन अवस्थामा वाट बच्नका लागि क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।	विद्यालय	०	४९	पालिका र विद्यालय	सधिय सरकार

३.६.२. सामान्य पूर्वतयारी कार्ययोजना कार्यन्वयन गर्न स्रोत्र व्यवस्थापन योजना र रणनिति

अपुग क्षमता पुरा गर्न नेतृत्व र साहायक नेतृत्वले अग्रसरता लिई समुहका अन्य सदस्य समान्य तरिकाले पुरा गर्न सकिने अवस्था देखिएको हकमा तालिका नं ४.६ मा उल्लेख गरिएको छ। उक्त अपुग कार्य गर्न सकिने भएमा सम्बन्धीत निकायले माथिल्लो

तह र संस्थाको हकमा माधिल्लो दातृनिकायमा प्रस्तावना पेश गर्ने सहयोग गर्न अनुरोध गर्ने । विपद हुना साथ तत्काल परिस्थितको लेखाजोखा गरि आपसी छलफल पश्चात सहयोगको अपिल गर्ने रणनितीक योजना तय गरिएको छ ।

तालिका ४.६ स्रोत व्यवस्थापन तालिम

क्र.सं	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	अपुग आवश्यकता	सरकारी		सहयोगी निकाय			समय सिमा	कैफियत
				स्थानिय तह	विपद समिति	किडाक	रेडक्स			
क	जनशक्ति									
१	वाढी र पहिरोबाट हुने विपदको समयमा खोज तथा उद्धारका लागि टोली गठन	संख्या	९	९	०	०	०	०	०	६ महिना
२	वाढी र पहिरोले प्रभावित गर्न सक्ने विद्यालयको सुची अद्यावधिक गरि सम्भावित क्षेत्रीको आँकलन गर्ने	संख्या	१	१	०	०	०	०	०	६ महिना
३	प्रकापको वेलामा विद्यार्थी र शिक्षकले गर्ने कियाकलापहरु समेटी आपतकालिन अवस्थाको लागि कार्यविधी बनाउने	पटक	१	१	०	०	०	०	०	६ महिना
४	शिक्षका लागि मनोसामाजिक परार्मस तालिम संचालन गर्ने	पटक	१	१	०	०	०	०	०	६ महिना
ख	सामग्री, प्रविधी र औजार									
१	खोज तथा उद्धार सामग्रीहरु खरिद, भण्डारण, मर्मत र व्यवस्थापन गर्ने	सेट	१०	१०	०	०	०	०	०	६ महिना
२	आपतकालिन शिक्षाका लागि आवश्यक पर्ने शिक्षण सामग्रहरु तयार अवस्थामा राख्ने	पटक	४९	४९	०	०	०	०	०	६ महिना
३	सबै विद्यालयलाई आवश्यक सामग्रीहरु सुरक्षित स्थानमा राख्न अनुरोध गर्ने ।	पटक	४९	४९	०	०	०	०	०	६ महिना
ग	भौतिक संरचना									
१	विपदका कारण क्षेत्री भएका विद्यालयहरु पुन निर्माण	पटक	१	१	०	०	०	०	०	६ महिना
२	नदि किनारामा भएका विद्यालयहरुमा तडवन्द निर्माण गर्ने	वटा	६	६	०	०	०	०	०	६ महिना
३	विद्यालय विपद जोखिम नक्साङ्कान चित्र सबैले देख्ने स्थानमा राख्ने	वटा	४९	०	०	०	०	०	०	६ महिना
घ	लागत रकम									
१	नदि किनारामा भएका विद्यालयहरुमा तडवन्द निर्माण गर्ने	रु	१० लाख	१० लाख	०	०	०	०	०	६ महिना
२	विद्यालयमा हुनु पर्ने अत्याआवश्यक आपतकालिन सामग्रीको व्यवस्थापन	रु	३ लाख	३ लाख	०	०	०	०	०	६ महिना
३	सिकाइ निरनतरताका लागि शैक्षिक सामग्रीहरुको व्यवस्थापन	रु	१० लाख	१० लाख	०	०	०	०	०	६ महिना
४	जनशक्तिहरुको क्षमता अभिवृद्धि तथा परिचालन	रु	५ लाख	५ लाख	०	०	०	०	०	६ महिना
घ	संस्थागत सरचना									

१	पालिका सतरिया विपद् व्यवस्थापन समिती गठन तथा परिचालन	पटक	१	१	०	०	०	०	०	६ महिना
२	शिक्षा समुह गठन तथा परिचालन	पटक	१	१	०	०	०	०	०	तत्काल
३	खोज तथा उद्धार कार्यदल गठन	पटक	१	१	०	०	०	०	०	६ महिना
४	बडा स्तरिय विपद् व्यवस्थापन समिती	वटा	८	८	०	०	०	०	०	६ महिना

३.६.३. पूर्वानुमान एंव परिदृश्यमा आधारित पूर्वतयारी र अग्रिम कार्य योजना

यस नरहरिनाथ गाउपालिका कालीकोटमा रहेका विद्यालयमा वाढी र पहिरो जोखिम उच्च रहेकाले पालिका तथा विद्यालयल स्तरमा मौसम पूर्वानुमानका आधारमा वाढी र पहिरोको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य गर्न निम्नअनुसारका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न सकिन्छ ।

तालिका ३.६ मोसम पूर्वानुमानमा आधारीत वाढी र पहिरोको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	वजेट
मौसमपूर्वानुमान पाए पछि			
विपदको समयमा पठनपाठन निरन्तर गर्न आवश्यक तयारी गर्ने ।	विद्यालय र पालिका	विद्यालय र पालिका	पालिका
विपदको समयमा अपनाउनुपर्ने सावधानीको वारेमा अभिमुखिकरण गर्ने	विद्यालय र पालिका	विद्यालय र पालिका	पालिका
१५ दिन पहिले पूर्वानुमान पाए पछि			
विपदको समयमा अपनाउनु पर्ने सावधानी र सुरक्षाको उपाय तथा अनुसाशनका वारेमा विद्यार्थीलाई सचेत गराउने	विद्यालय र पालिका	विद्यालय र पालिका	पालिका
७ दिन पहिले वूर्व सूचना पाएमा			
अत्याधिक वर्ष भई वाढी पहिरो आउन सक्ने अवस्था वा खराव मौसमका कारण हावाहुरी आउन सक्ने सम्भावना भएमा सूचना जारी गर्ने	विद्यालय र पालिका	विद्यालय र पालिका	गाउपालिका
विपद आउन सक्ने सम्भावना दिखिएमा सबै विषयगत समुहलाई तयारी अवस्थामा रहन आगह गर्ने	विद्यालय र पालिका	विद्यालय र पालिका	गाउपालिका
३ दिन (७२ घण्टा) पहिले सूचना पाएमा			
अत्याधिक वर्ष भई वाढी र पहिरो आउन सक्ने अवस्था वा खराव मौसमको कारण हावाहुरी आउन सक्ने सम्भावना भएमा सूचना जारी गर्ने	विद्यालय र पालिका	विद्यालय र पालिका	गाउपालिका
विपद हुन सक्ने सम्भावना भएको सूचना जारी भएमा यस विषयगत क्षत्रको समन्वयात्मकवैठक वस्ते	विद्यालय र पालिका	विद्यालय र पालिका	गाउपालिका
२४ घण्टा पहिले सूचना पाएमा			
अत्याधिक वर्ष भई वाढी पहिरो आउन सक्ने अवस्था वा खराव मौसमका कारण हावाहुरी आउन सक्ने सम्भावना भएमा सूचना जारी गर्ने	विद्यालय र पालिका	विद्यालय र पालिका	गाउपालिका
विपद आउन सक्ने सम्भावना दिखिएमा सबै विषयगत समुहलाई तयारी अवस्थामा रहन आगह गर्ने	विद्यालय र पालिका	विद्यालय र पालिका	गाउपालिका
घटना पूर्वसूचना वा चेतावनी पाएपछि			
प्रभावित हुन सक्ने समुदायलाई सुरक्षित स्थानमा सर्न आग्रह गर्ने, सघाउने	विद्यालय र पालिका	विद्यालय र पालिका	गाउपालिका

३.६.४. वाढी र पहिरोको प्रतिकार्य योजना

यस पालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुमा वाढी र पहिरोवाट हुने विपद्का कारणले अवरुद्ध भएको वालवालिकाको शिक्षण सिकाई कियाकापहरुलाई सुरक्षित बातावरणमा निरन्तरता दिनका लागि तपशिल बमोजिमका क्रियाकलापहरु गर्न सकिन्छ ।

तालिका ४.७ वाढी र पहिरोको लागि प्रतिकार्य योजना

क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
०- ७२ (घण्टा परिदृश्य)			
उद्धार टूली परिचालन गरि सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरण	पालिका	पालिका	पालिका
वाढी र पहिरो प्रभावित व्यक्तिहरुलाई प्रथामिक उपचारको व्यवस्था गर्ने ।	पालिका	पालिका	पालिका
वाढी र पहिरो प्रभावित व्यक्तिहरुलाई आधारभूत आवश्यकता तथा सरक्षाको प्रत्याभुत प्रदान गर्ने (अस्थायी आवास , वसोवास , खाद्यान्न औषधी, लता कपडा व्यवस्थापन)	पालिका	पालिका	पालिका
कार्यपालिकाको वैठक बसी अवस्थाविश्लेषण गरि आवश्यक जनशक्ति तथा बजेट व्यवस्थापन गर्ने ।	पालिका	पालिका	पालिका
विद्यार्थीलाई सुरक्षि साथ अभिभावको जिम्मा लगाउने ।	विद्यालय	विद्यालय	विद्यालय
७२ घण्टा देखि २ हप्ता सम्म			
विद्यालयको कक्षाकोठा वा परिसरमा क्षेत्रीको अवलोकन गर्ने । आपतकालिन वैठक बस्ने ।	गाउपालिका	गाउपालिका	गाउपालिका
फारम प्रयोग गरि तोकिएको विधी अवलम्बन गरि शिक्षा क्षेत्रको क्षती र तत्कालीन आवश्यकताको द्रुत मूल्याङ्कन गर्ने ।	विद्यालय	गाउपालिका	गाउपालिका
अस्थायी सिकाई केन्द्र निर्माण गरि पठनपाठन शुरू गर्ने	विद्यालय	गाउपालिका	गाउपालिका
जनशक्ति तथा सामाग्रीहरु अस्थायी शिविर केन्द्रमा पठाउने ।	विद्यालय	गाउपालिका	गाउपालिका
२ हप्ता देखि ४ हप्ता सम्म			
विद्यालय संचालन गर्ने विद्यालय लाई सहयोग गर्ने	विद्यालय	गाउपालिका	गाउपालिका
क्षेत्री भएका संरचनाको निर्माण कार्य संचालन गर्ने ।	विद्यालय	गाउपालिका	गाउपालिका
अनुमान तथा स्थितीको विश्लेषण गर्ने ।	गाउपालिका	गाउपालिका	गाउपालिका
जनशक्ति तथा सामाग्री अपुग भएमा सहयोग गर्ने ।	विद्यालय	गाउपालिका	गाउपालिका
१ महिना देखि ३ महिना			
विद्यालयमै प्रत्यक्ष रूपमा भौतिक कक्षा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने	विद्यालय	गाउपालिका	गाउपालिका
विद्यालयलाई विपद् पूर्वको अवस्थामा फर्काउन आवश्यक कार्य गर्ने	विद्यालय	गाउपालिका	गाउपालिका
शिक्षक तथा विद्यार्थीहरुका लागि मनोसामाजिक कक्षा संचालन गर्ने	गाउपालिका	गाउपालिका	गाउपालिका

३.६.५ वाढी र पहिरो प्रतिकार्य / आपतकाली समयमा पठनपाठन तथा सिकाई निरन्तरताका लागि योजना

तालिका ३.८ वाढी र पहिरो विपद्को समयमा शिक्षा निरन्तरताका योजना

समय अवधी	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
२ देखि ४ हप्ता	अस्थायी सिकाई केन्द्र मार्फत सिकाई क्रियाकलाप संचालन गर्ने ।	समुदाय	विद्यालय र पालिका	पालिका
१ महिना देखि ३	पाठ्यक्रम समायोजन ढाचा तयार गरि	विद्यालय र समुदाय	पा.वि.के र प्रालिका	पालिका

महिना	सोहि अनुसार शिक्षण गर्ने			
१ महिना	शिक्षक तथा विद्यार्थीका लागि मनोसामाजिक परामर्श तालिम सञ्चालन गर्ने।	विद्यालय र पालिका	पालिका	पालिका
३ महिना सम्म	अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन गर्ने।	विद्यालय	विद्यालय	पालिका
३ महिना पछि	वाढी र पहिरोको कारणले क्षति भएका विद्यालय भवनको निर्माण तथा मर्मत गर्ने	विद्यालय	पालिका र प्रदेश सरकार	पालिका

३.६.६ वाढी र पहिरो अनपेक्षित विपद् परिस्थितीमा भैपरि योजना

तालिका ३.९ वाढी पहिरोका लाग भैपरि योजना

समय अवधी	कियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
१ महिना देखि ३ महिना	आकस्मिक कोष स्थापना	विद्यालय	विद्यालय	पालिका
१ महिना	अभिभावक विद्यालय सहयोग योजना तयारी र कार्यान्वयन	विद्यालय	विद्यालय	पालिका
३ महिना	आवश्यक शैक्षिक सामाग्रीहरुको पूर्व भण्डारण	विद्यालय	विद्यालय	पालिका
३ महिना पछि	शिक्षक तथा विद्यार्थीका लागि विपद् व्यवस्थापन तालिम को व्यवस्था	विद्यालय र पालिका	विद्यालय पालिका	पालिका
१ महिना देखि ३ महिना	आपतकालिन सामाग्रीहरुको व्यवस्थापन	विद्यालय	विद्यालय	पालिका

३.६.७ वाढी र पहिरो प्रतिकार्यमा लैट्रिक, सामाजिक एवम समावेशिता र अपाङ्गता भएका विशिष्ट व्यक्तिहरुको सम्बोधन गर्ने क्रियाकलापहरु र रणनितीहरु

यस नरहरीनाथ गाउपालिका अनर्तगत अपाङ्गता भएका विद्यार्थीहरुको संख्या ..... जना रहेको छ। अपाङ्गताको प्रकृतिको आधारमा सम्बोधन गर्न साथै विभिन्न प्रकारका विपदवाट हुन सक्ने थप अपाङ्गताको समेत मध्ये नजर गरी स्थानिय स्तरमा नै तयारी गर्न जररी हुन्छ। संघिय शिक्षा समुहले विभिन्न प्रकारको अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई दृष्टिगत गरि ..... सेट किट वक्स तयार गर्ने र सोहि अनुपात विद्यालयले तयार गर्ने योजना गरिएको छ।

तालिका ३.१० वाढी पहिरो विपदको अवस्थामा विशिष्ट आवश्यकताका लागि योजना

समय अवधी	कियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
३ महिना	४९ सेट किट व्यवस्था	विद्यालय	समुदाय र विद्यालय	पालिका
६ महिना	अपाङ्गतामैत्री भवन निर्माण गर्ने	विद्यालय	समुदाय र विद्यालय	पालिका
१ वर्ष	अपाङ्गमैत्री शैचालय निर्माण	विद्यालय	समुदाय र विद्यालय	पालिका
६ महिना	समावेशी सिकाई ढाँचामा सम्बन्धी तालिम	विद्यालय	समुदाय र विद्यालय	पालिका

३.६.८ सञ्चार तथा पैरवी योजना

क) पूर्व तयारीको चरणमा सञ्चार तथा पैरवी

समय अवधी	कियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
१ महिना	रेडियो तथा सामाजिक सञ्चालवाट प्रचार प्रसारण गर्ने	विद्यालय र समुदायमा	समुदाय र विद्यालय	पालिका

१ महिना	श्रव्य दृश्य तथा छापा सामग्री माफत जनचेतना जगाउने	विद्यालय र समुदायमा	समुदाय र विद्यालय	पालिका
आपतकालिन अवस्था	विपद सम्बन्धी विद्यालय स्तरमा सडक नाटक लगाएत अतिक्रिक्रियाकलाप सञ्चालन गर्न लगाउने ।	विद्यालय र समुदायमा	समुदाय र विद्यालय	पालिका
६ महिना	विपद् व्यवस्थापनका लागि नमुना अभ्यास सञ्चालन गर्न लगाउने ।	विद्यालय र समुदायमा	समुदाय र विद्यालय	पालिका

४) आपतकालिन अवस्थामा सञ्चार र पैरवी

समय अवधी	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
पहिलो हप्ता	रेडियो तथा सामाजिक सञ्चालवाट प्रचार प्रसारण गर्ने ।	विद्यालय र समुदायमा	विद्यालय र समुदाय	पालिका
दास्रो हप्ता	विपद् सम्पर्क पालिकाको व्यक्ति र विपद सम्पर्क शिक्षक तोक्ने ।	विद्यालय र समुदायमा	विद्यालय र समुदाय	पालिका

परिच्छेद ४ कृतिम घटना अभ्यास तथा योजनाको

४.१. कृतिम घटना अभ्यास

स्थानिय शिक्षा समुहले स्रोत साधनको प्रयोगता तथा समुहको दक्षता परिक्षण एंवम क्षमता अभिवृद्धि गर्न समयमा माधिका विपद परिदृश्यमा आधारित भई विपद् प्रतिकार्यको नमुना अभ्यास गराउने छ । अभ्यासमा सबैसमुह सदस्य तथा अन्य सम्बन्धीत सदस्यहरूलाई नमुना अभ्यासमा सहभागी गराईने छ । प्रतिकार्य योजनामा गरिने विपद पूर्वतयारीको अभ्यासमा कुनै प्रकोप विषेशमा केन्द्रीत भई गरिने कृतिम घटना अभ्यास सम्बन्धीत शिक्षा समुहले सहभागी भई शिक्षा क्षेत्रको भुमिका निर्वाह गरिनेछ ।

४.२. कृतिम घटना अभ्यास कार्यतालिका

वाढी, भुकम्प र महामारी जस्ता विपदका समयमा सावधानी अपनाउन र त्यसको व्यवस्थापनको पूर्व तयारी लागि कृतिम घटना अभ्यासको निर्धारित कार्य तालिका तल ४.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४.१ कृतिम घटना अभ्यास कार्यतालिका

क्र.सं	क्रियाकलाप	स्थान	मिति	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय
क	वाढीको, महामारी वा भुकम्प प्रतिकार्य अभ्यास	समुहले निर्धारण गरेको स्थान	फागुन देखि जेठ मसान्त सम्म		सदस्यहरु
१	अभ्यासका लागि कार्यदल गठन	गाउपालिकामा	फागुन पहिलो हप्ता	गाउपालिकामा	गैर सरकारी संस्थाहरु
२	कार्यदलवाट परिदृश्य तयारी	गाउपालिकामा	चैत्र मसान्त	गाउपालिकामा	गैर सरकारी संस्थाहरु
३	अभ्यासका लागि सामाग्रीहरु व्यवस्थापन	निर्धारित स्थानमा	वैशाख दास्रो हप्ता	गाउपालिकामा	गैर सरकारी संस्थाहरु
४	अभ्यासको सहजिकरण गर्ने कार्यदलद्वारा पूर्व अभ्यास र प्रशिक्षण	निर्धारित स्थानमा	वैशाख दास्रो हप्ता	गाउपालिकामा	गैर सरकारी संस्थाहरु
५	नमुना अभ्यास सञ्चालन गर्ने ।	हरेक बडा स्तरमा	जेठ १५ गते सम्म	गाउपालिकामा	गैर सरकारी संस्थाहरु
६	मुल्याङ्कन र सिकाइको आधारमा विपद् प्रतिकार्य योजनामा सुधार गर्ने ।	गाउपालिकामा	जेठ मसान्त सम्म	गाउपालिकामा	गैर सरकारी संस्थाहरु
ख	भुकम्पको प्रतिकार्य अभ्यास			पालिका	

१	अभ्यासका लागि कार्यदल गठन	पालिकाले निर्धारण गरेको स्थान	फागुन पहिलो हप्ता	पालिका संयोजक	गैर सरकारी संस्थाहरु
२	कार्यदलवाट परिदृश्य तयारी	गाउपालिकामा	चैत्र मसान्त	कार्यदल	गैर सरकारी संस्थाहरु
३	अभ्यासका लागि सामाग्रीहरु व्यवस्थापन	गाउपालिकामा	वैशाख दोस्रो हप्ता	कार्यदल	गैर सरकारी संस्थाहरु
४	अभ्यासको सहजिकरणगर्न कार्यदलद्वारा पूर्व अभ्यास र प्रशिक्षण	निर्धारित स्थानमा	वैशाख दोस्रो हप्ता	कार्यदल	गैर सरकारी संस्थाहरु
५	नमुना अभ्यास संचालन गर्ने ।	हरेक बडा स्तरमा	जेठ १५ गते सम्म	कार्यदल	गैर सरकारी संस्थाहरु
६	मुल्याङ्कन र सिकाइको आधारमा विपद् प्रतिकार्य योजनामा सुधार गर्ने ।	गाउपालिकामा	जेष्ठ मसान्त सम्म	पालिका	गैर सरकारी संस्थाहरु
७	कोम्बिड १९ प्रतिकार्य अभ्यास	गाउपालिकामा	भदौ पहिलो हप्ता	पालिका संयोजक	गैर सरकारी संस्थाहरु
१	अभ्यासका लागि कार्यदल गठन	गाउपालिकामा	भदौ पहिलो हप्ता	कार्यदल	गैर सरकारी संस्थाहरु
२	कार्यदलवाट परिदृश्य तयारी	गाउपालिकामा	भदौ मसान्त	कार्यदल	गैर सरकारी संस्थाहरु
३	अभ्यासको क्रियाकलाप र समय निर्धारण तालिका	पालिका	भदौ मसान्त	कार्यदल	
४	अभ्यासका लागि सामाग्रीहरु व्यवस्थापन	गाउपालिकामा	असोज दोस्रो हप्ता	कार्यदल	गैर सरकारी संस्थाहरु
५	अभ्यासको सहजिकरणगर्न कार्यदलद्वारा पूर्व अभ्यास र प्रशिक्षण	गाउपालिकामा	असोज दोस्रो हप्ता	कार्यदल	गैर सरकारी संस्थाहरु
६	नमुना अभ्यास संचालन गर्ने ।	गाउपालिकामा	असोज १५ देखि कार्तिक १५ गते सम्म	कार्यदल	गैर सरकारी संस्थाहरु
७	मुल्याङ्कन र सिकाइको आधारमा विपद् प्रतिकार्य योजनामा सुधार गर्ने ।	गाउपालिकामा	कार्तिक मसान्त	पालिका संयोजक	गैर सरकारी संस्थाहरु

कृतिम घटना अभ्यासवाट सम्बन्धीत विद्यालयमा, समुदायमा, स्थानिय तहमा वा बडाको अवस्था वारेमा जानकारी लिएर निम्न विषयहरु आवश्यक सुधार तथा पूर्वतयारी गर्नु पर्छ । जुन तल नमुना प्रदान गरिएको छ ।

तालिका ६.२ सुधार गर्नु पर्ने क्षेत्रहरु

अवस्था विवरण	सुधारगर्नु पर्ने विषय
प्रभावित समुदायको र विद्यालयको पहुँच लगाएत वरपरको व्यवस्था	विद्यालय जाने वाटोको सुधार गर्ने र वैकल्पीक वाटोको व्यवस्थापन गर्ने ।
अस्थायी आश्रय स्थलको लागि खुला स्थल र भौतिक संरचना	खुला स्थानको पहिचान तथा त्यसको सरसफाई व्यवस्थापन
समुहमा उपलब्ध दक्ष जनशक्ति	वाढीमा हुने विपद बेला उद्धारका लागि दक्ष जनशक्तिको विकास तथा तालिम प्रदान
उपलब्ध सामाग्री मेसिन, औजार र प्रविधि	सबै विद्यालयमा आपतकालिन सामाग्रीहरु प्रवन्ध गर्नुपर्ने ।
समुहको परिचालन तथा व्यवस्थापन	शिक्षा कलस्तरका सदस्यहरुको क्षमता विकास
समुदायको सचेतना र प्रतिकार्यमा सहभागिता	विपद सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन
अन्य विषय क्षेत्र र विपद् व्यवस्थापन निकायको अन्तर सम्बन्ध	शिक्षा कलस्तरको अन्य कलस्तरसंग समन्वय र सहकार्य

४.३. कृतिम घटना अभ्यासका लागि सन्दर्भ सामाग्री

कृतिम घटना अभ्यास प्रकोपको प्रकृति अनुसार स्वीकृत विधी र प्रक्रिया अवलम्बन गरिने छ। प्रकोपको प्रकृती साथै व्यवस्थापकिय हिसावले स्थानिय, जिल्ला, प्रदेश र राष्ट्रिय स्तरका घटना अभ्यास गर्न उपयोगी सन्दर्भ सामाग्री निम्न रहेका छन्।

१. नारायण प्रसाद मरासीनी, सुर्यनारायण श्रेष्ठ, रन्जन दुगेल र तीथराज जोशी, २०७६। विद्यालयको निमित्त विपद् पूर्वतयारी तथा पूर्व अभ्यास हाते पुस्तक। भुकम्प प्रविधी राष्ट्रिय समाज, अमेरिकियन रेडक्रस र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी काठमाण्डौ।

२. प्राक्टिकल एकशन नेपाल सन २०१६। वाढी प्रकोप कृतिम घटना अभ्यास काठमाण्डौ।

३. National Disaster Risk Reduction and Management Authority (2020).

४. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण (सन २०२०) विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि कृतिम घटना अभ्यास योजना विकास, कार्यदाँचा र सहजिकरण मार्ग निर्देशिका। प्राधिकरणका लागि यूएसएआइडीको तयार नेपाल विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन परियोजना सहयोगमा सन २०२०।

५. विपद् व्यवस्थापन निर्देशिका नेपाली सेना २०७४। सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य तालिम पाठ्यक्रम।

परिच्छेद ५ समन्वय र सहकार्य

५.१. संघ, प्रदेश र स्थानिय तह र शिक्षा समुह संग समन्वय र सहकार्य

स्थानीय शिक्षा समुहको सञ्चालन र सदस्य सस्था विचको कार्यविधीमा उल्लेख भए वमोजिम गरिने छ। समुहको निरन्तर वैठक तथा अन्य वैठकमा आपतकालिन शिक्षा सञ्चालनका लागि विपद् पूर्वतगारी र प्रतिकार्य योजना कार्यवयनको सम्बन्धमा छलफल गरिनेछ। समुहका सदस्यहरु विच सम्पर्क र सहकार्य गर्न सहजका लागि व्यक्तिको नाम र सम्पर्क नम्वर अनुसूचि १ मा संगलग्न गरिनेको छ। संघ, प्रदेश र स्थानिय तहको शिक्षा समुह विच कार्यविधीमा उल्लेख भए वमोजिम विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना आपसी समन्वय र सहकार्यमा हुनेछ। आपसी समन्वय गर्न संघ, प्रदेश, जिल्ला र स्थानिय तह शिक्षा समुहको समन्वय सञ्चालन स्थापना गरिने छ। सम्पर्क व्यक्तिहरुको नाम, सम्पर्क नम्वर तथा अन्य आवश्यक विवरण सहितको अन्तर तहगत सम्पर्क सूचि तयार गरी सबैको पहाँचमा हुने गरी EMIS डाटावेसमा राखिएको छ। सम्बन्धीत तहका समुहवाट सम्पर्क व्यक्तिको जानकारी प्राप्त गरी सम्पर्क सूचिलाई क्रमशः अद्यावधीक गरिनेछ।

५.२. अन्तर विषयगत तथा निकायगत समन्वय र सहकार्य

स्थानीय शिक्षा समुहको अन्तरविषयगत समुह संग नियमित समन्वय र सहकार्य हुनेछ। आपसी समन्वय गर्न स्थानिय स्तरमा सम्बन्धीत समुहका सम्पर्क व्यक्ति चयन गरी समन्वय सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ। नरहरिनाथ गाउपालिकामा निम्न समुहहरु रहने छन्।

- क) खानेपानी, सरसफाई र स्वास्थ्य प्रवद्धन
- ख) स्वास्थ्य
- ग) आपतकालिन आश्रय
- घ) खाद्य सुरक्षा
- ड) पोषण
- च) शिक्षा
- छ) शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन
- ज. आपतकालिन सञ्चार

शिक्षा समुहका लागि अन्य समुहवाट तोकिएका सम्पर्क व्यक्तिहरुको अद्यावधिक विवरण अनुसूचि १ मा राखिएको छ। आपसी समन्वय र सहकार्य गर्न सम्बन्धीत समुहका प्रतिनिधीलाई शिक्षा समुहको वैठकमा आमन्त्रीत गरि राखिने छ। साथै अन्य समुह संग सम्पर्क गर्न शिक्षा समुहको अनुसूचि १ वमोजिमका सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको छ।

परिच्छेद ६ सुचना व्यवस्थापन, सञ्चार तथा पैरवी

६.१. सुचना व्यवस्थापन

आपतकालिन शिक्षाका लागि विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि शिक्षा समुह कार्यविधी २०७९ मा उल्लेख भए वमोजिम स्थानीय शिक्षा समुहले विपद् पूर्व तयारी र प्रतिकार्यका चरणमा शिक्षा क्षेत्रको तथ्याङ्क व्यवस्थापनर र सुचना सम्प्रेषणको कार्य निम्न प्रक्रियामा गर्ने छ।

- क) स्वीकृत विविध र प्रक्रिया प्रयोग गरि समग्र विपद् जोखिम सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन गर्ने।
- ख) संकलित तथ्याङ्कलाई तोकिएको उपयूक्त विद्युतिय वा छापाई अवस्थामा सुरक्षित संकलित तोकियको उपयूक्त छापाई सुरक्षित भण्डारण गर्ने।
- ग) तथ्याङ्कको विश्लेषण गरि उपयूक्त प्रतिवेदन, सुचना वा सचेतना सामाग्री तयार गर्ने।
- घ) प्रतिवेदन सुचना सचेतना सामाग्री प्रकाशन सम्प्रेषण गर्ने गराउने।

६.२. सञ्चार तथा पैरवी

विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि शिक्षा समुह सञ्चालन कार्य विधि २०७९ मा उल्लेख भए वमोजिम अन्तर समुह गत (अन्य कलस्टरहरु) समन्वय र रिपोर्टिङ सञ्चार वृक्ष तथा सर्पक व्यक्तिहरुको सुचि अनुसुचि १ मा दिईएको छ ।

६.३. सञ्चार र पैरवी कार्ययोजना

सञ्चार तथा पैरवी कार्ययोजना विपद् परिदृश्यहरुको पूर्वतयारी खण्डमा समेटिएको छ ।

क) सञ्चार सामाग्रीहरु उत्पादनका लागि ढाँचाँ वृहत विद्यालय सुरक्षाका लागि सञ्चार तथा सम्पैषण रणनिती २०७५ को अनुसुचि ५ वमोजिमको ढाँचामा तयार गरिने छ ।

ख) स्थानीय सरकार र विद्यालयमा सर्पक व्यक्तिहरुका लागि अभिमुखिकरणका लागि वृहत विद्यालय सुरक्षाका लागि सञ्चार तथा सम्प्रेषण रणनिती २०७५ को अनुसुचि ६ वमोजिमको ढाँचामा तयार गरिने छ ।

क्रियाकलाप	स्थान	समय अवधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय
भिडियो, टिभि, पत्रीका तथा अन्य उपयूक्त माध्यमबाट भुक्त्य सम्बन्धि सन्देश प्रसारण गर्ने	गाउपालिकामा	जेष्ठ देखि असोज सम्म	गाउपालिका मा	किर्दाक नेपाल
रेडियो, भिडियो, टिभि, पत्र पत्रीकार अन्य उपयूक्त माध्यमबाट विपद सम्बन्धि सन्देश प्रसारण गर्ने ।	गाउपालिकामा	वैषं भरी	गाउपालिका मा	किर्दाक नेपाल
रेडियो, भिडियो, टिभि, पत्रपत्रीकार अन्य उपयूक्त माध्यमबाट आपतकालिन अवस्थामा पठनपाठन सम्बन्धि छलफल, लेख रचना लगायत जानकारीमूलक सामाग्रीहरु प्रसारण गर्ने ।	गाउपालिकामा	वैषं भरी	गाउपालिका मा	किर्दाक नेपाल

परिच्छेद ७ अनुगमन र समिक्षा

७.१. अनुगमन संयन्त्र र कार्यसूची

कार्यविधि वमोजिम नरहरिनाथ गाउपालिकाले गठन गरेको कार्यदलले योजनाको कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने छ । अनुगमन कार्यदलको कार्यविधि वमोजिम नरहरिनाथ गाउपालिकाले गठन गरेको कार्यदलले योजनाको कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने छ । अनुगमन कार्यदलको कार्य सूचि देहाय वमोजिमको हुनेछ ।

१. कार्ययोजना कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन गर्ने ।
२. विपद प्रतिकार्यको प्रभावकारीताको विशेष अनुगमन गर्ने ।
३. पठनपाठन निरन्तरताको अनुगमन गर्ने ।
४. योजनाको मध्यावधिक मूल्याङ्कन योजना कार्यान्वयनको दोस्रो दोस्रो वर्षको फाल्गुन महिनामा गर्ने र आगामिक वर्षको योजना परिमार्जन गर्न सिफारिश गर्ने ।
५. योजनाको अन्तिम मूल्याङ्कन गरेर योजना परिमार्जन गर्न सुझाव सिफारिस गर्ने ।

७.२. अनुगमन र मूल्याङ्कन कार्ययोजना

अनुगमन र मूल्याङ्कनको कार्य योजनाको सारांश विवरण तालिका ७.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ । अनुगमन र मूल्याङ्कनका कार्यदलले आवश्यकता अनुसार कार्यतालिकामा क्रियाकलाप थप, समय र स्थानमा सामान्य संसोधन गर्न सक्ने छ ।

तालिका नं ७.१ अनुगमन र मूल्याङ्कन कार्ययोजना

समय अवधि	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	वजेट
साप्ताहिक	आपतकालिन अवस्थामा पठनपाठनको अनुगमन	पालिका स्तरमा	गाउपालिका	किर्दाक नेपाल	पालिका
मासिक	विपद प्रतिकार्यको अनुगमन	पालिका स्तरमा	गाउपालिका	किर्दाक नेपाल	पालिका
चौमासिक	नियमित अनुगमन	पालिका स्तरमा	गाउपालिका	किर्दाक नेपाल	पालिका
अर्धवार्षिक	मध्यावधिक मूल्याङ्कन	पालिका स्तरमा	गाउपालिका	किर्दाक नेपाल	पालिका
वार्षिक	अन्तीम मूल्याङ्कन	पालिका स्तरमा	गाउपालिका	किर्दाक नेपाल	पालिका

७.३. योजनाको समिक्षा र परिमार्जन

विपद तथा आपतकालीन अवस्थामा तयार गरिएको योजनाको प्रगति समिक्षा गरि परिमार्जन गर्नु पर्ने अवस्था आएमा कार्यान्वयनको अनुभव र सिकाईको आधारमा यस योजनाको वार्षिक रूपमा समिक्षा गरी आवश्यक परिमार्जन गरिनेछ । स्थानीय शिक्षा समुहले आवश्यक महसुस गरेमा सो अगावै पनि कार्य योजना परिमार्जन गर्न सक्नेछ । मध्यावधिक मूल्याङ्कनबाट प्राप्त

सुझाव र सिफारीसका आधारमा तेस्रो वर्ष तथा अन्तीम मूल्याङ्कनवाट प्राप्त सुझाव र सिफारीसको आधारमा ५ वर्ष पुरा भएपछि थप समिक्षा गदै आवश्यक परिमार्जन गर्न सकिने छ ।

अनुसुची १

१. गाउँ शिक्षा समितीको विवरण

क्र.सं	नाम थर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं
१	नगेन्द्र वहादु विष्ट	नरहरिनाथ	अध्यक्ष	९८५८३२००६१
२	कमल कुमार शाह	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८३०११०३
३	जगत वहादुर विष्ट	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८२८०१३७
४	कटक वहादुर बुढा	नरहरिनाथ	सदस्य	९८५८०३८०६१
५	सुर्य वहादुर बोगटी	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८३६१०५४
६	मनशोभा बुढा	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८३७५४९
७	पदम वहादुर वि.क.	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८३६१६८०
८	निर्मल वहादुर विष्टि	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८७७९८००
९	शेर वहादुर विष्ट	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८२४२६८५
१०	यूवराज पौडेल	बुटवल उ.म	सदस्य	९८४८३६५४२४०
११	दर्गालाल न्यौपाने	पलाता गापा	सदस्य सचिव	९८४८३२०१७४

२. स्थानिय शिक्षा समुहको सम्पर्क व्यक्तिको सूची

क्र.सं	नाम थर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं
१	नगेन्द्र वहादु विष्ट	नरहरिनाथ	अध्यक्ष	९८५८३२००६१
२	कमल कुमार शाह	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८३०११०३
३	जगत वहादुर विष्ट	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८२८०१३७
४	कटक वहादुर बुढा	नरहरिनाथ	सदस्य	९८५८०३८०६१
५	सुर्य वहादुर बोगटी	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८३६१०५४
६	मनशोभा बुढा	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८३७५४९
७	पदम वहादुर वि.क.	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८३६१६८०
८	निर्मल वहादुर विष्टि	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८७७९८००
९	शेर वहादुर विष्ट	नरहरिनाथ	सदस्य	९८४८२४२६८५
१०	यूवराज पौडेल	बुटवल उ.म	सदस्य	९८४८३६५४२४०
११	दर्गालाल न्यौपाने	पलाता गापा	सदस्य सचिव	९८४८३२०१७४

३. पालिकाभार विद्यालयमा विपद सम्पर्क व्यक्तिको विवरण

क्र.सं	नाम थर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं
१	राजेन्द्र शाही	नरहरिनाथ ६	सम्पर्क व्यक्ति	९८६८३७६९५३
२	नगेन्द्र वहादु विष्ट	नरहरिनाथ २	गा.पा अध्यक्ष	९८५८३२००६१
३	कमल कुमार शाह	नरहरिनाथ ८	गा.पा उपाध्यक्ष	९८४८३०११०३
४	यूवराज पौडेल	बुटवल उ.म	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८४८३६५४२४०
५	दर्गालाल न्यौपाने	पलाता गापा	शिक्षा शाखा प्रमुख	९८४८३२०१७४
६	रत्नसिंह सावद	नन्दादेवि मा.वि कोटबाडा	प्रध्यानाध्यापक	९८६८३५७३३०
७	तपेन्द्र महतारा	रमा मा.वि कालाशिल्ला	प्रध्यानाध्यापक	९८५८३२०८४८
८	हरिषचन्द्र बटाला	शान्ति मा.वि रातिमाटा	प्रध्यानाध्यापक	९८४८३९४३५६
९	मान वहादुर बुढा	पिदपेन्द्र मा.वि सुन्दरखाल	प्रध्यानाध्यापक	९७४८९०९६१८
१०	प्रेम थापा	नन्दादेवि सेरापाटा	प्रध्यानाध्यापक	९८४८०८७२५७

११	दान ब बुढा	रुपादेवि मा बि उच्छव	प्रध्यानाध्यापक	९८६५६५५९२०
१२	प्रेम बहादुर विष्ट	मंगलाशैनि मा बि खिरचौका	प्रध्यानाध्यापक	९८४८३०२७४८
१३	निर्मल कुमार विष्ट	जनप्रभात मा बि श्रीकोट	प्रध्यानाध्यापक	९८५११६०१२६
१४	मान बहादुर बुढा	विश्वकुना मा बि माभगोठि	प्रध्यानाध्यापक	९८४८३६१०२२
१५	मन बहादुर बुढा	रुपादेवि डाङाखाल	प्रध्यानाध्यापक	९८६८४४१५६०

५. पालिकाको जनप्रतिनिधीहरूको विवरण

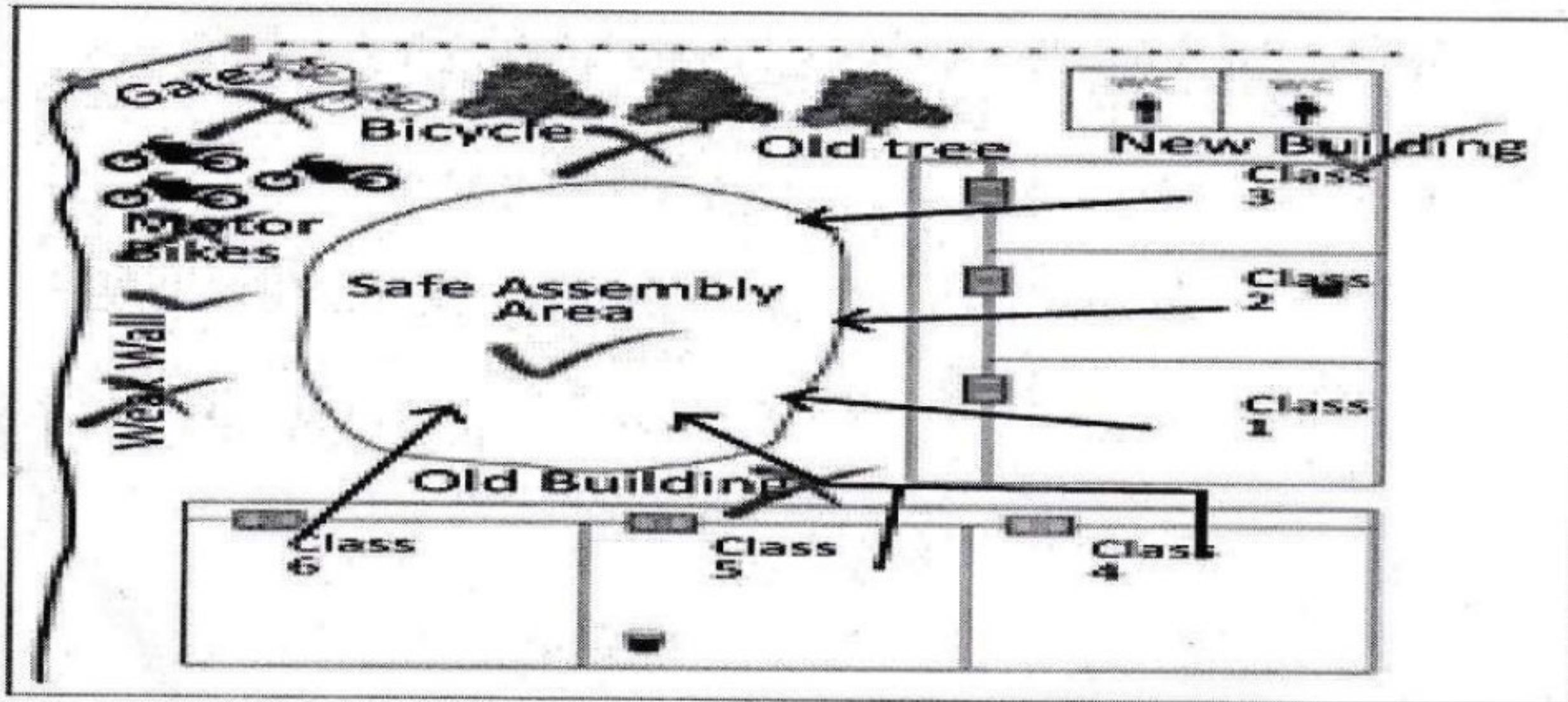
क्र.सं	नाम थर	ठेगाना	पद	सम्पर्क नं
१	नगेन्द्र बहादुर विष्ट	नरहरिनाथ २	अध्यक्ष	९८५८३२००६१
२	कमल कुमार शाह	नरहरिनाथ ८	सदस्य	९८४८३०११०३
३	जगत बहादुर विष्ट	नरहरिनाथ १	सदस्य	९८४८२८०१३७
४	प्रेम बहादुर विष्ट	नरहरिनाथ २	सदस्य	९८४८३०७४९९
५	कटक बहादुर बुढा	नरहरिनाथ ३	सदस्य	९८५८०३८०६१
६	नन्दराम सहकारी	नरहरिनाथ ४	सदस्य	९८४८३६१४३३
७	मान बहादुर सहकारी	नरहरिनाथ ५	सदस्य	९८६८२७४४९५
८	पौराम वि.क	नरहरिनाथ ६	सदस्य	९८४८३०५८९९
९	खाम्म बटाला	नरहरिनाथ ७	सदस्य	९८४८३६१८२५
१०	लाल बहादुर विष्ट	नरहरिनाथ ८	सदस्य	९८४८३०६०९८
११	प्रदीप बोहोरा	नरहरिनाथ ९	सदस्य	९८५१११४९८०
१२	जगत दर्जी	नरहरिनाथ १	सदस्य	९८४८३११६०८
१३	करन नेपाली	नरहरिनाथ २	सदस्य	९७६६२०८९२६
१४	शुनकेसा सहकारी	नरहरिनाथ ५	सदस्य	९७४५५००७६६
१५	थुमादेवी सहकारी	नरहरिनाथ ४	सदस्य	९७४५५००७७४
१६	अमसरा बुढा	नरहरिनाथ ३	सदस्य	९७४६५४८९६०
१७	वन्दना देवी शाही	नरहरिनाथ ७	सदस्य	९७४९९५५४४५

६. अस्थायी सिकाई केन्द्रका नमुना ढाँचाहरू

वालवालिकालाई विपद्को वेलामा पर्ने शैक्षिक नोक्सानी कम गर्न प्रत्येक विद्यालयले आफ्नो सेवा क्षेत्रमा पाएक पर्ने गरि अस्थायी सिकाई केन्द्र नेपाल सरकारको न्यूनतम मापदण्ड हेरी स्थापना गर्नु पर्ने छ। यसका लागि सुरक्षित स्थान तय गर्दा चारैतिरको भुगोलको अध्ययन गर्ने। उक्त स्थानमा रहेको समुदायको अनुमति लिएर अस्थायी सिकाई केन्द्र स्थापना गर्नु पर्ने छ। उक्त स्थानमा सिकाई सामाग्री प्रयाप्त मात्रमा राख्ने। तालिम प्राप्त शिक्षकको रोष्टर तयार गराई वालवालिकाको सिकाइमा प्रभावकारीता ल्याउने। सकेसम्म उक्त स्थानमा खानेपानी, शौचालय, वैकल्पीक आवास, खाद्य, लताकपडाको समेत व्यवस्था गर्नु पर्ने हुन्छ। उक्त स्थानमा वालवालिकालाई मनोरञ्जन किटको व्यवस्था गर्नु पर्ने छ। प्रकोप परेको स्थान भन्दा ३०० मिटर टाढा स्थापना भएको हुनु पर्ने छ।

७. सुरक्षित स्थानको पहिचान

Handwritten signatures and blue ink markings are present on the right side of the page. One signature, written diagonally from bottom-left to top-right, reads 'नरेन्द्र बहादुर विष्ट' (Narendra Bahadur Bista). Another signature, written vertically along the right edge, reads 'अध्यक्ष' (Headmaster). There are also several blue ink markings, including a large 'X' and some circular or arrow-like symbols.

८. संरचनागत लेखाजोखा (गैरसंरचनागत तथा संरचनात्मक लेखाजोखा)

क) संरचनात्मक

विद्यालयको संरचनात्मक लेखाजोखाले विद्यालयमा बहुप्रकोपका दृष्टिले देखिने सम्मुखता र विभिन्न तहमा उत्पन्न हुने सङ्कटासन्नता तथा जोखिमको पहिचान गर्छ । विद्यालय भवनमा स्थायी रूपमा जडान गरिएका सबै संरचनाका साथै विद्यालय हातालाई समेत संरचनात्मक लेखाजोखाले समेट्छ । संरचनात्मक लेखाजोखा विद्यालय सुधार योजना कार्य समूहले गर्नेछ । आवश्यक परेको अवस्थामा विद्यालयले स्थानीय सरकारका दक्ष इन्जिनियर, शिक्षा अधिकृत, प्रशिक्षक, वातावरण अधिकृत, सामाजिक विकास अधिकृत, जनस्वास्थ्य अधिकृतसँग सम्पर्कका साथै स्थानीय सरकारको शिक्षा इकाईसँग समन्वय गरी संरचनात्मक लेखाजोखा गर्नुपर्नेछ । स्थानीय सरकारले आवश्यकता परेमा संरचनात्मक लेखाजोखालाई पूर्णता दिन प्रदेश सरकारसँग समन्वय गर्नेछ ।

ख) गैरसंरचनागत

गैरसंरचनात्मक लेखाजोखाले भौतिक वातावरण, सामाजिक संरक्षण, सुरक्षाका कारकतब, मौजुदा संस्थागत व्यवस्था तथा विद्यालयलाई सहयोग गर्ने समूह (सम्पर्क व्यक्ति, विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समिति, कार्यदल र बालकलब) र तिनीहरूको क्षमता तथा कमजोरी जस्ता विषयवस्तुलाई समेट्छ ।

क) कक्षाकोठा र विद्यालय भवन भित्र

- १) टेबुल, दराज, कम्प्युटर, पढ़खा, फूलदानी, पानी ट्याइकी, विषादी जस्ता जोखिमयुक्त वस्तुलाई स्थिर र बलियोसँग बाँध्ने वा सुरक्षित बनाउने,
२. कक्षाकोठाको ढोकाको मर्मत सम्भार गर्ने र प्रत्येक कोठाको ढोका सजिलै संग बाहिर पट्टी खुल्ने सुनिश्चित गर्ने,
३. डेस्क र बेन्च एक साथ जोडिएका भए तिनलाई छुट्याउने र विद्यार्थीलाई सजिलैसँग हिँड्न वा घुम्न मिल्ने गरी पुनःव्यवस्थापन गरी मिलाउने,
४. गह्रौं बस्तुलाई शिर भन्दा तल पर्नेगरी राख्ने र सकेसम्म भुइँ तलामा राख्ने व्यवस्था मिलाउने,
५. विद्युतीय वायरिडलाई व्यवस्थिति गर्ने,
६. ग्यांस, मटीतेल, पेट्रोल जस्ता प्रज्वलनशील पदार्थलाई कक्षाकोठा, अन्य आवास क्षेत्र वा विद्यार्थीको पहुँच भन्दा अलगै वा छुट्टै ठाउँमा व्यवस्थित गरी राख्ने,
७. भ्यालढोका, छानो आदिलाई बलियो र सुरक्षित बनाउन आवश्यक हुक, कब्जा वा अन्य विधिले बाँध्ने,
८. विद्यालय भवन र अन्य संरचनाको नियमित मर्मत सम्भार गर्ने ।

(ख) विद्यालय परिसरमा

१. धेरै वर्ष भएका रुखहरू हटाउने, सुकेका हाँगा र भाँच्चेका हाँगाहरू काटी विद्यालयको परिसरबाट हटाउने,
२. विद्यालय चउरको सतह समान र एकनासको बनाउने, खाल्डाखुल्डी पुर्ने र सर्प वा अन्य विषालु किराको जोखिम कम गर्ने भाडी वा धाँस नियमित रूपमा काट्ने,
३. विद्यालय र वनका बिचमा अग्निनियन्त्रण रेखा बनाउने र कुलेसो बनाएर त्यसलाई नियमित रूपमा सफा गर्ने,
४. आगो बाल्ने स्थान (जस्तै : चमेनागृहको चुलो) प्रज्वलनशील पदार्थ, नरम वा तुरुन्तै बल्ने काठ वा त्यस्तो काठबाट बनेका संरचना र भण्डारगृहभन्दा टाढा बनाउने,
५. विद्यालय आसपास र परिसरमा सचित्र चेतावनी सङ्केत राख्ने, जस्तै : विद्यालय क्षेत्र/बालबालिका हिँड्हुल गर्ने क्षेत्र/विस्तारै हाँमुहोस/गति सीमित वा ५ किलोमिटर प्रतिघण्टा आदि ।

६. विद्यालयबाट निस्किने फोहो सुरक्षित व्यवस्थापन गर्ने,
७. विद्यालय परिसर वृक्षरोपण गर्ने,
८. पहिरो, बाढी र दुइगा खस्ने क्षेत्रमा ग्राविन पर्खाल तथा सुरक्षा तटबन्ध लगाउने,
९. विद्यालय परिसरबाट पानी सहजै बग्नेगरी निकासको व्यवस्था गर्ने,
१०. विद्यालयको खानेपानी र सरसफाई सुविधाको नियमित रूपमा मर्मत सम्भार गर्ने ।
११. अपाइगता भएका विद्यार्थीहरू रहेका कक्षा कोठाहरूको पहिचान ।

९. विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी, पश्चात र पुनर्लाभको चरण

क) पूर्वतयारीको अवस्था

- आपतकालिन अवस्थामा शिक्षा सम्बन्धमा जनचेतना र अन्तक्रियाहरू तथा सरोकारवालाहरूलाई तालिम प्रदान गर्ने ।
- शिक्षा क्लस्टर र अन्य क्लस्टरहरूको बिचमा समन्वय गर्ने ।
- शिक्षा क्षेत्रमा संलग्न सरकारी र गैरसरकारी निकायहरू विच समन्वय, सम्पर्क सुचि र स्रोत नक्शाँकन गर्ने ।
- शिक्षक तथा स्वयम सेवकहरूको रोष्टर तयार गर्ने र तालिम प्रदान गर्ने ।
- बिगतमा भएका राहत कार्यको समिक्षा र सिकाइहरू चुनौतिहरूबाटे छलफल गर्ने ।
- आपतकालिन अवस्थामा शिक्षालाई निरन्तरताका लागि योजना तयार गर्ने ।
- नीति र बजेट बिनियोजनका लागि पालिकामा वकालत गर्ने ।
- प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि तयारी गर्ने जस्तै शैक्षिक सामाग्री भण्डारण गर्ने ।
- आपतकालिन अवस्थामा शिक्षाको मापदण्ड तयार गर्ने ।
- अनुगमन तथा मूल्यांकन योजना बनाउने ।

ख) पश्चातको अवस्था

- द्रुत तथ्याङ्क संकलन र आवश्यकता पहिचान गरी प्रतिकार्यको ढाँचा तयार गर्ने ।
- शिक्षकहरूको लागि शिक्षण विधी सम्बन्धमा प्रशिक्षण गर्ने ।
- वैकल्पिक बिधिबाट शैक्षिक क्रियाकलाप संचालन गर्ने ।
- सुरक्षित स्थान र अस्थायी सिकाई केन्द्रहरूको स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।
- खानेपानी तथा सरसफाई, पोषण र वाल संरक्षणको कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- मनोसामाजिक सहयोगका क्रियाकलाप संचालन गर्ने
- शैक्षिक तथा सिकाइ सामाग्री बितरण गर्ने ।
- बालबालिकाको लागि मनोरन्जनात्मक शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप संचालन गर्ने ।
- प्रतिकार्यका कार्यहरूको अनुगमन गर्ने ।
- जोखिममा रहेको समूहको पहिचान र कार्यका लागि प्रभावकारी समन्वय र स्रोतहरूको सदुपयोग गर्ने ।

ग) पूर्नलाभ चरणका क्रियाकलापहरू

- आवश्यकताहरूको गहन, विस्तृत र व्यापक विश्लेषण गर्ने ।
- पाठ्यपुस्तक र शिक्षण सिकाइ सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने ।
- शिक्षक तथा वि.व्य.स.लाई आवश्यक धप तालिम व्यवस्था गर्ने ।
- विद्यालय भवनमा प्राविधिक अध्ययन गर्ने ।
- औपचारिक शिक्षा प्रणालीको सुरुवात गर्ने ।
- सिकाइ सुविधाहरूको मर्मत सम्भार गर्ने ।
- विद्यालय स्वास्थ्य र पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- विद्यालय पुन खौल्ने तथा विद्यालय पुन फकौ अभियान संचालन गर्ने ।
- प्रतिकार्य चरणमा भएका क्रियाकलापको समिक्षा अभिलेखीकरण गर्ने ।

१०. विद्यालय आपत्कालीन स्थानान्तरण योजनाका चरणहरू

१. विद्यालयका सबै भवनको प्रत्येक तलाको सतहको योजना नक्साहरूकन गर्ने,
२. स्थानान्तरण मार्ग पहिचान गर्ने । त्यसको नक्सा बनाउने र भेला हुने सुरक्षित स्थान पहिचान गर्ने,
३. देखिने ठाउँमा नक्सालाई बोर्डका रूपमा राख्ने र विद्यार्थी तथा शिक्षकलाई यसबाटे जानकारी गराउने,

४. सबै प्रकारका विपद्को समयमा सुरक्षित निस्किने बाटोको स्पष्ट सङ्केत र योजना राख्ने,
  ५. प्रकोप, सङ्कटासन्तता र क्षमता लेखाजोखाबाट प्राप्त नतिजाअनुसार भूकम्प, आगलागी, बाढी, पहिरो जस्ता प्रत्येक सम्भावित विपद्को समयमा स्थानान्तरण प्रक्रियाको सूची बनाउने ।
  ६. स्थानान्तरणका लागि कसले नेतृत्व गर्ने भन्ने निश्चित गर्ने (सम्भवतः प्रत्येक कक्षाका लागि कक्षा शिक्षक उपयुक्त हुनसक्छ),
  ७. अपाङ्गता भएका विद्यार्थीको सुरक्षित स्थानान्तरणका लागि अनुसूची २० मा उल्लेख भएका बुँदाहरूलाई अनुसरण गर्ने,
  ८. स्थानान्तरणका समयमा नदौडिकन, आफूनो व्यक्तिगत सुरक्षालाई ध्यान दिई र धैर्यताका साथ तर छिटो बाहिर निकाल्ने,
  ९. शैचालय र स्नान घर परीक्षण गर्ने (त्यहाँ कुनै व्यक्ति चेपिएको वा थुनिएको हुनसक्छ ।),
  १०. आपत्कालीन समयमा सूचना तथा सञ्चार प्रणाली (जस्तै : मोबाइल फोन) चलेको कुरा सुनिश्चित गर्ने,
  ११. विपद्पछि अभिभावक वा बालबालिकाका माता पितालाई कसले सम्पर्क गर्ने भन्ने सुनिश्चित गर्ने,
  १२. प्रत्येक विपद्बाट उत्पन्न हुने आपत्कालीन समयमा स्थानान्तरण पछि भेला हुने र सकेसम्म नजिकै अर्को सुरक्षित वैकल्पिक क्षेत्रको पहिचान गर्ने,
  १३. आपत्कालिन समयका लागि नजिकै रहेको स्थानिय सरकार र रेडक्रसको आश्रय स्थलको विवरण राख्ने ।

धुँडा टेक, ओत लाग र समात किन महत्त्वपूर्ण छ ?

एक अकालाई नधकेल (Don't PUSH)

नदौड (Don't RUN)

एकआपसमा कुराकानी नगर (Don't TALK)

शिक्षकले ठिक छ नभनेसम्म कक्षा कोठामा नफर्क (Don't RETURN)

१२. बाढ़ी र पहिरोवाट वच्चे उपायहरु

१. सर्वप्रथम बाढी वा आँधी आउँदा आफू कहाँ गएर बसेमा सुरक्षित भइन्छ ? भनेर पत्ता लगाउनुपर्दछ । सुरक्षित स्थलहरूको सुरुमै नक्सा बनाई आफूसँग राख्ने । आवश्यक कागजपत्र पनि आफूसँग सुरक्षित राख्ने । सकटासन्नता तथा क्षमता मूल्याङ्कन र प्रकोप नक्साकड्नको सहयोगमा बाढी र भूकम्पको लागि सुरक्षित स्थान पहिचान गर्न सकिन्छ । यी स्थानहरू बेगला बेगलै पनि हुन सक्छन् ।
  २. खतराको पूर्वसूचना पाएपछि सकभर चाँडो त्यो ठाउँ खाली गर्ने । बाढीको पानी घरसम्म पुग्नु अगावै ठाउँलाई खालीगर्दा बाल बालिका, वृद्धवृद्धा र अपाइगता भएका बाल बालिकाहरूलाई त्यहाँबाट सुरक्षित ठाउँमा पुर्याउनु पर्दछ ।
  ३. ठाउँ खाली गर्दा कहिल्यै पनि एकलै ननिस्कने । आफूलाई सजिलो हुने कपडा लगाएर डोरीको सहायताले बाल बालिकालाई आफूसँगै लिएर समूहमा निस्कने । पानीमा हिड्न मिल्ने चप्पल अथवा जुत्ताको प्रयोग गर्ने ।
  ४. यदि पानी घुँडा भन्दा माथि पुगिसकेको छ भने हिड्नु सुरक्षित हुँदैन । यस्तो समयमा अग्लो स्थानमा रहेर सहयोगको प्रतिक्षा गर्ने ।

१३. महामारी वाट वच्ने उपायहरु

१. शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक र हेरचाहाकर्तालाई मनोसामाजिक परामर्श सहयोग उपलब्ध गराउने ।
  २. विद्यालय, वालविकास केन्द्रमा हातधुने अभ्यासको प्रचार प्रसारण गर्ने ।
  ३. स्वास्थ्य र सरसफाई सामाग्रीहरुको व्यवस्थापन गर्ने ।
  ४. विद्यालय पन खोल अगाडि WASH कलस्टर योजनावहू रूपमा संचालन गर्न योग्य छ छैन लेखाउँ

५. WASH कलस्टरको समन्वयमा प्राथामिक उपचार सामाग्री, सावुन, किटनासक औषधी, मास्क, सेनिटरी प्याड आदि जस्ता आवश्यक वस्तुहरूको प्रयोग भण्डारणको सुनिश्चीत गर्ने र अत्यधिक सिमान्तकृत समुदायको पहुँचमा राख्ने ।
६. सामाजिक दुरी कायम गर्न लगाउने ।
७. क्वारेनटाईन राखिएको विद्यालय भएमा डिसइन्फेक्सन कार्य गर्न लगाउने ।
८. मनोरन्जनात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने
९. रेडियो र पत्र पत्रिकावाट महामारीको रोकथाम सम्बन्धी प्रचार प्रसारण गर्ने ।

१४. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन फाराम

क्र.सं	के गर्ने	कहाँ गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने
१	विपद् व्यवस्थापन समिती परिचालन गर्ने	प्रभावित क्षेत्र	विपद् परेको वेला	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितीले
२	तथ्याङ्क संकलन (इरा र मिरा) प्रयोग गर्ने	प्रभावित क्षेत्र	विपद् परेको वेला	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितीले
३	राहत संकलन तथा भण्डारण	प्रभावित क्षेत्र	विपद् परेको वेला	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितीले
४	राहत वितरण	प्रभावित क्षेत्र	विपद् परेको वेला	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितीले
५	सिकाइ केन्द्रको व्यवस्थापन	प्रभावित क्षेत्र	विपद् परेको वेला	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितीले
६	सिकाइ केन्द्रको व्यवस्थापन तथा अनुगमन	प्रभावित क्षेत्र	विपद् परेको वेला	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितीले
७	मनोपरामर्श सेवा प्रदान	प्रभावित क्षेत्र	विपद् परेको वेला	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितीले
८	बालबालिकालाई सामाग्रीहरु वितरण	प्रभावित क्षेत्र	विपद् परेको वेला	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितीले
९	स्वास्थ्य सेवा प्रदान	प्रभावित क्षेत्र	विपद् परेको वेला	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितीले
१०	मेडिया परिचालन	प्रभावित क्षेत्र	विपद् परेको वेला	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितीले
११	भृत्याएका संरचना पुन निर्माण	प्रभावित क्षेत्र	विपद् परेको वेला	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितीले

१५. सन्दर्भ सामाग्रीहरूको सूची

- विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय कार्ययोजना, १९९६
- प्रकोप पीडित उद्धार राहत मापदण्ड, २०६४
- विपद् जोखिम राष्ट्रिय रणनीति, २०६६
- स्थानीय तथा जिल्ला विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०६८
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७
- विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन (तेस्रो संशोधन) नियमावली २०७८
- कर्णाली प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन तथा खर्च कार्यविधी २०७६
- जोखिम विभास सम्बन्धी कार्य विधी २०७९
- कर्णाली प्रदेश विपद् पिडित आवास निर्माण सहयोग (पहिलो संशोधन) कार्यविधी २०७८
- क्वारेनटाईन संचालन तथा व्यवस्थापन मापदण्ड २०७८
- कोभिड १९ वाट मृत्यु भएका मृतकका परिवारलाई राहत वितरण सम्बन्धी कार्यविधी २०७८
- मनसुन पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना, २०७९
- विपद् जोखिम न्यूनिकरण प्रादेशिक नीति तथा रणनीतिक कार्ययोजना २०२२ - २०२३